



Ilmatar Ikaalinen-Hämeenkyrö Oy

Konikallion tuulivoimapuisto

Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys

7.10.2025

ILMATAR



Copyright © AFRY Finland Oy

AFRY Finland Oy:n projektinumero on 101016612-017.

Kannen kuva: Ilmakuva 2025 © Maanmittauslaitos

Kuvien pohjakartat ja -ilmakuvat: Maanmittauslaitoksen peruskartta-aineisto, avoin data 2025, ellei toisin mainita.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
1.1	Aineisto ja menetelmät	5
1.2	Selvitysalue	6
2	MAISEMAN PERUSPIIRTEET	8
2.1	Maisemamaakunta	8
2.2	Maisemarakenne	9
2.3	Maisemakuva	13
3	KULTTUURIYMPÄRISTÖ JA MAISEMA	15
3.1	Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvot	15
3.1.1	Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA)	15
3.1.2	Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)	18
3.1.3	Maakunnallisesti arvokkaat maisemat ja rakennetut kulttuuriympäristöt	22
3.1.4	Rakennussuojelu	34
3.2	Arkeologinen kulttuuriperintö	39
4	MAISEMAVAIKUTUSTEN ARVIOINTI	40
4.1	Vaikutusalueen herkkyys	40
4.2	Vaikutusten merkittävyys	40
4.3	Vaikutusten muodostuminen	42
4.3.1	Tuulivoimalat	42
4.3.2	Sähkönsiirto	50
4.4	Vaikutukset visuaaliseen maisemaan	50
4.4.1	Välitön vaikutusalue (0–2 km)	50
4.4.2	Lähivaikutusalue (2–7 km)	51
4.4.3	Ulompi vaikutusalue (7–15 km)	52
4.4.4	Kaukovaikutusalue (15–25 km)	52
4.5	Vaikutukset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteisiin	53
4.5.1	Välitön vaikutusalue (0–2 km)	53
4.5.2	Lähivaikutusalue (2–7 km)	55
4.5.3	Ulompi vaikutusalue (7–15 km)	56
4.5.4	Kaukovaikutusalue (15–25 km)	62
4.6	Sähkönsiirto	70
5	YHTEENVETO	72
6	LÄHDELUETTELO	73

Termit ja lyhenteet

VAMA	Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
RKY	Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
mmpy	Metriä merenpinnan yläpuolella
mk	Maakunnallinen
sr	Suojeltu rakennus

1 JOHDANTO

Ilmatar Energy Oy suunnittelee tuulivoimapuiston rakentamista Pirkanmaan maakuntaan, Hämeenkyrön kunnan ja Ikaalisten kaupungin alueelle. Tuulivoimala-alueen pinta-ala on noin 19,3 km². Tuulivoimapuiston alueelle suunnitellaan toteutettavan 15 tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä.

Maisemaselvitys on laadittu Konikallion tuulivoimapuiston osayleiskaavan tueksi. Selvityksessä raportoidaan alueen maisemarakenne, maisemakuva ja maiseman arvot. Selvitysraportissa kuvataan suunnittelualueen maisema, siihen vaikuttavat tekijät sekä maiseman erityispiirteet. Selvityksessä annetaan suositukset maisemallisten arvojen huomioimiseksi kaavoituksessa.

Maisemaselvityksen on laatinut konsulttityönä AFRY Finland Oy. Selvityksen on laatinut maisema-arkkitehti Marja Pelo. Lisäksi selvityksen laatimiseen ovat osallistuneet maisema-arkkitehti Maarit Suomenkorpi sekä insinööri Laura Valtari. Näkymäalueanalyysin ja havainnekuvat on laatinut maisema-arkkitehti Marko Väyrynen.

1.1 Aineisto ja menetelmät

Selvityksessä kuvataan kaava-alueen ja sen ympäristön maiseman nykytilaa ja sekä maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteet. Tarkasteluissa on huomioitu arvokohteet noin 25 kilometrin etäisyydellä kaava-alueesta.

Maisemaselvityksessä kuvataan yleispiirteisesti alueen topografiaa, maiseman yleispiirteitä ja maisemarakennetta sekä maisemakuvaa. Lisäksi kuvataan maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kohteet. Selvityksessä kuvataan hankkeen maisemavaikutukset niin visuaalisen maiseman kuin maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

Maisemaselvityksen laadinnassa on hyödynnetty avoimista lähteistä saatuja kartta-aineistoja, olemassa olevia inventointeja ja muuta lähdeaineistoa sekä maastokäynnin havainnot, havainnekuvia ja näkymäalueanalyysiä.

Näkymäalueanalyysi

Näkymäalueanalyysissä selvitettiin laskennallisesti, mistä kohdin ympäröiviltä alueita tuulivoimalat on mahdollista havaita ottaen huomioon maastonmuodot ja metsien näkyvyyttä peittävä vaikutus. Analyysi on tehty Maanmittauslaitoksen kartta- ja paikkatietoaineiston pohjalta, jota on täydennetty ilmakuvatulkinnalla ja satelliittiaineistolla. Maastosta, voimaloista ja kasvillisuudesta on laadittu kolmiulotteinen malli, jonka pohjalta näkymäaluesektorit on laskettu.

Havainnekuvat

Havainnekuvat on laadittu kuvasovitteina alueelta otettuihin valokuviin istuttamalla valokuviin tuulivoimalan 3D malli. Havainnekuvien ottopaikat on valittu niiden monipuolisen edustavuuden, kohteen merkityksen ja maisemallisten vaikutusten kohdistumisen mukaisesti.

Kuvasovitteissa on käytetty 16 mm sekä 50 mm polttovälejä. 16 mm objektiivin vastaa koettua ympäristöä sekä kuinka kohde asettuu maisemaan ja 50 mm objektiivilla otettu kuva vastaa kohdistettua katsetta ja kohteen näkyvyyttä. Polttoväliä 50 mm pidetään normaalina kuvakulmana.

Valokuvausta varten on tehty maastokäynnit 21.04.2021, 22.11.2022, 23.11.2022 ja 04.12.2024.

Havainnekuvat on esitetty kaavaselostuksen liitteessä 2.

1.2 Selvitysalue

Konikallion kaava-alue on pinta-alaltaan noin 19,3 km² Ikaalisten ja Hämeenkyrön rajalla noin 9 kilometriä Ikaalisten keskustasta lounaaseen. Alue sisältää pääasiassa metsäisiä alueita Hämeenkankaantien länsipuolella. Alue on pääosin metsätalouskäytössä, ja siellä risteilee metsäautoteitä. Alueen itäosassa Teerinevantien varrella on pienialainen pelto-alue. Kaava-alueella sijaitsee neljä pientä järveä tai lampea; Nahkalammi, Kirkkojärvi, Ahvenlammi ja Paalejärvi. Siloistenkallioiden läheisyydessä virtaa luonnontilainen noro.



Kuva 1-1. Kaava-alueen sijainti.



Kuva 1-2. Kaava-alueen rajausta maastokartalla.

2 MAISEMAN PERUSPIIRTEET

2.1 Maisemamaakunta

Maisemamaakuntajaossa Konikallion kaava-alue kuuluu osin kahdelle ympäristöministeriön maisema-aluetyöryhmän määrittelemälle alueelle: länsiosassa Lounaismaan maisemamaakuntaan, tarkemmin Pohjois-Satakunnan järvisuutuun sekä itäosassa Hämeen viljely- ja järvimaan maisemamaakuntaan, tarkemmin Keski-Hämeen viljely- ja järvisuutuun. (Ympäristöministeriö 1992)

Lounaismaa on korkokuvaltaan pääosin alavaa, mutta varsinkin etelässä korkeussuhteitaan vaihtelevaa. Aluetta luonnehtivat suoraviivaiset murroslaaksot ja ruhjeet. Pohjoiseen mennessä pinnan muodot loivenevat. Lounaismaa on muinaista merenpohjaa, joka vasta 7500–4500 vuotta sitten on alkanut kohota kuivaksi maaksi. Maiseman peruselementit vaihtelevat rikkonaisesta saaristosta ja kumpuilevista kallioalueista laajoihin tasaisiin, viljaviin savikkoalueisiin. Lounaismaa kuuluu etelä- ja lounaisosistaan hemiboreaaliseen tam-mivyöhykkeeseen ja muutoin pääasiassa eteläboreaaliseen havumetsävyöhykkeeseen. Aivan pohjoisessa alkaa näkyä karun Suomenselän seudun keskiboreaalisia piirteitä. Metsätyypit vaihtelevat rannikon karuhkoista puolukkatyyppin männiköistä sisämaan tuoreisiin mustikkatyyppin kuusisekametsiin. Lehtomaiset kankaat ja lehdot ovat tavallisia, mutta niiden määrää rajoittaa pelloiksi raivatut viljavimmat alueet ja useat kalliopaljastumat. Lounaismaalla alettiin siirtyä kaskiviljelystä pysyvään peltoviljelyyn ja karjanhoitoon esihistoriallisella rautakaudella, ja viljelyalueet ja niitä myötäilevä asutus ovat ehtineet vakiintua. (Ympäristöministeriö 1992)

Pohjois-Satakunnan järvisuudulla maaperä ja pinnanmuodot ovat vaihtelevia. Seudulla on kumpu- ja pohjamoreenia sekä kalliomaita. Soiden määrä on korkeampi kuin muualla Lounaismaalla. Metsäistä yleisilmettä elävöittävät monet järvet. Savikoita on vain niukalti pienten jokien varsilla, joten edellytykset maanviljelylle ovat muuta Lounaismaata heikommät. Pienet kumpuilevat peltokuviot kuitenkin toistuvat maisemassa melko taajaan. Peltotalueet sijaitsevat usein järvien ja jokien rantamilla, mikä elävöittää viljelysmaisemaa. Metsätalouteen liittyvät elinkeinot ovat tärkeitä. Verraten harva asutus on sijoittunut pääasiassa pienten jokilaaksojen tuntumaan. Metsäkulmilla on nähtävissä torppari- ja pika-asutuksen vaikutus. (Ympäristöministeriö 1992)

Hämeen viljely- ja järvimaan maisemamaakunta edustaa osaa Järvi-Suomesta, joka on melko yhtenäinen laakea alue, mutta yksityiskohdissaan maasto on hyvin vaihtelevaa. Hämeessä viljelyalueet ovat laajempia ja viljavampia, ja pysyvää asutusta on seudulla ollut kauemmin. Vesistöjä on keskimääräisesti vähemmän kuin idempänä. Verraten tasainen, mutta ruhjelaaksojen särkemä kallioperä on muodostanut lukuisia matalia järviä ja vesireittejä. Kallioperää peittävät tavallisesti erilaiset pohjamoreenimuodostumat. Järviä on paljon, ja suuret järvet ja vesireitit luonnehtivat lähes koko aluetta. Ilmasto on melko leuto, mutta mantereisempi kuin rannikolla. Hämeen viljely- ja järvimaa kuuluu hemiboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen, jossa vaihtelevat karut ja viljavat metsätyypit. Sekä mustikkatyyppin kuusisekametsät että kuivahkot puolukkatyyppin mäntykankaat ovat tavallisia. Maakunta on ollut kauan asuttua, ja vesistöjen varsille keskittynyt asutus on ollut jo rautakaudella huomattavaa. Pysyvää viljelyä alueella harrastettiin jo varhain, ja viljelymaita on alueella edelleen runsaasti. Tyypillinen kyläasutus mukailee kylänraittia, mutta savikoiden alueelle on muodostunut kumpare- ja ryhmäkylä. (Ympäristöministeriö 1992)

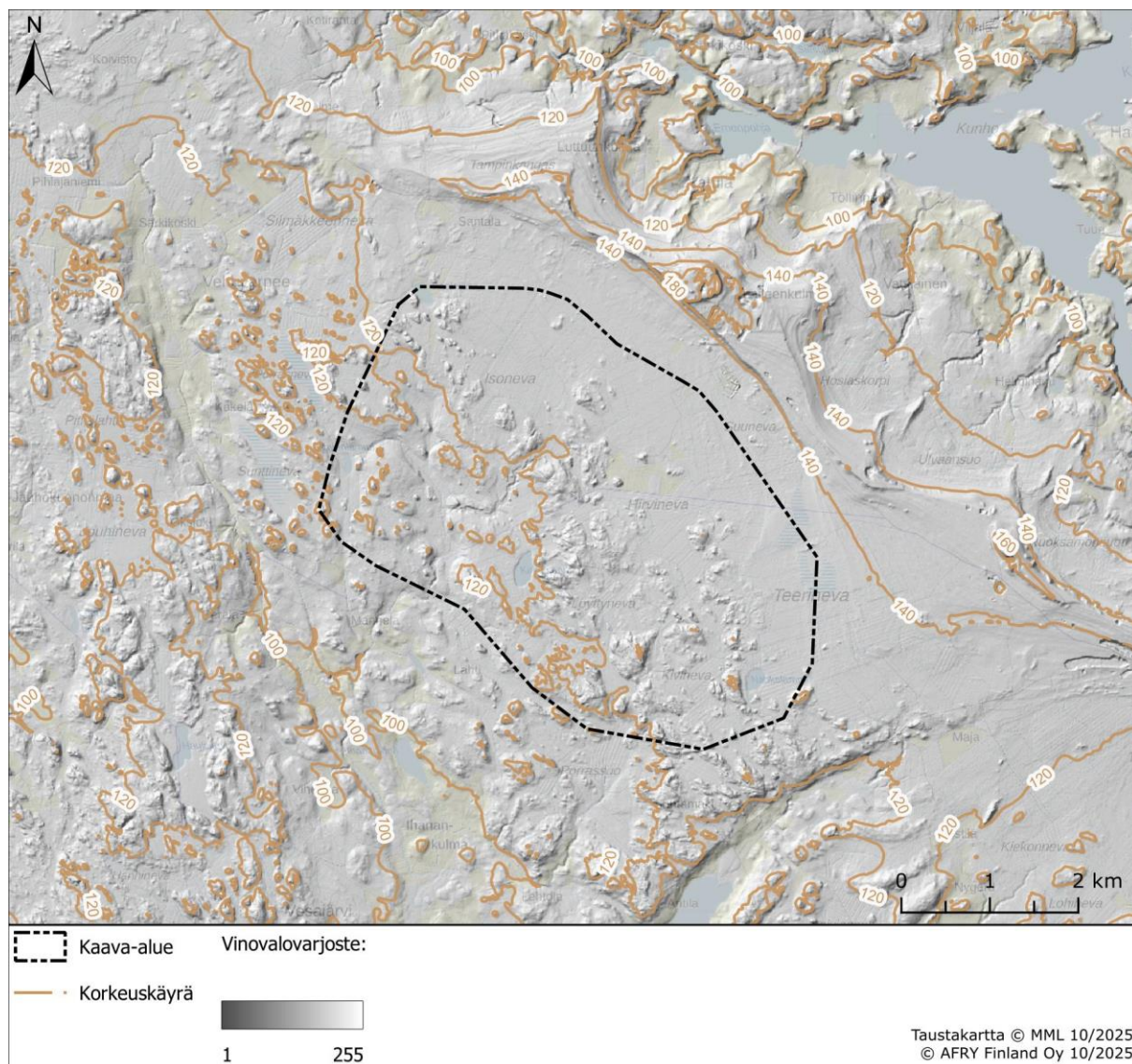
Keski-Hämeen viljely- ja järvisuutua voidaan pitää maisemamaakunnan ydinalueena, jonne alueen vanhin asutus, viljavien savikoiden viljelysalueet ja vaihtelevat vesireitit

keskittyvät. Maisemat ovat monimuotoisia ja pienipiirteisiä johtuen vaihtelevista luonnon-oloista, mutta myös monipuolisesta, pitkään jatkuneesta alkutuotantoon sekä teollisuuteen liittyvistä elinkeinoista. Seudulla on vaihtelevaa ja monipuolista eteläboreaalisen vyöhykkeen kasvillisuutta, ja metsät ovat viljavat. Vallitsevat metsätyypit ovat lehtomaisia ja tuoreita mustikkatyypin kuusivaltaisista sekametsistä. Alueella on pitkä asutushistoria, mikä näkyy vanhojen kirkkojen sekä talonpoikaisten ja kartanorakennusten suurena määränä. Kartanokulutturi on kukoistanut viljelysmaiden tuntumassa, ja karjatalous on muodostanut maisemaan monipuolisia laidunhakoja, katajaketoja ja muita perinnemaisemia. Perinteisesti kylät ovat muodostuneet harjun tai muun selänteen notkoon, mistä on ollut hyvät yhteydet sekä harjua että alavia laaksoja myöten ja vesistöille. Laakeiden savikoiden kylät ovat tavallisesti tiiviitä ja suhteellisen suuria. (Ympäristöministeriö 2021a)

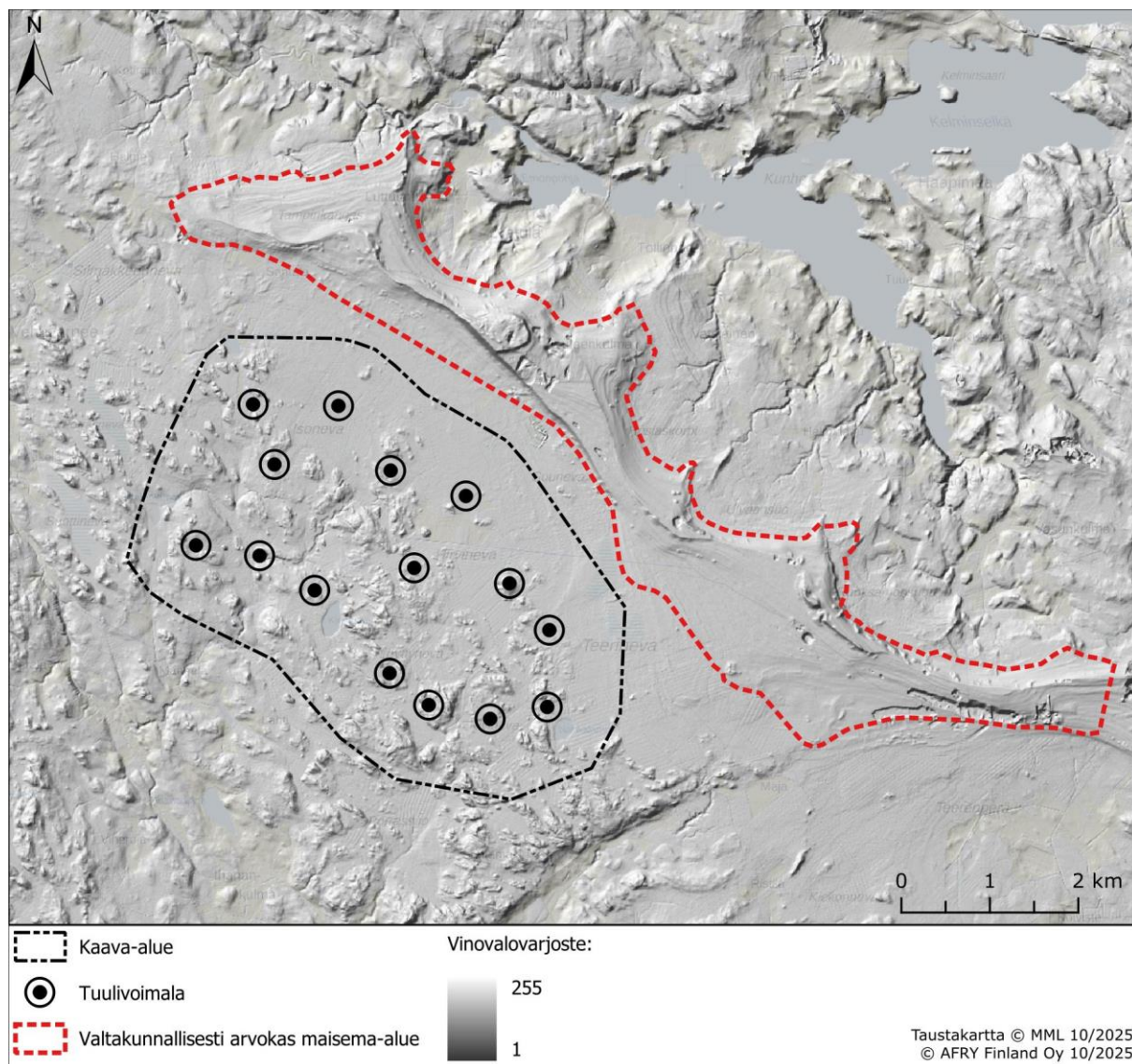
2.2 Maisemarakenne

Selvitysalueen ympäristö on Keski-Hämeen viljelyseudulle tyypillisesti pienipiirteisesti kumpuilevaa ja kallioista selännealuetta. Tiet sijoittuvat seudulle tyypillisesti peltolaaksoihin sekä harjulle. Selänne rajautuu lännessä ja kaakossa kapeaan ja paikoin jyrkkäreunaiseen murroslaaksoon, joihin on selvitysalueen eteläpuolella muodostunut pieniä järviä. ja pohjoisessa sekä koillisessa Vatulanharjuun. Selvitysalueella korostuu myös Pohjois-Satakunnan järvisuudelle tyypillisesti runsas soiden määrä sekä kapeisiin peltolaaksoihin joen ja järven rannalle muodostunut asutus.

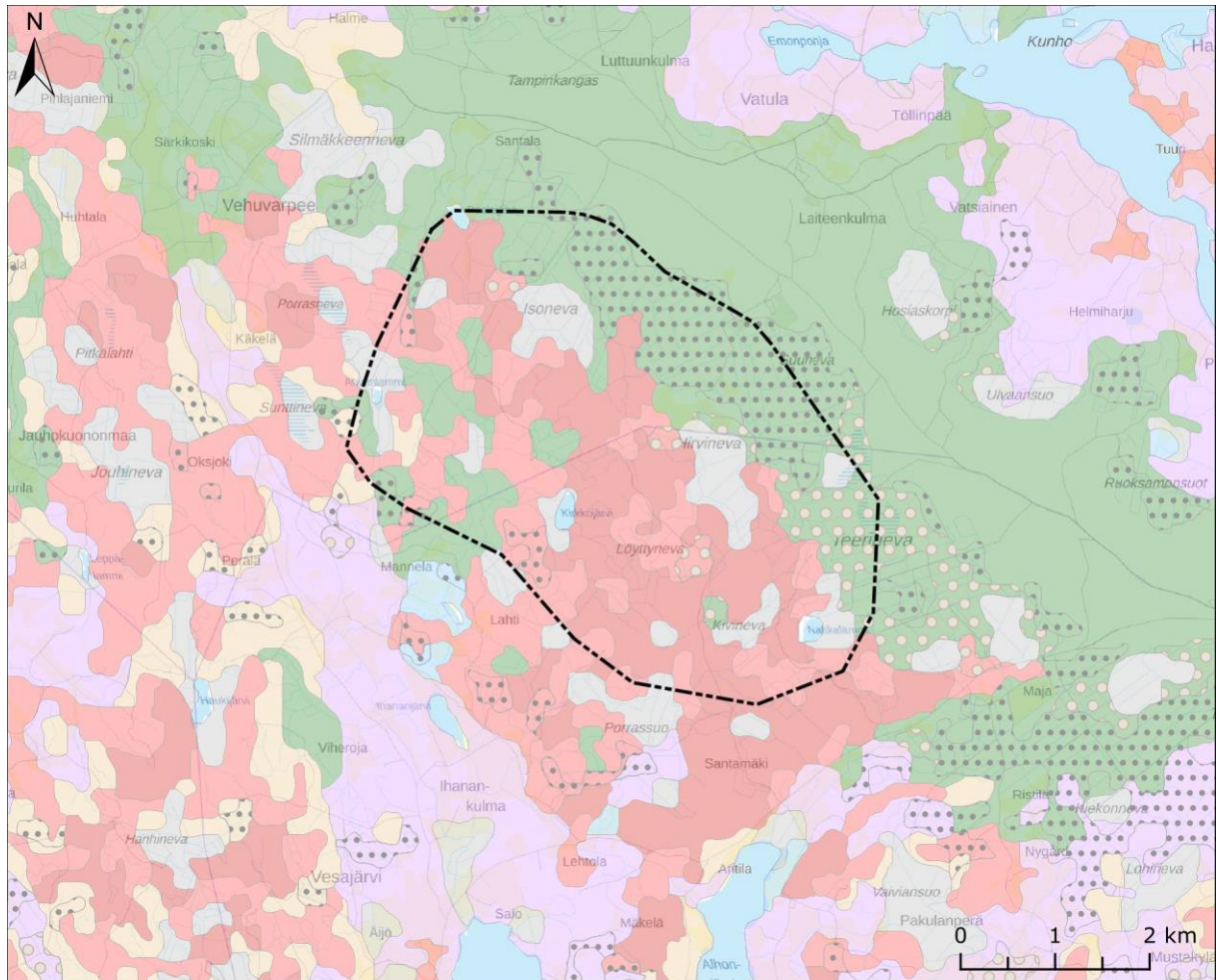
Kaava-alue on korkomailmaltaan melko tasaista ja korkeusvaihtelut pieniä. Maapinnan korkeus vaihtelee noin +120–130 metriä merenpinnan yläpuolella (mmpy). Myös alueen ympäristö on suhteellisen tasaista lukuun ottamatta aivan hankealueen koillispuolella sijaitsevaa Vatulanharjua, joka kohoaa korkeimmillaan yli +180 mmpy. Vatulanharju on jääkauden aikana muodostunut harjumuodostelma, joka erottuu pitkänä poimuilevana maastonmuotona (Kuva 2-2). Vatulanharju on osa laajempaa harjumuodostelmaa, joka patoaa pohjoispuoleista Kyrösjärven vesistöä. Pohjoispuoleinen vesistö purkautuu harjun läpi Kyröskosken kohdalla Hämeenkyrössä.



Kuva 2-1. Konikallion kaava-alueen ja ympäristön topografia.



Kuva 2-2. Kaava-alueen ja ympäristön topografia. Kartalla on esitetty tuulivoimaloiden sijainnit sekä Vatulanharjun ja Ulvaanharjun VAMA-alueen raja.



	Kaava-alue		Karkearakeinen maalaji, päälaajitetta ei selvitetty (KY)
Pintamaalajit:			Hienojakoinen maalaji, päälaajitetta ei selvitetty (HY)
	Ohut turvekerros (Tvo)		Liejuinen hienorakeinen maalaji
	Soistuma (Tvs)		Savi (Sa)
Pohjamaalajit:			Lieju (Lj)
	Kalliopaljastuma (KaPa)		Paksu turvekerros (Tvp)
	Kalliomaa (Ka)		Täytettä (Ta)
	Rakka (RaKa)		Kartoittamaton (0)
	Kiviä (Ki)		Vesi (Ve)
	Sekalajitteinen maalaji, päälaajitetta ei selvitetty (SY)		

Maalajit © GTK 09/2025
Taustakartta © MML 09/2025
© AFRY Finland Oy 09/2025

Kuva 2-3. Konikallion kaava-alueen ja ympäristön maaperä.

Kaava-alueen maaperä on pääasiassa karkeaa hietaa sekä kalliomaata. Paikoittain maaperässä on saraturvetta ja hiekkaa.

Kaava-alue kuuluu Kokemäenjoen vesistöalueeseen Vesajärven valuma-alueelle sekä pieniltä osin Kyröjoen valuma-alueelle. Alueen lounaisosassa sijaitsee Kirkkojärvi, eteläosassa Nahkalampi, länsiosassa Ahvenlammi ja luonteosassa Paalejärvi. Kaava-alueen etelä-

laidalta kulkevat Koivistonoja ja Jyräjoki, ja alueella on useita metsäojia ja muita uomia. Kaava-alueen ympäristössä on useita pieniä järviä, jokia ja muita vesistöjä.

Laajemmat yhtenäiset vesistöalueet ovat Kyrösjärvi kaava-alueen itäpuolella lähimmillään noin 4 kilometrin etäisyydellä, Jämijärvi pohjoisessa noin 8 kilometrin etäisyydellä, Kirkkojärvi Hämeenkyrön eteläpuolella noin 15 kilometrin etäisyydellä ja lännessä Karhijärvi noin 19 kilometrin etäisyydellä kaava-alueesta.



Kuva 2-4. Valuma-alueet kaava-alueen ympäristössä.

Kaava-alueen itäpuolelle sijoittuu Vatulanharjun pohjavesialue, joka osittain ulottuu kaava-alueelle.

Kaava-alue sijaitsee eteläborealisella metsäkasvillisuusvyöhykkeellä. Alueella vaihtelevat moreenimaiden ja kalliopohjaisten maiden havupuuvaltaiset tuoret ja kuivahkot kangasmetsät sekä puustoiset suot. Puusto on mäntyvaltaista, mutta seassa on myös kuusta ja koivua. Alueen metsät ovat pääosin metsätaloustaloudessa.

Kaava-alue sijaitsee eteläborealisella ilmastovyöhykkeellä. Vuoden 2024 keskilämpötila on ollut noin 5,7 °C ja vuotuinen sademäärä noin 820 mm. Vallitseva tuulensuunta on lounaasta.

2.3 Maisemakuva

Konikallion kaava-alue on yleisilmeeltään metsäinen, jossa lähes puolet maa-alasta on ojitettuja entisiä suoalueita, nykyisin pääosin mäntyvaltaisia talousmetsiä. Metsät ovat talousmetsinä hoidettuja, ja niiden ikärakenne on muodostunut hoitokuvioiden mukaisesti. Alue rajautuu pohjoisessa Vatulanharjuun, joka on osa laajempaa harjumuodostelmaa. Muissa ilmansuunnissa hankealue rajautuu talousmetsiin ja haja-asutusalueen kylärakenteeseen peltomaisemineen.

Hankealueen maisema on pääosin sulkeutunutta ja puusto pääosin 15–20 metriä korkeaa. Hankealueella on pienialaisia järviä/lampia ja viljelysalueita. Hankealueen lähiympäristössä avautuvat peltoaukeat ja järvet ovat suhteellisen pieniä ja kapeita, ja niiltä muodostuvat näkymät suuntautuneita kallioperän muodostamien kapeiden murroslaaksojen suuntaisesti. Lännessä Kelminselkää ympäröivät useat kyläalueet, kuten Vatula, Vatsiainen, Haapimaa ja Kilvakkala. Maisemalle on ominaista laajat järveä kohti laskevat peltoaukeat, ja Kelminselän ympäristö edustaa maisemakuvaltaan loivasti kumpuilevaa vanhaa maa-seutumaisemaa. Koillisessa Kyrösjärven rannoilla avautuvat laajimmat ja pisimmät näkymät ympäristöön avointen peltoaukeiden ja Kelminselän yli. Vatulanharju erottuu maisemassa kohoavana selänteenä erityisesti pohjoisen ja idän suunnasta katsottaessa, lännen suuntaan erottuvuus on vähäisempi laajojen metsäalueiden peittävyys vuoksi. Etenkin harjun korkeimmalle, yli +180 mmpy kohoava kohta erottuu kaukomaisemassakin, kuten Ikaalisten keskustasta, selvästi.



Kuva 2-5. Ortokuva kaava-alueen ympäristöstä.

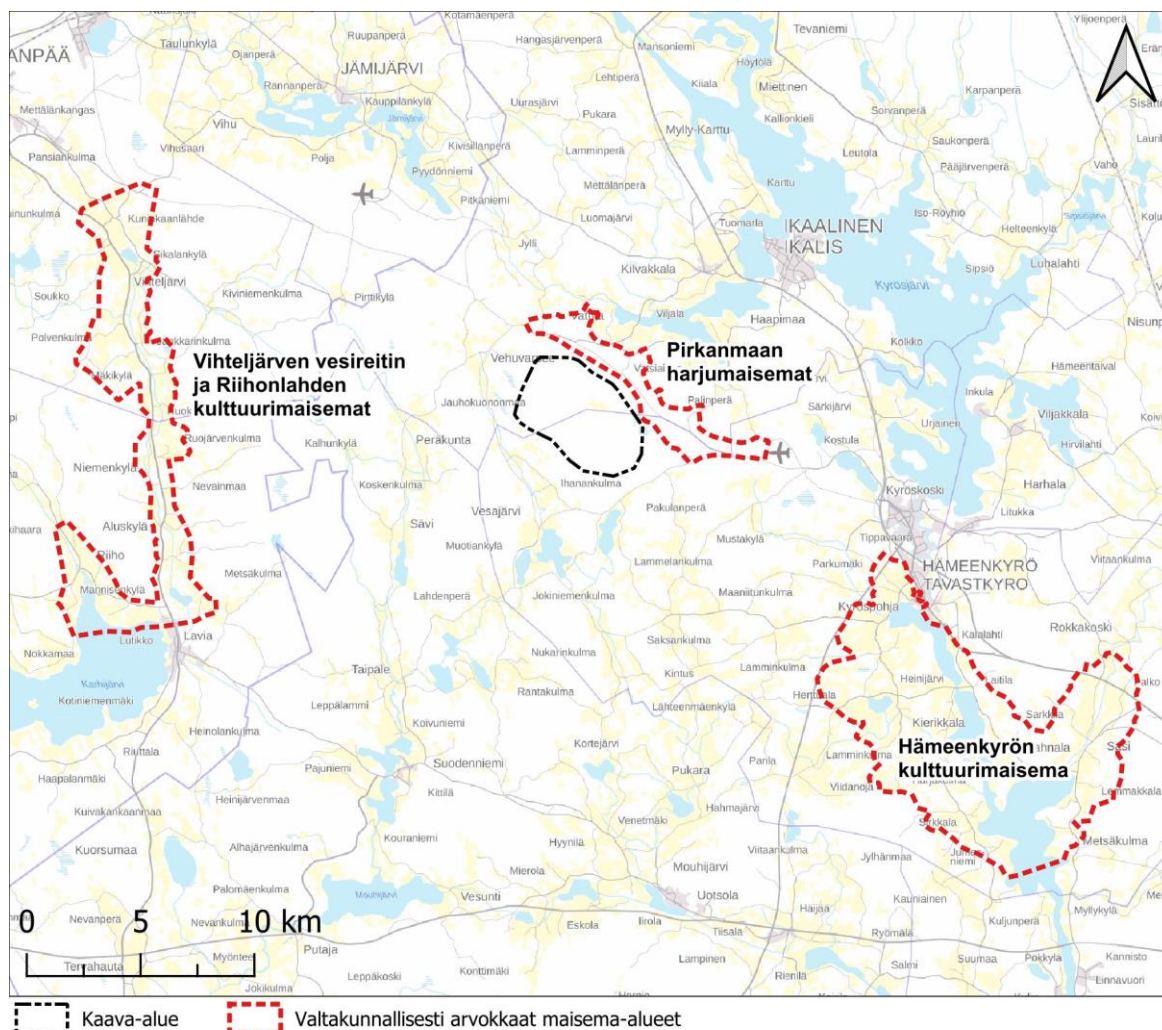
3 KULTTUURIYMPÄRISTÖ JA MAISEMA

Maiseman arvot perustuvat tyypillisesti pitkään kulttuurihistoriaan ja ihmistoiminnan muokkaamaan ja synnyttämään ympäristöön. Kulttuuriympäristö on ihmisen toiminnan muodostamaa tai ihmisen ja luonnonympäristön vuorovaikutuksesta syntyneitä ympäristöjä, ja siihen lukeutuvat rakennusperintö, kulttuurimaisema ja muinaisjäännökset.

3.1 Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvot

3.1.1 Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA)

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA) ovat Suomen maaseudun edustavimpia kulttuurimaisemia, joiden arvo perustuu monimuotoiseen kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet inventoitiin Ympäristöministeriön toimesta vuosina 2010–2015. Inventointia täydennettiin vuosina 2016–2021, ja inventoinnin tulos (VAMA 2021) otettiin valtioneuvoston päätöksellä 18.11.2021 valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi.



Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet © SYKE 10/2025
Tastakartta © MML 10/2025
© AFRY Finland Oy 10/2025

Kuva 3-1. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA) kaava-alueen ympäristössä.

Pirkanmaan harjumaisemat

Pirkanmaan harjumaisemien maisemanähtävyys muodostuu kahdeksasta harjumaisema-kohteesta, jotka sijaitsevat Suomen pisimmällä yhtenäisellä sorumuodostumalla, lähes 200 kilometriä pitkällä saumamuodostumalla, joka ulottuu Pohjankankaalta Ensimmäiselle Salpausselälle. Vatulanharjun-Ulvaanharjun harju Ikaalisissa ja Hämeenkyrössä on osa tätä maisemanähtävyyttä.

Vatulanharjun-Ulvaanharjun harjuselänne sijaitsee kaava-alueen itäpuolella noin 1,2 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Suunnittelun tuulivoimapuiston voimajohto kulkee maisema-alueen pohjoiskärjen halki. Jääkauden synnyttämät harjujaksot muodostavat yhdessä vesistöjen kanssa Pirkanmaan maakunnan maisemakuvan merkittävimmän ominaispiirteen.

Vatulanharjun-Ulvaanharjun harjuselänne on Hämeenkaan läheisyydessä sijaitsevat laakea noin 60–100 metriä ympäröivän järvi-, viljelys- ja suoalueen yläpuolelle kohoava harjumuodostelma. Harjun laki on pysynyt vedenkoskemattomana. Maastossa on runsaasti rantakivikoita ja -valleja, ja muodostuman pohjoisreunalle ovat jäätikön osavirrat antaneet säännöllisesti aaltoilevan muodon. Vatulanharju ja Ulvaanharju ovat geomorfologiaan ja eliölajistoltaan arvokkaita.

Pirkanmaan harjut ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä. Niitä on käytetty kulkuväylinä ja ne ovat tarjonneet jo varhain pienilmastoltaan suotuisia asuinpaikkoja sekä hyvää rakennusmaata. Lisäksi harjujen ympärillä on ollut runsaasti hedelmällistä maaperää. Harjut ovat myös arvokkaita pohjavesivarantoja. Pirkanmaan harjumaisemat järvinäkymineen ovat iskostuneet 1800-luvulta alkaen suomalaisen maisemaihanteen kiintopisteiksi. Moni harju on vakiintunut suositukseksi maisemakohteeksi näkötorneineen ja oheistoimintoineen.

Ulvaanharjulla ja Vatulanharjulla konkretisoituu Pirkanmaan harjujen merkitys kulkuväylinä. Harjuja pitkin kulkee vanha Hämeenkancaantie, joka on säilyttänyt historiallisen linjauksensa harjualueella hyvin. Hämeenkancaantie on yksi Suomen keskiaikaisista pääteistä, joka on aikoinaan ollut ainoa kesäaikaan kuljettavissa ollut reitti Satakunnasta ja Hämeestä Pohjanmaalle. Liikenteellisen merkityksensä Hämeenkancaantie menetti vasta 1800-luvulla, jolloin tieyhteydet lisääntyivät ja siirtyivät lähemmäs asutusta.

Jäätikköjokien lajittelemasta sora- ja hiekka-aineksesta muodostuneet harjut ovat merkittävä osa Pirkanmaan maisemakuvaa. Pirkanmaan harjut ovat voimakasmuotoisia, ja niiden karu maasto, rehevät kulttuurimiljööt sekä vesistö- ja asutusnäkyvät antavat maisemakuvalle monipuoliset, luonnonelementtien hallitsemat kehukset. Harjumaisemat myös kuvastavat suomalaisen maisemakuvaston kehittymistä ja institutionalisoitumista 1800-luvulla, jolloin erityisesti kirjallisuudessa ja kuvataiteissa vakiintunut harjuilta aukeavien järvimaisemien ihailu kehittyi huomattavaksi matkailutoiminnaksi.

Pirkanmaan harjumaisemien maisemanähtävyys koostuu monesta maisemallisesti edustavasta harjujaksosta, jotka ilmentävät monimuotoisesti harjujen luonnonpiirteitä ja kulttuurihistoriaa. Vatulanharju ja Ulvaanharju ovat kuivaa, laakeaa mäntykangasta, jota ympäröivät etelässä suoluonto ja pohjoisessa viljely- ja järviolueet.

Pirkanmaan harjuilla on runsaasti luonnonarvoja, jotka kertovat maiseman geomorfologisesta historiasta, ja jotka tarjoavat elinolosuhteet harvinaisille kasvi- ja eläinlajeille. Maisemanähtävyyteen kuuluvat harjuosuudet ovat myös kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita, jotka ovat muodostulneet kulkureiteiksi, asutusmaiseman rungoiksi ja matkailullisesti merkittäviksi näköalapaikoiksi. (Ympäristöministeriö 2021a)

Hämeenkyrön kulttuurimaisema

Hämeenkyrön kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueen kaakkoispuolella noin 12,2 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kulttuurimaisema-alue edustaa Keski-Hämeen viljely- ja järvisuudelle tunnusomaista vaihtelevaa ja perinteistä maaseutumaisemaa, jonka arvot perustuvat historialliseen maisemarakenteeseen sekä elinvoimaiseen ja monipuoliseen maatalouteen. Voimakkaiden luonnonpiirteiden ja vuosisatoja jatkuneen maanviljelyn muovaama maisema on harvinaisen eheä. Alueella on runsaasti arvokkaita kylä-, rakennus- ja perinnebiotooppikohteita. Hämeenkyrön kulttuurimaisemat ovat laajalti tunnettuja maisemia, joilla on huomattavia symbolisia arvoja yhtenä Suomen 27 kansallismaisemasta. Hämeenkyrön asutuksella on pitkä historia, ja merkkejä asutuksesta on löydettävissä rautakaudelta saakka. Maisema-alueen kylät ovat pääasiassa keskiajalta. Maisema-alueen yksi maisemallinen kiintopiste on Kirkkojärven ja siihen laskevan Pappilanjoen pohjoisrannalla sijaitseva Hämeenkyrön kirkonkylä. Kirkonkylän edustava rakennuskanta on keskittynyt viljelysmaiden ympäröimälle mäelle. Hämeenkyrön kulttuurimaisemassa korostuvat luonnonpiirteiden vaihtelevuus ja monipuolisuus. Korkomaailmaltaan epätasaista suurmaisemaa hallitsevat Kirkkojärven vesistö, laajat kumpuilevat viljelyalueet sekä metsäiset selänteet. Hämeenkankaantie mutkittelee harju- ja moreenikumpujen rinteillä, ja reitiltä avautuu useita näkymiä ympäröivään järvi- ja viljelysmaisemaan. Maastonmuotojen ja kulkuväylien historiallinen vaikutus näkyy alueen asutusrakenteessa hyvin. (Ympäristöministeriö 2021a)

Vihteljärven vesireitin ja Riihilahden kulttuurimaisemat

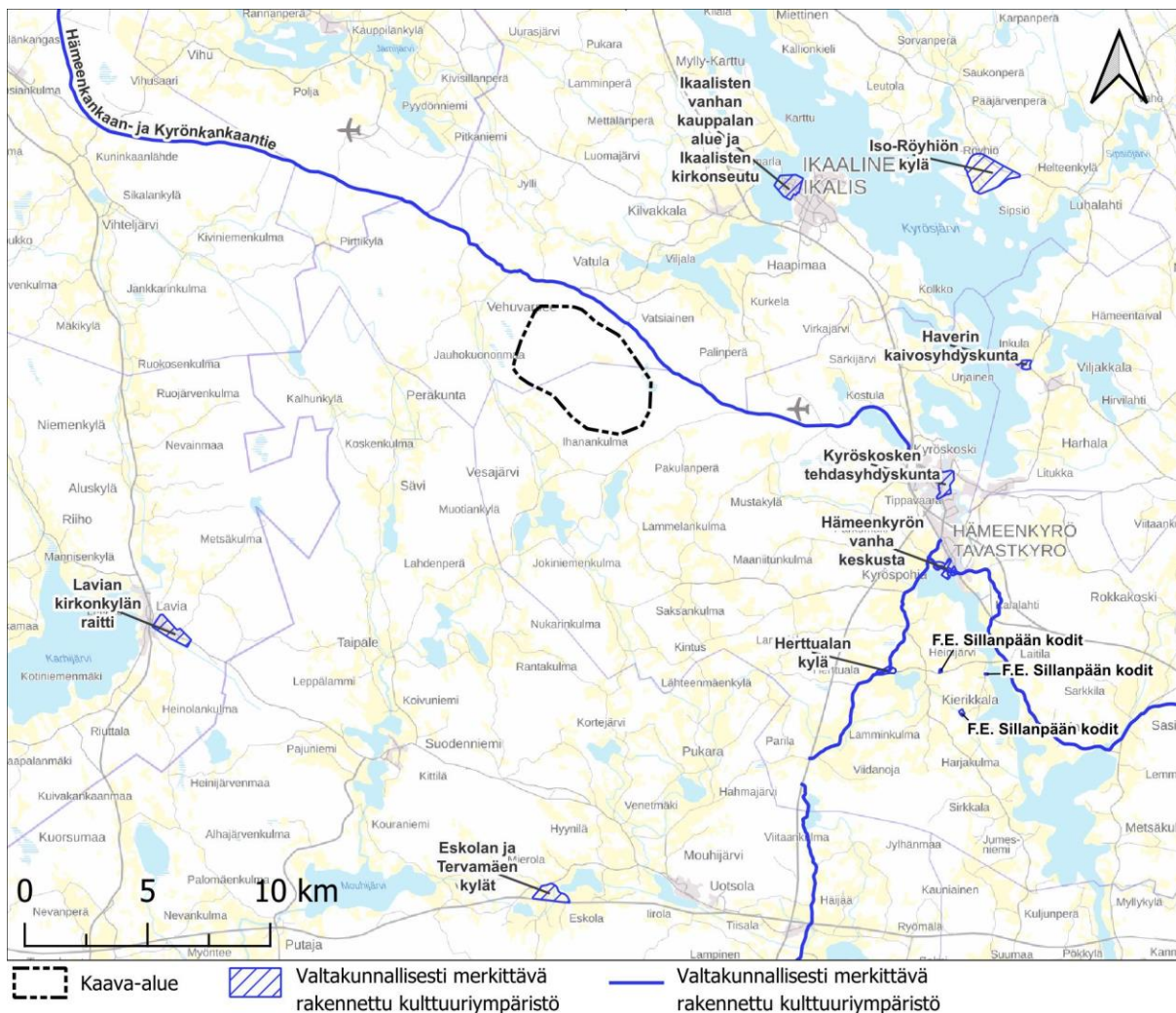
Vihteljärven vesireitin ja Riihilahden kulttuurimaisemat sijaitsevat kaava-alueen länsipuolella noin 16 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kulttuurimaisema-alue on Pohjois-Satakunnan järvisuudun verrattain vauraita ja laaja-alaisia maatalousmaisemia, joita halkovat tai reunustavat vesistöt. Alueen maisemarakenne on pysynyt perinteisenä ja maankäytön historia hahmottuu hyvin. Myös rakennuskanta on monin paikoin vanhaa ja edustavaa. Maiseman runko muodostuu jääkauden muodostamasta karusta ruhjelaaksoista, jota halkovan vesireitin ympärille on muodostunut yhtenäinen maatalousmaisema, ja maisemakuvalle on tyypillistä vesistön ja metsäisten selänteiden elävöittämät viljelysmaisemat. Maisema-alueella on useita luonnonoloiltaan arvokkaita vesistö- ja kosteikkoalueita. Pohjoisessa maisema-aluetta rajaa Hämeenkaan pitkä harjujakso. Alueelta tunnetaan useita kivikautisia muinaisjäänneksiä. Vanhimmat kylät ovat muodostuneet Hämeenkaan reunavyöhykkeelle, josta asutus jatkuu nauhamaisesti laaksoa myötäillen maisema-alueen eteläosiin. Nykyinen asutus on keskittynyt selänteen reunavyöhykkeille. Maatilat ovat tyypillisesti hyvin hoidettuja ja niiden yhteydessä on vanhaa rakennuskantaa. Uudet rakennukset on sopeutettu perinteiseen maisemarakenteeseen melko tasapainoisesti. Alueen maatalous on elinvoimaista ja alueen karjatalous on säilyttänyt vahvan aseman. Laidunnuksen seurauksena alueella on useita arvokkaita laitumia, hakamaita ja niittyjä. (Ympäristöministeriö 2021b)

Taulukko 3-1. Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA) ja etäisyys voimaloista.

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA)	Etäisyys voimaloista (km)
Pirkanmaan harjumaisemat	1,2
Hämeenkyrön kulttuurimaisema	12,2
Vihteljärven vesireitin ja Riihilahden kulttuurimaisemat	16

3.1.2 Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)

RKY on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaiseksi inventoinniksi 1.1.2020. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä.



Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristökohteet © Museovirasto 10/2025
Taustakartta © MML 10/2025
© AFRY Finland Oy 10/2025

Kuva 3-2. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) kaava-alueen ympäristössä.

Hämeenkankaan- ja Kyrönkankaantie

Hämeenkankaan- ja Kyrönkankaantie sijaitsee kaava-alueen itäpuolella noin 1,4 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Tie on yksi Suomen keskiaikaisista pääteistä ja ainoa kesäaikaan kuljettavissa ollut reitti Satakunnasta ja Hämeestä Pohjanmaalle. Tie on muodostanut yhdessä Ylisen Viipurintien kanssa lyhimmän reitin Pohjanmaalta Viipuriin. Hämeenkankaantie oli käytössä etupäässä kesäisin, talvella käytettiin vesistöihin tukeutuvaa talvitietä. Edelleen suurelta osin Suomenselän asumattomien kankaiden kautta kulkeva,

paikoitellen hiekkapintaisena säilynyt tie on säilyttänyt historiallisen linjauksensa ja vanhan maantien luonteen. Tielinjaus seuraa pääosin pitkiä sora- ja hiekkapohjaisia harju-muodostelmia. Erityisen helppokulkuisen osan tietä muodostavat Hämeenkyrön Kyröskosken jälkeen alkavat soiden rajaamat harjualueet, ensin pienemmät Ulvaanharju ja Vatulanharju sekä niiden jälkeen varsinaiset kankaat, itä-länsisuuntainen Hämeenkanas ja pohjois-eteläsuuntainen Pohjankangas. Asutus tien varrella on harvaa ja keskittyy pääasiassa harvojen tien varrella sijaitsevien vesistöjen tuntumaan. Ikaalisissa tielinjaus kulkee metsäisten takamaiden halki. (Museovirasto 2024a)

Ikaalisten vanhan kauppalan alue ja Ikaalisten kirkon seutu

Ikaalisten vanhan kauppalan alue ja Ikaalisten kirkon seutu sijaitsevat kaava-alueesta itään noin 9,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Ikaalinen on maamme ensimmäinen kauppalakaupunki, joka perustettiin vuonna 1858 Pohjanmaalle johtaneen tien tuntumaan. Vanhan kauppalan 1800-luvun puolivälin asemakaavarakenne puistokäytävineen ja -kujineen on edelleen nähtävissä. Asemakaavassa korostuvat empireajan kaupunkien kaavoille tyypilliset paloturvallisuuskohdat, jotka toteutettiin puistoilla ja puuistutuksilla katujen varsilla. Alueen tärkeimmät puistokadut ovat nykyiset Poppeli- ja Valtakadut. Valtakadun länsipää avautuu rannassa tori- ja satama-alueena. Vanhin rakennuskanta ulottuu 1800-luvun puoliväliin, asemakaavan luomisen aikaan. (Museovirasto 2024a)

Kyröskosken tehdasyhdyskunta

Kaava-alueen kaakkoispuolella noin 13 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista sijaitseva Kyröskosken tehdasyhdyskunta on yksi Suomen koskipaikoista, jolla on rikas esteellinen tausta, varhain vakiintunut teollisuuskäyttö ja erityinen asema maisemanähtävyytenä. Paikalla on sijainnut jauhomylly ainakin jo 1600-luvulla, ja vuonna 1860 paikalle perustettiin puuvillatehdas, joka kuitenkin lopetti toimintansa vuonna 1878. Alueelle perustettiin puuhiomo vuonna 1971, ja puuvillatehtaan lakattua käynnistettiin samana vuonna paikalla paperitehdas. Paperitehtaan vanhimmat osat sijoittuvat kosken putouksen ääreen. Asutus on kasvanut yhdyskunnaksi tehtaan ympäristöön. Vanhimmat tuotantorakennusten osat ovat rakentuneet 1920- ja 1930-luvuilla, ja konesaleja on laajennettu 1950-luvulta lähtien useaan otteeseen. Koskinäkymää hallitsee pato ja kaksi voimaputkea. Tehdasyhdyskuntaan kuuluu seuratalo sekä Korkomäen ja Paukunperän tehtaan työväen asuinalueet. (Museovirasto 2024a)

Hämeenkyrön vanha keskusta

Kaava-alueesta kaakkoon noin 14 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista sijaitsee Hämeenkyrön vanha keskusta, joka kuvastaa hyvin suomalaisten kirkonkyläiden 1900-luvun alkupuolen kehitysvaihetta. Hämeenkyrön kirkonkylän vanha ydinkeskusta sijoittuu Kirkkojärven ja siihen laskevan Pappilanjoen pohjoisrannalle avoimen viljelymaiseman ympäröimälle mäelle. Mäkeä kiertävä kirkonkylän raitti on osa keskiaikaista Hämeenkanan tietä. Hämeenkyrön vanha keskusta sijaitsee osittain "Sasin - Mahnalanselän kulttuurimaisemat" -nimisellä valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. (Museovirasto 2024a)

Herttulan kylä

Herttulan kylä sijaitsee kaava-alueesta kaakkoon noin 15 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Raittikylä sijaitsee aikanaan Satakunnasta Pohjanmaalle johtaneen yleisen maantien varrella, ja kylänraitti onkin osa Hämeenkanan tietä. Tiivis kylärakenne koostuu monipuolisesta rakennuskannasta, ja kylän pohjoislaidalla suuret maalaistilat ovat sijoittuneet tiiviiksi ryhmäksi molemmin puolin kylänraittia. Kylää ympäröivät laajat

viljelykset, ja se on säilynyt hyvin Pirkanmaan viljely- ja järvisuudulle ominaisessa vaihtelevassa, pitkään viljelyksessä olleessa agraarimaisemassa. (Museovirasto 2024a)

Haverin kaivosyhdyskunta

Haverin kaivosyhdyskunta sijaitsee kaava-alueesta itään noin 16 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kaivosyhdyskunta on varhaisen suomalaisen kaivostoiminnan edustaja. Pitkään käytössä olleen avolouhoksen lisäksi alueella on säilynyt pienimuotoisen kaivosyhdyskunnan rakennuskantaa. Haverin kaivos toimintakausi ulottuu 1700-luvun lopulta 1860-luvulle ja aina vuosiin 1942–1960, jolloin sen toiminta lopetettiin kannattamattomana. Nykyinen Haverin kaivosmiljöö muodostuu käytöstä pois jääneistä, veden osittain täyttämistä avolouhoksista sekä pääosin 1940-luvulla rakennetusta kaivosyhdyskunnasta. Osa alueen alkuperäisestä rakennuskannasta on purettu tai tuhoutunut, osaa säilyneistä tehdasrakennuksista on kunnostettu. Kaivoskylässä on jäljellä 24 työväenasuntoa. (Museovirasto 2024a)

Ison-Röyhiön kylä

Idässä noin 16,3 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista Kyrösjärven itärannalla sijaitsee Ison-Röyhiön kylä. Ison-Röyhiön Alaskylän tiiviiseen kyläonttiin liittyy poikkeuksellisen laaja tienvarren mökkiasutus. Talot ovat tiiviinä rykelmänä kyläraitin varrella Kyrösjärven rannalla. Kylän alue on Itä-Ikaalisten vanhinta asutusmaisemaa ja siellä on ollut asutusta jo rautakaudella. Kylä on rakentunut tyypilliseen hämäläiseen tapaan ryhmäkyläksi, ja on rakenteeltaan seudun parhaiten säilyneitä kyliä. (Museovirasto 2024a)

F.E. Sillanpään kodit

F.E. Sillanpään kodit sijaitsevat kaava-alueesta kaakkoon noin 17–18 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Hämeenkyrössä sijaitsevilla kodeilla on olennaista merkitystä Sillanpään elämänvaiheiden ja elämäntyön arvioinnissa ja tulkinnassa. Sillanpään syntymä- ja lapsuudenkoti Myllykolu, nuoruudenkoti Töllinmäki sekä kirjailijan perheelleen rakennuttama huvila Saavutus ovat edustavia esimerkkejä aikakaudelleen tyypillisestä rakennuskannasta kirjailijan kuvaamassa kulttuurimaisemassa.

Myllykolun torppa sijaitsee Kierikkalan kylässä, joka on Hämeenkyrön kansallismaiseman kulttuurista ja maisemallista ydintä. Maisemat avautuvat laajoina yli peltoaukeiden Kallioistenselälle yleisnäkymää hallitsevalta Sikomäeltä. Vaatimaton hirsipintainen rakennus on salvottu pitkänurkkaiseksi ja siinä on pieni kuisti. Pihapiirissä on myös pieni aitta ja paikalle siirretty saunarakennus. Myllykolun hirsilato on osa maastoon sulautuvan kesäteatterin rakenteita.

Töllinmäki Hämeenkyrön Heinijärvellä on vaatimaton 1800-luvun lopulla rakennettu tupa, johon on 1900-luvulla rakennettu peräkamari ja porstua. Myöhemmin 1970-luvulla tupa entistettiin ja katettiin uudelleen päreillä. Tupa on lautavuorattu pystyrimalaudoituksella ja jätetty maalaamattomaksi.

Saavutus, ajalleen tyypillinen mansardikattoinen huvila on rakennettu 1920-luvun alussa Kierikkalan kylään, Kirkkojärven rantaan. (Museovirasto 2024a)

Lavian kirkonkylän raitti

Lavian kirkonkylässä, kaava-alueesta lounaaseen noin 18,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista, on lehtipuiden reunustama raitti, joka kulkee Lavijärvestä nousevien rantapeltojen yläreunalla järven suuntaisesti, ja joka on säilyttänyt hyvin vanhan

raittirakenteensa. Raitin varrella on länsitornillisen, tasavartisen ristikirkon (1823) ja papin (1870-luku) lisäksi rakennuskannaltaan hyvin säilyneitä maatiloja, pitäjän virkamies-säätyläisten taloja sekä raitin varren tonttien takana joukko mäkitupalaisten asuntoja. Yksittäisistä rakennuksista voidaan mainita lainajyvämäkasiini, Rankosen, Yli-Antilan, Roikan ja Markkulan tilakeskukset ja talot. Kirkonkylässä on myös Katajiston plikkojen mökit, Ala-Pekkanen luhti ja entinen Forsvikin kuparitakomo. Viime vuosikymmeninä rakennettu kevyen liikenteen väylä on toteutettu korotettuna jalkakäytävänä niin, ettei raitin rakenne ole rikkoutunut. (Museovirasto 2024a)

Eskolan ja Tervämäen kylät

Eskolan ja Tervämäen kylät sijaitsevat kaava-alueesta etelään noin 19,7 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kylät on asutettu jo varhaiskeskiajalla, ja niiden tiivis isoajakoa edeltävä ryhmäkylärakenne sekä historiallinen metsiin ja mäkiin rajautuva viljelymaisema ovat hyvin säilyneet.

Eskolan ja Tervämäen kylät sijaitsevat kahden järven välisellä kannaksella ja niiden ympärillä levittäytyvät vuosisatoja viljeltyinä olleet peltoaukeat.

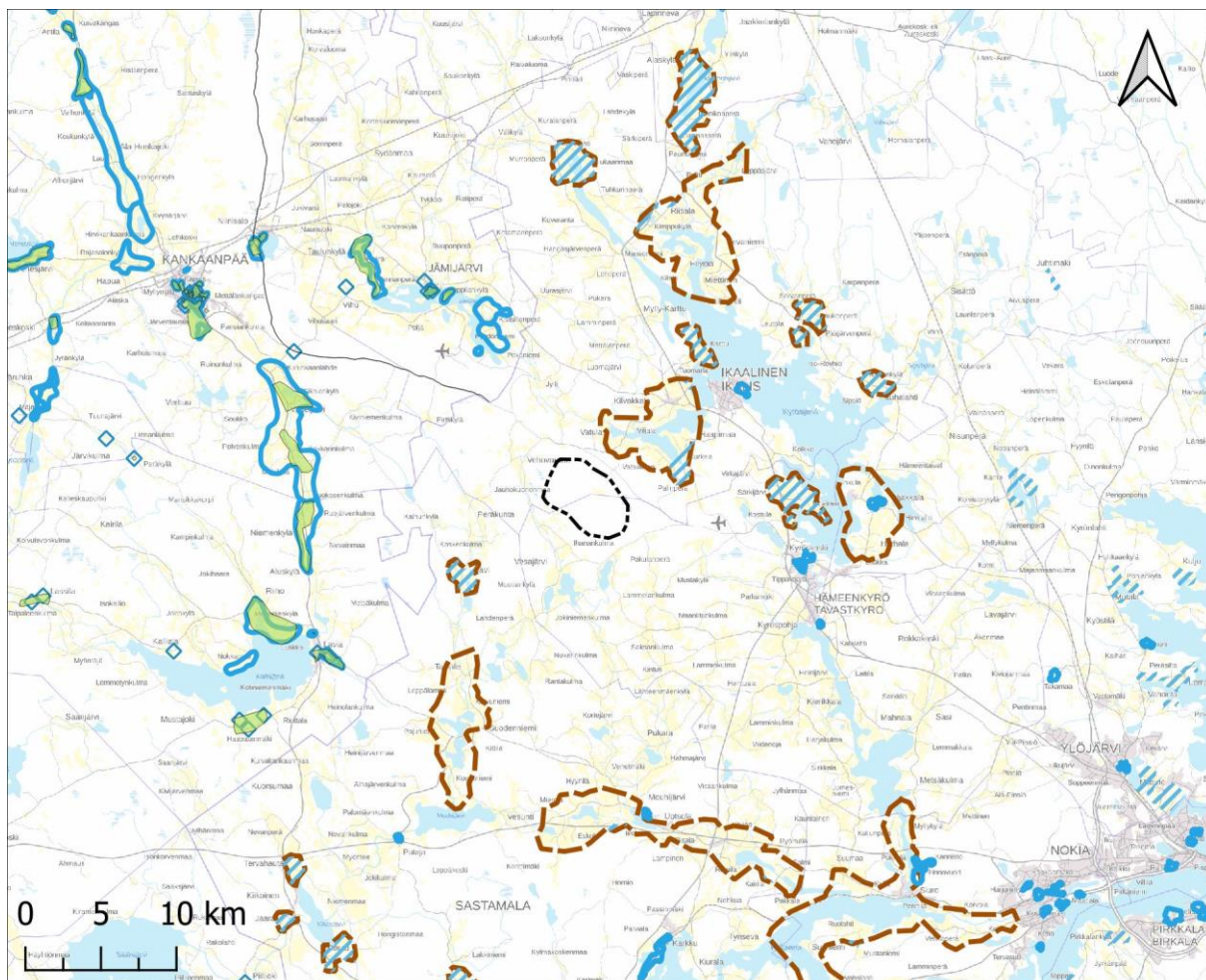
Eskolan ryhmäkylässä on säilynyt huomattavan paljon vanhaa rakennuskantaa Mouhijärven vanhimpiin kuuluvien tilojen Tullun, Simon ja Mörrin pihapiireissä. Kylän neljäs talo, Äijälän tila, on viljelyaukean reunassa, muista taloista muutamia satoja metrejä kaakkoon. Tervämäen kylässä perinteistä rakennuskantaa edustavat Kahnun, Turpan ja Holpin päärakennukset, Yliskallion entinen kansakoulu vuodelta 1897 sekä 1914 rakennettu rukoushuone. (Museovirasto 2024a)

Taulukko 3-2. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) ja etäisyys voimaloista.

Valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)	Etäisyys voimaloista (km)
Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie	1,4
Ikaalisten vanhan kauppalan alue ja Ikaalisten kirkon seutu	9,5
Kyröskosken tehdasyhdyskunta	13
Hämeenkyrön vanha keskusta	14
Herttualan kylä	15
Haverin kaivosyhdyskunta	16
Ison-Röyhiön kylä	16,3
F.E. Sillanpään kodit	17–18
Lavian kirkonkylän raitti	18,5
Eskolan ja Tervämäen kylät	19,7

3.1.3 Maakunnallisesti arvokkaat maisemat ja rakennetut kulttuuriympäristöt

Maakunnallisesti arvokkaat maisemat ja rakennetut kulttuuriympäristöt ovat maakunnan ominaisluonnetta ja erityispiirteitä ilmentäviä maisemia ja rakennettuja kulttuuriympäristöjä.



 Kaava-alue

 Maakunnallisesti arvokas maisema-alue

 Rakennusperintöinventointikohteet (2023)

Pirkanmaan ja Satakunnan maakuntakaava:

 Maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema *

 Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

 Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

*Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaita kulttuurimaisemia ei ole esitetty niiltä osin, kuin ne ovat yhtenevät maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden kanssa.

Maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt © Pirkanmaan Liitto 10/2025
Maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt © Satakuntaliitto 10/2025
Taustakartta © MML 10/2025
© AFRY Finland Oy 10/2025

Kuva 3-3. Maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt hankealueen ympäristössä.

Kelminselän kulttuurimaisema

Kelminselän kulttuurimaisema käsittää Vatulan, Haapimaan-Vatsiaisen sekä Kilvakkalan – Viljakan kulttuurimaisemat. Kelminselän kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueen itäpuolella noin 2,5 kilometriä etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kokonaisuuteen kuuluu Kilvakkalan kylä ja sitä ympäröivät peltoaukeat, Viljalan, Vatulan, Vatsiaisen ja Haapimaan kylät viljelyalueineen. Kelminselän ympäröivät viljelysalueet ovat viljavia järvaltaan savi-koita. Rantaan laskeutuvat viljelykset ja mäen harjanteella sijaitseva tiivis Kilvakkalan kylä muodostavat vaikuttavan maisemakuvan varsinkin 3-tieltä katsottuna. Kylältä aukeaa kaunis järvinäkymä Kelminselälle ja sen vastarannan viljelyille Vatulan, Vatsiaisten ja Haapimaan alueille, joita taustalla rajaa Vatulanharju. Maisema on polveilevaa, ja siellä täällä nousee muutamia kalliopaljastumia, joita on runsaasti erityisesti Haapimaan alueella. Alueella on pitkä asutushistoria, mistä kertovat lukuisat kivikautiset asuinpaikat. Kelminselän kulttuurimaisema edustaa Keski-Hämeen loivasti kumpuilevaa ja jo varhaishistoriallisesti arvokasta viljelys- ja järvimaisemaa. Maisemassa merkittävää ovat Kelminselän vastakkaisilla rannoilla olevat rantapellot ja niiden kautta syntyvät pitkät näkymät. Peltojen maisemallista arvoa lisää niiden rajautuminen toisaalla asuttuun harjuun, toisaalla vesistöön. Kilvakkalan kylän yhtenäisyys ja rajautuminen ympäröivään maisemaan hahmottuu parhaiten eteläpuoleisilta pelloilta. (Pirkanmaan liitto, 2013)

Vatulan kulttuurimaisema

Vatulan kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueen itäpuolella noin 2,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kulttuurimaisema-alue on historiallisesti arvokas maatalous-alue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa. (Pirkanmaan liitto, 2016a)

Haapimaan - Vatsiaisten kulttuurimaisema

Haapimaan-Vatsiaisen kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueen itäpuolella noin 4 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Alue sisältyy pääosin Kelminselän kulttuurimaiseman rajaukseen, mutta ulottuu etelämmäs aivan Kelminselän eteläisimmän pohjukan rantamille. Alue on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on pitkään säilynyt viljelyksessä. Alueella on historiallisia kylätontteja ja useita kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kulttuurimaisemalle ominaista on perinteinen ja vaihteleva maisemakuva. (Pirkanmaan liitto, 2016a)

Kilvakkalan – Viljalan kulttuurimaisema

Kilvakkalan-Viljalan kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta itään noin 6 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Alue sisältyy pääosin Kelminselän kulttuurimaiseman rajaukseen, mutta ulottuu idemmäs Ikaalisten keskustan vastarannalle. Alueella sijaitsee historiallisia kylätontteja, ja alueella on ollut asutusta oletettavasti jo kivikaudelta saakka ja alueelta löytyy kivikautisia muinaisjäännöksiä. Alue on pitkään säilynyt viljelyksessä. Kulttuurimaisemalle ominaista on perinteinen ja vaihteleva maisemakuva, ja alueella on myös maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. (Pirkanmaan liitto, 2016a)

Sävijärven kulttuurimaisema

Sävijärven kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta lounaaseen noin 7,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Alue on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on

säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueella on kiinteitä muinaisjäännöksiä. Maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Jämijärven kulttuurimaisema

Jämijärven kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta pohjoiseen noin 8,2 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Jämijärven kulttuurimaisema edustaa Suomenselän ja Lounaismaan karua vedenjakajaseutua, missä maisemaa hallitsee Hämeenkaan harju-muodostuma. Maisema-alueen pellot ja asutus ovat sijoittuneet alueen keskellä olevan Jämijärven keskustaajaman tuntumaan. Viljelymaisema on alueelle tyypillisesti kumpuilevaa ja vaihtelevaa. Peltoalueet ovat melko pieniä ja muodostavat metsäisten saarekkeiden kanssa mosaiikkimaisen maiseman. Alueella on säilynyt jonkin verran perinteistä rakennuskantaa. Paikoin uudet suuret karjatalousrakennukset perinteisten pihapiirien yhteydessä näkyvät maisemakuvassa häiriötekijöinä. (Satakuntaliitto 2013)

Kartun kulttuurimaisema

Kartun kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta itään Isoselän länsirannalla noin 10,8 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Alue on historiallisesti arvokas maatalous-alue, ja säilynyt pitkään viljelyksessä. Alueella on historiallisia kylätontteja ja historiallisesti merkittävä tielinja, Sällintie. Alueella sijaitsee tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kulttuurimaisemalle ominaista on perinteinen ja vaihteleva maisemakuva. (Pirkanmaan liitto, 2016a)

Urjaisen-Osaran-Kostulan kulttuurimaisema

Maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta itään Hämeenkyrön keskustan pohjoispuolella noin 10,7 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Alueella on nähtävissä kartanoarkkitehtuuria puukujineen ja puistoineen sekä maasotakoulun koulurakennus, joka sijaitsee maisemallisesti näkyvällä paikalla. Koulurakennus ilmentää kouluarkkitehtuurin ja sivistyksen historiaa, ja rakennukseen liittyy perinteisen asunsa säilyttänyt pihapiiri, jotka muodostavat ajallisesti yhtenäisen kokonaisuuden. Alueella on pitkä viljelyshistoria, ja paikalla sijaitsee useampi historiallinen kylätontti. Alueen läpi kulkee historiallinen tielinja, Alhontie. Kulttuurimaisemalle ominaista on perinteinen ja vaihteleva maisemakuva. Alueella sijaitsee maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Kalman ja Kallin kulttuurimaisema

Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö sijaitsee kaava-alueesta itään Ikaalisten keskustassa noin 11,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kohteessa sijaitsee kaksi yksittäistä maatilan pihapiiriä Kyrösjärven rannalla. Alueella on hyvin säilyneitä rakennuksia, Kalma on jäänyt taajamarakenteen sisälle. Kallia ympäröivä peltomaisema on säilynyt. Kohteiden arvot liittyvät monipuoliseen hyvin säilyneeseen rakennuskantaan, ja erityisesti Kalli on maisemallisesti näkyvällä paikalla. Alue edustaa seudun talonpoikais- ja säätyläiskulttuuria. (Pirkanmaan liitto 2016b)

Kyrönkankaantie

Kankaanpäässä Kyrönkankaantie on lähimmillään noin 13,5 kilometriä luoteeseen lähimmistä voimaloista. Mahdollisesti jo keskiajalla syntynyt kangastie Mouhijärven Häijäältä Kyröskoskelle ja sieltä helppokulkuisia Hämeenkaan- ja Pohjankankaan hiekkaharjuja pitkin Niinisalon ja Karvian kautta Pohjanmaalle. Raivattuna tienä se mainitaan jo vuonna 1556. 1650-luvulla tie levennettiin ja parannettiin ratsu- ja postitiekseksi. Hiekkapohjaisena

tie on säilyttänyt paikka paikoin hyvin vanhan maantien luonteen. Tie jatkuu Jämijärven ja Karvian puolella. (Satakuntaliitto 2007, Ramboll Finland Oy 2023)

Suodenniemen kulttuurimaisema

Suodenniemen kulttuurimaisema sijaitsee Suodenniemen keskustassa ja sen pohjoispuolella kaava-alueesta lounaaseen ja noin 12,8 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Suodenniemi on pinnanmuodoiltaan melko alavaa, kumpuilevaa maastoa. Hautavuori ja Kattilavuori kohoavat korkeina mäkinä Kourajärven takana. Maisemakuvaa hallitsee jääkauden synnyttämä luoteesta kaakkoon suuntautuva juovaisuus. Laajat metsäalueet reunustavat maisema-alueen peltoaukeita. Suodenniemeltä löytyy useita kivistä asuinpaikkoja. Järvet ja joet ovat olleet tärkeitä länteen suuntautuvia eräiteitä. Kiinteää asutusta on alueella ollut ilmeisesti jo myöhäiskeskiajalta. Suodenniemen kirkonmäeltä avautuu kaunis näköala yli matalalahtisen Kirkkojärven ja Koivuniemenjärven. Perinteistä rakennuskantaa on lähinnä Pohjakylässä kirkon ympärillä sekä Suodenniemen kylässä.

Suodenniemen kulttuurimaisema on ainoa Pirkanmaan Pohjois-Satakunnan viljelyseudulla oleva maisema-alue. Alueella on poikkeuksellisen laajat yhtenäiset viljelyalueet suhteessa ympäröivään metsäalueeseen. Vanhojen kylien määrä on suuri, ja ne sijaitsevat maisemaseudulle tyypilliseen tapaan vesistöjen varsilla. Avoimet vesistöjä näkymät ovat tärkeitä maisemakuvan kannalta, samoin kumpuilevien peltoaukeiden avoimuus. Jalkavalan, Leppälammen ja Taipaleen kylissä sekä Suodenniemen kirkonkylässä on muitakin kuin maisemallisia arvoja. (Pirkanmaan liitto 2013)

Kyröskosken tehdasyhdyskunnan asuinalueet

Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö sijaitsee kaava-alueesta kaakkoon Kyröskoskella noin 12,8 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Alueella on säätelemättömästi syntyneitä työväen asutusta ja tehtaan perustamia työväen asuinalueita. Koulukadun katuverkko ja korttelirakenne vastaavat vuoden 1941 kaavaa. Alueen arvot perustuvat sen varhaiseen mäkitupalaisasutukseen ja työväen asuinalueisiin. Kokonaisuus on paperiteollisuuden synnyttämää taajamaa, jossa on kerroksellista asuinympäristöä. Asuinalueet liittyvät kiinteästi Kyröskosken tehdasyhdyskunnan rky-alueeseen, ja alueella on havaittavissa edelleen vuosien 1937–41 rakennussuunnitelman mukainen rakenne. (Pirkanmaan liitto 2016b)

Leppijoen – Taipaleen – Kirkkojärven kulttuurimaisema

Leppijoen-Taipaleen-Kirkkojärven kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta lounaaseen Suodenniemen pohjoispuolella noin 12,8 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Alue on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueella on historiallisia kylätontteja, ja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Kierikkalan – Vanajan – Laitilan – Kirkkojärven kulttuurimaisema

Kierikkalan-Vanajan-Laitilan-Kirkkojärven kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta kaakkoon Kirkkojärven länsipuolella noin 13,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kyröspohjan kylässä on tiiviit raittikylä, kantatalon asuinpaikka ja monipuolinen rakennuskanta. Hämeenkanakaantie kulkee alueen halki. Kulttuurimaisema on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueella on historiallisia kylätontteja, historiallisesti merkittävä tielinja ja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa. Alue on arvokas rakennettu

kulttuuriympäristö (RKY), ja siellä on maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Kallionkielen – Tevaniemen – Riitalan kulttuurimaisema

Kallionkielen – Tevaniemen – Riitalan kulttuurimaisema käsittää Riitalan – Heittolan, Tevaniemen sekä Kiialan – Höytölän kulttuurimaisemat. Kallionkielen – Tevaniemen – Riitalan kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta koilliseen Isoselän pohjoispuolella noin 15 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Maasto on korkeussuhteiltaan varsin vaihtelevaa, ja pellot levittäytyvät Aureenlopensalmen molemmiin puoliin laajana viljelysmaisemana. Korkeusvaihteluiden ansiosta avautuu paikoin vaikuttavia näkymiä vesistöjen suuntaan. Alueen pysyvä asutus periytyy rautakaudelta. Kulttuurimaisema edustaa Keski-Hämeen loivasti kumpuilevaa ja jo varhaishistoriallisesti arvokasta viljely- ja järvimaisemaa. Voimakkaiden ja kauniiden luonnonpiirteiden sekä vuosisatoja jatkuneen maanviljelyn muovaama maisema vesistöineen on harvinaisen edustava. Maisema-alueella on maisemallisia, elinkeinohistoriallisia ja rakennushistoriallisia arvoja. Avoimet vesistömaisemat ovat keskeisessä asemassa maisema-alueella. Maisema-alueen raja-alue kattaa Heittolanlahden ja Aureenlopon rantakylät viljelysalueineen. Maisema-alue rajautuu selkeästi ympäröiviin metsäalueisiin. (Pirkanmaan liitto 2013)

Riitalan – Heittolan kulttuurimaisema

Maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta koilliseen Heittolanlahden pohjoisrannalle noin 17 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kulttuurimaisema sisältyy pääosin Kalliokielen – Tevaniemen – Riitalan kulttuurimaiseman aluerajaukseen sen pohjoisosassa, mutta levittäytyy hieman pohjoisemmaksi. Historiallisesti arvokkaalla maatalousalueella on pitkä viljelyshistoria ja alueella on useampi historiallinen kylätontti. Alueen läpi kulkee historiallinen tielinja, Heittolantie. Alueelle ominaista on perinteinen ja vaihteleva maisemakuva. (Pirkanmaan liitto, 2016a)

Tevaniemen kulttuurimaisema

Tevaniemen kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta koilliseen Aureenlopin itärannalla noin 15 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kulttuurimaisema sisältyy pääosin Kalliokielen – Tevaniemen – Riitalan kulttuurimaiseman aluerajaukseen sen itäreunassa. Tevaniemen keskustassa on 1900-luvun alkupuolen maaseudun palvelukeskus; koulu, seuratalo, meijeri ja liikeytaloja. Keskustan elinkeinohistoriasta kertoo Aureenlopon meijeri noin 1930-luvulta, 1950-luvun liikeytalo, maalaiskauppa ja 1950-luvun koulu, ja keskusta ilmentääkin hyvinvointivaltion historiaa. Maamiesseurantalo 1920-luvulta ilmentää maanviljelijöiden yhteistoimintaa. Kulttuurimaisema-alue on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueella historiallisia kylätontteja. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa, ja alueella sijaitsee maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Kiialan-Höytölän kulttuurimaisema

Kiialan-Höytölän kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta koilliseen Kyrösjärven itäpuolella noin 15 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kulttuurimaisema sisältyy pääosin Kalliokielen – Tevaniemen – Riitalan kulttuurimaiseman aluerajaukseen sen länsiosassa. Kulttuurimaisema-alueella on historiallisia kylätontteja, historiallisesti merkittävä tielinja ja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Heiskan talo ympäristöineen

Heiskan talo sijaitsee kaava-alueesta etelään Hämeenkyrön keskustassa Tampereentien varrella noin 15,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kokonaisuuteen kuuluu neljä maatilaa pihapiiriä ja tien linjaus. Alueella on hyvin säilyneitä vanhoja rakennuksia, Heiskan tiivis pihapiiri, jotka muodostavat kokonaisuuden. Alueen hirsirakennukset edustavat rakentamisen perinteitä. Kohde on maisemallisesti näkyvällä paikalla, ja liittyy kiinteästi Hämeenkyrön kirkonseudun rky-alueeseen. (Pirkanmaan liitto 2016b)

Inkulan silta ja kulttuurimaisema

Inkulan silta ja kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta itään Kyrösjärven ja Kirkkojärven välisellä kannaksella noin 16,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Inkulan silta on yksiaukkoinen kiviholvisilta vuodelta 1893. Kulttuurimaisema-alue on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa, ja alueella on maakunnallisesti arvokas rakennettua kulttuuriympäristöä. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Kauppilankylä

Kauppilankylä sijaitsee kaava-alueesta pohjoiseen Jämijärven arvokkaalla maisema-alueella, noin 14 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Alueella on Jämijärven rannalla kauniisti sijaitsevia vanhoja edustavia tilakeskuksia. Alarodun aitta on joidenkin tietojen mukaan peräisin 1600-luvulta. Myös Sipilässä on vanhoja aittoja. Kohde edustaa vanhaa talonpoikaisarkkitehtuuria järvimaisemassa. Kohteella on historiallisia arvoja sen asutus- ja sosiaalishistorian kautta, rakennushistoriallisia arvoja harvinaisuuden, tyypillisyyden, edustavuuden, alkuperäisyyden ja historiallisen todistusvoimaisuuden kautta sekä maisemallista arvoa osana maakunnallisesti tärkeää maisema-aluetta. (Satakuntaliitto 2007, Ramboll Finland Oy 2023)

Jämijärven kirkko ympäristöineen

Jämijärven kirkko ympäristöineen sijaitsee kaava-alueesta pohjoiseen Jämijärven arvokkaalla maisema-alueella, noin 15 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kirkko on arkkitehti G.Th. Chiewitzin suunnittelema puinen länsitornillinen ristikirkko, ja valmistunut vuonna 1860. Kirkko vuorattiin 1863. Arkkitehtuuriltaan se on ajan niukkalinjaista ns. sveitsiläistyyliä, jolle on ominaista lehtisahaornamenttien käyttö. Kirkko sijaitsee näytävästi mäellä hautausmaan ympäröimänä. Kirkkomaisemaan liittyy pappila, pappilan aitta ja museona toimiva pitäjän lainamakasiini vuodelta 1856. Kirkonkylän keskustasta johtaa kaunis koivukuja kirkkoon ja läheiseen meijeriin. 1800-luvun keskivaiheen rikaskoristeista kirkkoarkkitehtuuria Jämijärven rantamaisemassa. Kirkkorakennus on suojeltu kirkkolailla. Kirkon länsipuolella on Peijarin talonpoikaistilan rakennusryhmä, jonka asutushistoria ulottuu keskiajalle saakka. Vanhempi asuinrakennus on rakennettu ennen vuotta 1850, päärakennus on 1800-luvun jälkipuoliskolta. Tilalla on lisäksi Suomen sodan aikainen tallo ja aitta 1830-luvulta. Peijarintien varrella sijaitsee vuonna 1954 valmistunut kunnantalo. Jämijärven rannassa on vanha urheilukenttä. Kohde edustaa kirkonkylän rantamaisemaa, jossa sijaitsee 1800-luvun rikaskoristeista kirkko- ja talonpoikaisarkkitehtuuria sekä 1950-luvun kunnantalo ja urheilukenttä. Kohteella on historiallista arvoa sen asutus-, sosiaali-, hallinto- ja kulttuurihistorian kautta, rakennushistoriallista arvoa tyypillisyyden, edustavuuden ja historiallisen kerroksellisuuden kautta ja maisemallista arvoa osana maakunnallisesti tärkeää maisema-aluetta. (Satakuntaliitto 2007, Ramboll Finland Oy 2023)

Vihteljärvi

Vihteljärvi sijaitsee kaava-alueesta länteen noin 16 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kokonaisuus sisältyy valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen Vihteljärven vesireitin ja Riihonlahden kulttuurimaisemat aluerajaukseen. Kokonaisuus koostuu Kuninkaanelähteenojan, Vihteljärven, Isojoen ja Kaukojärven rannalla levittäytyvistä laajoista viljelymaisemaista. Maiseman muotoutumiseen on vaikuttanut järvienlasku 1800- ja 1900-luvun vaihteessa. Yksittäisistä rakennuksista mainitaan klassisistinen seuratalo Toukola vuodelta 1936 sekä Seppälä-Puuskan ja Puuskan tilojen rakennusryhmät 1900-luvun alkupuolelta. Edustavan kokonaisuuden muodostaa myös Ruonilan tilan rakennusryhmä vuosisadan vaihteesta. Samanlainen Vihteljärvelle tyypillinen kuisti on myös Koskelan päärakennuksessa. Suodenniemelle johtavan tien varrella on Voipion vanha rakennusryhmä, johon kuuluu kauniskuistinen päärakennus 1800-luvulta, vanha luhtiaitta, navetta ja hirsinen makasiini. Rajahalmeen pihapiiriin kuuluu vanhan torpan lisäksi aitta ja riihi. Mattilan aitat ovat peräisin 1700-luvulta. Sikalan klassisistisessa pakarirakennuksessa on aikoinaan toiminut mm. kansakoulu. Etelämpänä sijaitsee maisemallisesti edustavasti Ruonin entinen kansakoulurakennus vuodelta 1930 sekä Kouran tilan rakennusryhmä, jonka kaksi asuinrakennusta ovat vuosilta 1904 ja 1915. Tilakokonaisuuteen kuuluvat lisäksi kivinavetta vuodelta 1909 sekä kivinen vilja-aitta. Kulttuurimaisema jatkuu edelleen Lavian kunnan puolella. Kyseessä on laaja viljelymaisema, jossa paljon perinteistä rakennuskantaa. (Satakuntaliitto 2007, Ramboll Finland Oy 2023)

Vähä-Röyhiön kulttuurimaisema

Vähä-Röyhiön kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta itään Penijoenlahden länsirannalla noin 16,4 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Vähä-Röyhiön kylä on tiivis ryhmäkylä, jossa on edelleen asuttuja kylätontteja, ja hyvin säilynyttä vanhaa rakennuskantaa ja säilyneitä peltoaukeita. Alue on säilynyt pitkään viljelyksessä, ja siellä on myös maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Iso-Röyhiön kylän kulttuurimaisema

Iso-Röyhiön kylän kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta itään Kyrösjärven rannalla noin 16,8 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kulttuurimaisema on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta alkaen tai aiemmin. Alueella on historiallisia kylätontteja, ja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa. Alue on arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). Kulttuurimaisema-alueella sijaitsee Alaskylä on tiivis ryhmäkylä, jossa sijaitsee kantatalon asuinpaikka sekä linnavuori. Alaskylässä on poikkeuksellisen paljon pienasutusta. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Viljakkalan – Harhalan kulttuurimaisema

Kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta itään Hämeenkyrön keskustan koillispuolella noin 16 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kulttuurimaisema on kauniisti kumpuilevaa ja vaihtelevaa. Laajat peltoaukeat avaavat pitkiä näkymiä, ja Kyrösjärvi hahmottuu maisemakuvassa. Metsät sijoittuvat maiseman taustaksi. Seudulla on ollut asutusta jo kivikaudelta saakka, Harhalan kyläasutus lienee keskiajalta. Viljakkalassa toimi aikoinaan Haverin kultakaivos, joka edustaa Suomen varhaisinta kaivoshistoriaa. Avo-louhoksen lisäksi alueelle on muodostunut kaivosyhdyskunnan rakennuskantaa. Viljakkalan – Harhalan kulttuurimaisema edustaa Suomenselän ja Lounaisen viljelyseudun vaihtelutumisvyöhykettä, jonka maasto on loivasti kumpuilevaa. Niemellä sijaitsevalla alueella vesistönäkymillä on suuri merkitys maisemakuvassa. Viljakkalan kirkon sijainti korkealla

mäellä ja sieltä avautuva näkymä on keskeinen osa maisemakuvaa. Kokonaisuuteen kuuluu Haverin kaivosyhdyskunta (RKY 2009), Harhalan kylä, Inkulan silta ja kulttuurimaisema sekä Kirkkojärven kulttuurimaisema. (Pirkanmaan liitto 2013)

Viljakkalan keskusta

Viljakkalan keskusta sijaitsee kaava-alueesta itään Kirkkojärven etelärannalla noin 17,3 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Viljakkalan keskusta sisältyy maakunnallisesti arvokkaan Viljakkalan – Harhalan kulttuurimaiseman aluerajaukseen. Aluekokonaisuus ilmentää 1900-luvun kirkonkylän ympäristöä. Alueen kantatilojen pihapiirien ja palvelukeskustan muodostama kokonaisuus on monikerroksellinen, mutta sopusointuinen. Kirkon asema maisemassa on säilynyt, vaikka ympäröiville peltoalueille on rakentunut pientaloasutusta. Vanhaa rakennuskantaa on ylläpidetty, ja rakennukset ovat historian saatossa vaihtaneet käyttötarkoituksiaan. (Pirkanmaan liitto 2016b)

Harhalan kulttuurimaisema

Harhalan kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta itään noin 17,3 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Harhalan kylä on asuttu kylätontti, jossa on kantatalon asuinpaikka. Kylä on tiivis kokonaisuus, jossa on paljon vanhaa rakennuskantaa. Kylä ilmentää talonpoikaista kyläasutusta ja rakennusperinnettä. Kylä sijaitsee mäellä peltoaukeiden keskellä. Kulttuurimaisema-alue on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Kylässä on historiallinen kylätontti. Maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa, ja alueella on maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Aluskylän-Niemenkylän kulttuurimaisema

Aluskylän-Niemenkylän kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta länteen Laviantien varrella noin 17 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Aluskylän ja Niemenkylän välillä mutkittelee Sampasjoki syvällä jokilaaksossa. Jokeen vaihtelevasti laskeutuvat pellot ja polveilevat metsänreunat aikaansaavat seudulle harvinaisen maisemakokonaisuuden. Jokivartta seuraava tie tarjoaa hyvän tarkastelulinjan. Tien varrella on säilynyt vanha Norion kauppa ja aitta. Suuriniemessä on kaksi vanhaa aittaa, joista toinen on vuodelta 1790, toinen vuodelta 1810. Vuonna 1897 Sampasjoen yli rakennettiin Myllykylän yksikaarinen kivisilta. Maisemallisesti paikka on edustava. Sampakosken ympäristössä käytiin 1918 suuri taistelu, jonka muistomerkki on tien varrella. Alue edustaa vanhaa talonpoikaisarkkitehtuuria ja liikenteen historiaa jokilaakson kulttuurimaisemassa. (Satakuntaliitto 2007, Ramboll Finland Oy 2023)

Koppelon kulttuurimaisema

Koppelon kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta etelään Suodenniemen eteläpuolella noin 17,8 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Alue on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Luhalahden kirkko ja kulttuurimaisema

Luhalahden kirkko ja kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta itään Kyrösjärven rannalla noin 19 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Luhalahden kylässä sijaitsee vanha kantatalon asuinpaikka. Kulttuurimaisema-alue liittyy isonjaon jälkeiseen talojen ulosmuuttoon kylästä. Kirkko edustaa 1930-luvun kirkkoarkkitehtuuria. Sivistyshistoriaa ilmentää ajallisesti kerroksellinen koulukokonaisuus ja elinkeinohistoriaa pitkään toiminut

maakaupan rakennus sekä myllyn ja sahan rakenteet. Kulttuurimaisema-alue on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueella sijaitsee historiallinen kylätontti. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa, ja alueella sijaitsee maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Saukonperän kulttuurimaisema

Saukonperän kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta itään Penijoenlahden pohjukassa noin 18 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Alue on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt pitkään viljelyksessä. Kulttuurimaisemalle ominaista on perinteinen ja vaihteleva maisemakuva. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Lavian kirkonkylä

Lavian kirkonkylä sijaitsee kaava-alueesta lounaaseen noin 18,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Maisemallisesti erittäin kauniilla paikalla sijaitseva kirkonkylä on säilyttänyt hyvin perinteisen luonteensa. Rakennukset sijaitsevat lehtevän kyläraitin varrella. Kirkonkylän perinteiseen miljööseen liittyvät kiinteästi mäkitupalaisalueet. Kirkonkylän eteläpuolella laskeutuvat pellot Lavijärveen. Kirkon vieressä sijaitseva pappilan päärakennus on rakennettu 1870-luvulla. Kirkonkylän raitin varrella sijaitseva hirsinen lainajyvästön makasiini on rakennettu vuonna 1853. Yli-Antilan talonpoikaistilan rakennusryhmä on keskellä kirkonkylää kyläraitin varrella. Pitkä paritupatyypinen päärakennus on peräisin 1700- ja 1800-lukujen vaihteesta. Pihapuistossa on vanhoja vaahteroita. Kirkonkylän itäpäässä sijaitsevat Roikan ja Markkulan talot, joista jälkimmäinen on vanha kestikievari. Molemmat päärakennukset ovat 1800-luvulta. Raitin varressa on Markkulan vanha aitta. Lavian kirkonkylä on laaja, varsin hyvin säilynyt kirkonkylä vanhoine rakennuksineen. (Satakuntaliitto 2007, Ramboll Finland Oy 2023)

Palolahden-Palokosken kulttuurimaisema

Palolahden-Palokosken kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta luoteeseen Jämijärven arvokkaalla maisema-alueella sen pohjoispäässä, noin 18 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kokonaisuus muodostuu avoimesta kulttuurimaisemasta, jossa on vanha kivisilta. Jämijärveen laskeutuvat pellot ja Naurisjoen kohdalla laajenevat viljelykset muodostavat kauniita näkymiä. Rakennusperinnössä näkyy historiallinen kerroksisuus, ja suurin osa tilakeskuksista ja kantatiloista on pysynyt samoilla sijoillaan parhaimmillaan vuosisatojen ajan. Ulko- ja maatalousrakennukset ovat säilyttäneet alkuperäisen ominaispiirteensä asuinrakennuksia paremmin. Palokosken graniittikvaadereista rakennettu yksiaukkoinen silta on 1800- ja 1900-luvun vaihteesta. Palokosken koulu on tyyppipiirustusten mukaan rakennettu 1930-luvun kyläkoulu. Majan kantatilan päärakennus, navetta ja sauna ovat 1930-luvulta. Sauvaniemen kantatilan päärakennus on valmistunut 1800-luvun puolivälissä tai loppupuolella, luhtiaitta vuodelta 1862 ja toinen aitta oletettavasti 1800-luvun lopusta tai 1900-luvun alusta. Rantamäki on entisen Kivimäen kantatilan tilakeskus, jossa on asuinrakennus 1800-luvun puolivälistä sekä päärakennus 1700–1800-luvulta. Pihapiirin tuntumassa on hirsinen lato ja entinen savusauna viimeistään 1900-luvun alkupuolelta. Kohteella on historiallisia arvoja asutus-, liikenteen ja sivistyshistorian kautta, rakennushistoriallista arvoa tyyppillisyyden ja edustavuuden kautta sekä maisemallista arvoa osana maakunnallisesti tärkeää maisema-aluetta. (Satakuntaliitto 2007, Ramboll Finland Oy 2023)

Selkeen-Eskolan-Tervämäen kulttuurimaisema

Selkeen-Eskolan-Tervämäen kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta etelään Porintien varrella noin 18,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Eskolan ja Tervämäen kylissä on asuttuja kylätontteja ja kantatalojen asuinpaikkoja. Kantatalot sijaitsevat tiiviissä yläsatakuntalaisissa ryhmäkylissä. Kylissä on koulu ja rukoushuone, ja ne sijaitsevat maisemallisesti keskeisesti, ja niitä ympäröivä peltomaisema on säilynyt. Selkeen kartano pihapiireineen on varhaiskeskiaikainen asuinpaikka. Päärakennuksen arkkitehtuuri noudattaa virkatalon mallipiirustuksia ja siihen liittyy puutarha. Kartano kuvastaa seudun vaurasta säätyläiskulttuuria, ja ilmentää 1600-luvun läänitysten ja kruununvirkatalon historiaa. Kartano sijaitsee näkyvällä paikalla ja sitä ympäröivä peltomaisema on säilynyt. Kulttuurimaisema on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueella on historiallisia kylätontteja ja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa ja alueella on maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Eskolan ja Tervämäen kylät on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). (Pirkanmaan liitto 2016a)

Susikoski

Susikoski sijaitsee kaava-alueesta lounaaseen Karhijärven koillispuolella noin 18,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Susikoskeen perustettiin mylly jo vuonna 1785. Vuonna 1845 perustettiin paikalle saha. Vuonna 1895 valmistuneen kivisillan vieressä on vanhan sahan työnjohtajan asunto. Rakennus on vuodelta 1833, joskin ulkoasua on myöhemmin muutettu. Susikoski on historiallinen mylly- ja saha-alue, johon liittyy riipaus kirjallisuuden historiaakin. (Satakuntaliitto 2007)

Riihonlahden kulttuurimaisema

Riihonlahden kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta lounaaseen Karhijärven pohjoisrannalla noin 21 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kokonaisuus sisältyy valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen Vihteljärven vesireitin ja Riihonlahden kulttuurimaisemat aluerajaukseen. Laajat viljavainiot laskeutuvat rantaan Karhijärven pohjoispäässä. Asutus on keskittynyt peltojen keskeltä nouseville metsäsaarekkeille. Alue lienee kirkonkylän jälkeen Lavian vanhinta asutusaluetta. Huidan päärakennus on viimeistään 1800-luvulta. Vanhaa rakennuskantaa on myös Riihin Susiniemessä, jossa vanha päärakennus on vuodelta 1880. Riihonlahden pohjukassa sijaitsee Lavian vanha osuusmeijeri, jonka valkea tehdasrakennus on vuodelta 1938. Kokonaisuus koostuu vanhasta laajasta kulttuurimaisemasta, jossa on vanhaa talonpoikaista rakennuskulttuuria ja 1900-luvun alkupuolen meijeri. (Satakuntaliitto 2007, Ramboll Finland Oy 2023)

Kovelahden kulttuurimaisema

Kovelahden kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta pohjoiseen Kovelahden vesistön pohjoisrantamilla noin 19,6 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Historiallisesti arvokkaalla maatalousalueella on harjoitettu viljelyä jo pitkään, ja kulttuurimaisemalle on ominaista perinteinen ja vaihteleva maisemakuva. Alueella on historiallisia kylätontteja. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Poltinjoen kulttuurimaisema

Poltinjoen kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta koilliseen noin 21,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Poltinjoki on historiallinen myllypaikka, ja mylly- ja saha-toiminta ilmentää alueen elinkeinohistoriaa. Myllyt kertovat rakennusperinteestä.

Kulttuurimaisema-alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa, ja alueella on maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Valkaman-Rienilän-Tupurlan kulttuurimaisema

Valkaman-Rienilän-Tupurlan kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta etelään Porintien varrella noin 22,1 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Häijään Rienilän kylä on tiivis asuttu ryhmäkylä, jossa on kantatalojen asuinpaikkoja. Kantatalojen pihapiirien rakennuskanta on rakennusperinteistä. Kylä sijaitsee näkyvällä paikalla peltomaisemassa. Kulttuurimaisema on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueella on historiallisia kylätontteja, sen halki kulkee historiallisesti merkittävä tielinja (Hämeenkancaantie) ja alueella on kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa ja alueella on maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Jumesniemen kulttuurimaisema

Jumesniemen kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta kaakkoon Enonselän länsirannalla noin 22,2 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kulttuurimaisema on historiallisesti arvokas maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueella sijaitsee historiallisia kylätontteja sekä kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Sasin-Mahnalalan kulttuurimaisema

Sasin-Mahnalalan kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta kaakkoon Mahnalanselän pohjoispuolella noin 22,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kulttuurimaisema on historiallinen maatalousalue, joka on säilynyt viljelyksessä 1800-luvulta tai aiemmin. Alueella on historiallisia kylätontteja, sen halki kulkee historiallisesti merkittävä tielinja (Hämeenkancaantie), ja alueella on kiinteitä muinaisjäännöksiä. Alueen maisemakuva on perinteistä ja vaihtelevaa. (Pirkanmaan liitto 2016a)

Hämeenkancaantie

Hämeenkancaantie sijaitsee noin 8,5 kilometriä luoteeseen lähimmistä voimaloista. Mahdollisesti jo keskiajalla syntynyt kangastie Mouhijärven Häijäältä Kyröskoskelle ja sieltä helppokulkuisia Hämeenkancaan- ja Pohjankancaan hiekkaharjuja pitkin Niinisalon ja Karvian kautta Pohjanmaalle. Raivattuna tienä se mainitaan jo vuonna 1556. 1650-luvulla se levennettiin ja parannettiin ratsu- ja postitieksi. 1700-luvun alussa Jämijärven Soinin kautta kulkenut tienosa siirrettiin ylemmäs Harjulle. Hiekkapohjaisena tie on säilyttänyt paikka paikoin hyvin vanhan maantien luonteen. Kohde jatkuu Kancaanpään ja Karvian puolella. (Ramboll Finland Oy 2023)

Nokkamaan kulttuurimaisema

Nokkamaan kulttuurimaisema sijaitsee kaava-alueesta kaakkoon Karhijärven pohjoisrannalla noin 23,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Nokkamaa edustaa järvenrannan viljelymaisemaa, jossa perinteistä rakennuskantaa edustavat Varheenmaan rakennusryhmä ja Ala-Ruisniemen siivetön tuulimylly. Vähä-Mäntylän tilan päärakennus on rakennettu 1920-luvulla, ja rakennuksen arkkitehtuurissa on vielä vuosisadan alun jugendpiirteitä. (Satakuntaliitto 2007)

Haapalanmäki

Haapalanmäki sijaitsee noin 24,5 kilometriä lounaaseen lähimmistä voimaloista. Karhijärven eteläpuolella Kullaantien varrella on säilynyt edustavaa vanhaa rakennuskantaa. Aivan tien varressa sijaitsevassa Haapaportaan talossa on toiminut 1800-luvulla kestikievari. Päärakennus on rakennettu 1800-luvun lopulla. Talon vieressä on Jaakolan tilan vanha aitta. Riuttalan vanha koulu on rakennettu 1931.

Riutta on Karhijärven tienoon vanhimpia ja merkittävimpiä taloja. Saman suvun hallussa se on ollut vuodesta 1585 lähtien. Vanhan päärakennuksen runko on eräiden tietojen mukaan 1650-luvulta. Uudempi päärakennus on 1800-luvun lopulta. Tilalla on säilynyt kaksi ilmeisesti 1700-luvulta peräisin olevaa aittaa. Karhijärven etelärannalla sijaitsevan Vehkalahden talon vanha päärakennus edustaa perinteistä talonpoikaista rakentamista. Pihapiiriin kuuluu myös vanhoja aittoja. (Ramboll Finland Oy 2023)

Kaukojärvi-Kourankulma

Kaukojärven rannalla levittäytyvät laajat viljelymaisemat noin 17,3 kilometriä länteen lähimmistä voimaloista. Vanhaa rakennuskantaa on mm. Arvelan ja Luoman pihapiireissä. Laviantien varrella on Ruonilan tila, jonka päärakennus on 1920-luvulta ja Ruonin entinen kansakoulurakennus vuodelta 1930. Järven toisella puolella sijaitsee edustava Kouran tilan rakennusryhmä, jonka kaksi asuinrakennusta ovat vuosilta 1904 ja 1915. Tilakokonaisuuteen kuuluvat lisäksi kivinavetta vuodelta 1909 sekä luonnonkivistä muurattu makasiini. (Ramboll Finland Oy 2023)

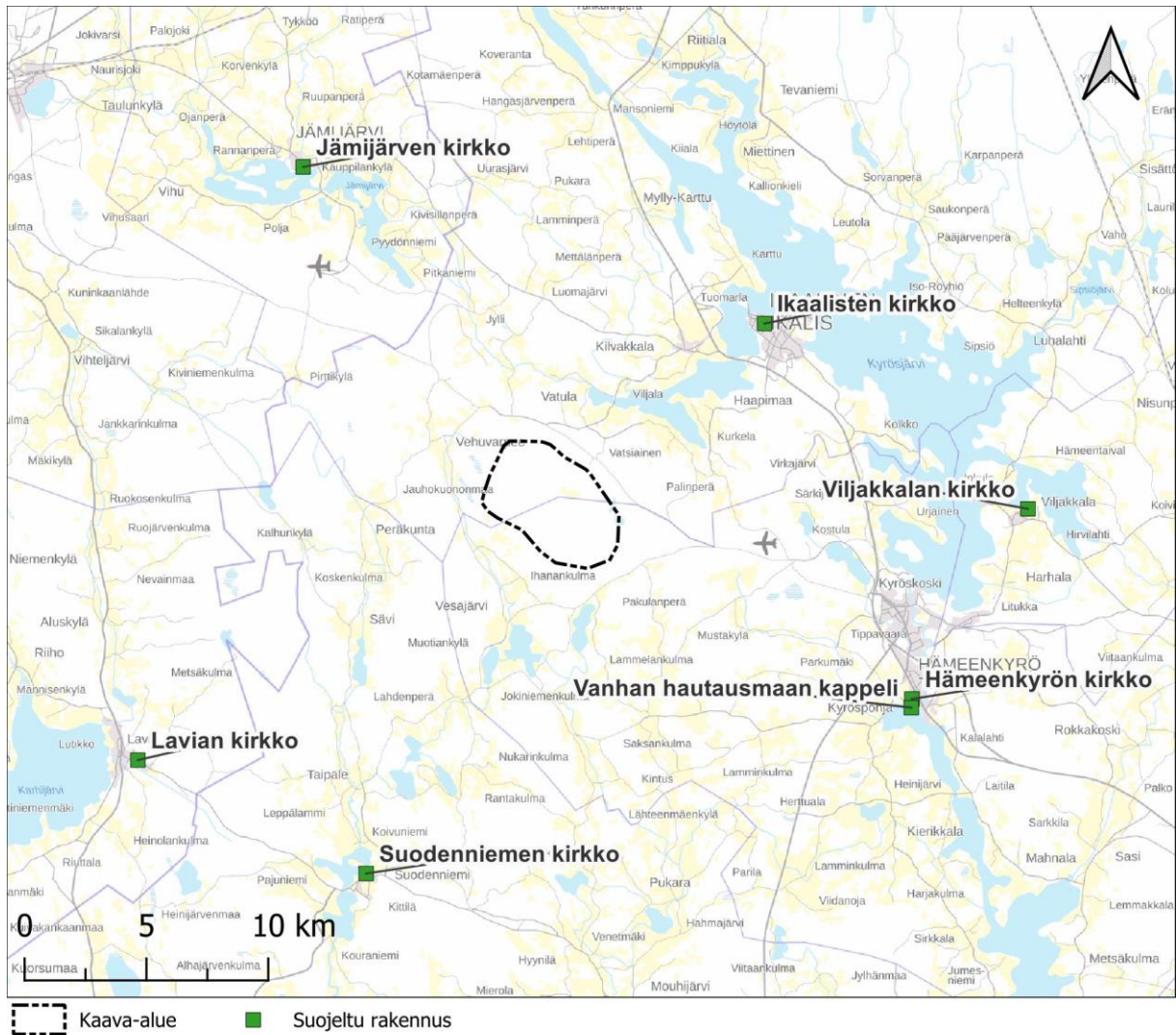
Taulukko 3-3. Maakunnallisesti arvokas maisema tai kulttuuriympäristö ja etäisyys tuulivoimaloista.

Maakunnallisesti arvokas maisema tai kulttuuriympäristö	Etäisyys voimaloista (km)
Vatulan kulttuurimaisema	2,5
Kelminselän kulttuurimaisema	2,5
Haapimaan – Vatsiaisten kulttuurimaisema	4
Sävijärven kulttuurimaisema	7,5
Kilvakkalan – Viljalan kulttuurimaisema	6
Jämijärven kulttuurimaisema	8,2
Hämeenhankeantie	8,5
Kartun kulttuurimaisema	10,8
Urjaisen – Osaran – Kostulan kulttuurimaisema	10,7
Kalman ja Kallin kulttuurimaisema	11,5
Kyrönkankaantie	13,5
Suodenniemen kulttuurimaisema	12,8
Kyröskosken tehdasyhdyskunnan asuinalueet	12,8
Leppijoen – Taipaleen – Kirkkojärven kulttuurimaisema	12,8
Kierikkalan – Vanajan – Laitilan – Kirkkojärven kulttuurimaisema	13,5
Kallionkielen – Tevaniemen – Riitalan kulttuurimaisema	15

Riitalan – Heittolan kulttuurimaisema	17
Tevaniemen kulttuurimaisema	15
Kiialan-Höytölän kulttuurimaisema	15
Heiskan talo ympäristöineen	15,5
Inkulan silta ja kulttuurimaisema	16,5
Kauppilankylä	14
Jämijärven kirkko ympäristöineen	15
Kaukojärvi-Kourankulma	17,3
Vihteljärvi	16
Vähä-Röyhiön kulttuurimaisema	16,4
Iso-Röyhiön kylän kulttuurimaisema	16,8
Viljakkalan – Harhalan kulttuurimaisema	16
Viljakkalan keskusta	17,3
Harhalan kulttuurimaisema	17,3
Aluskylän-Niemenkylän kulttuurimaisema	17
Koppelon kulttuurimaisema	17,8
Luhalahden kirkko ja kulttuurimaisema	19
Saukonperän kulttuurimaisema	18
Lavian kirkonkylä	18,5
Palolahden-Palokosken kulttuurimaisema	18
Selkeen – Eskolan – Tervämäen kulttuurimaisema	18,5
Susikoski	18,5
Riihonlahden kulttuurimaisema	21
Kovelahden kulttuurimaisema	19,6
Poltinjoen kulttuurimaisema	21,5
Valkaman – Rienilän – Tupurlan kulttuurimaisema	22,1
Jumesniemen kulttuurimaisema	22,2
Sasin – Mahnalan kulttuurimaisema	22,5
Haapalanmäki	24,5
Nokkamaan kulttuurimaisema	23,5

3.1.4 Rakennussuojelu

Rakennusperintölailla suojellaan rakennusten lisäksi rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennettuja alueita. Kohteilla tulee olla merkitystä rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan, erityisten ympäristöarvojen tai rakennuksen käytön tai siihen liittyvien tapahtumien kannalta. Suojelu voi koskea myös rakennuksen osaa, rakennuksen kiinteää sisustusta taikka muuta rakentamalla tai istuttamalla muodostettua aluetta. (Museovirasto 2024b)



Suojellut rakennukset © Museovirasto 10/2025
Taustakartta © MML 10/2025
© AFRY Finland Oy 10/2025

Kuva 3-4. Rakennusperintörekisterin mukaiset kohteet kaava-alueen ympäristössä.

Ikaalisten kirkko

Ikaalisten kirkko sijaitsee kaava-alueesta itään Ikaalisten keskustassa noin 10,5 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kirkko rakennusperintörekisterin mukainen kirkko-lailla suojeltu kohde. Rakennus on puukirkko, sisäviisteinen ristikirkko. Vuodelta 1801 oleva kirkko kuuluu kauppalan vanhimpaan rakennuskantaan, ja kirkon ympäristössä on säilynyt Ikaalisten ainoa laajempi, vanhaa rakennuskantaa sisältävä kokonaisuus. Puukirkko on muodoltaan erivartinen ja sisäviisteinen ristikirkko. Pääsakara on huomattavasti poikkivartta pidempi. Kellotapuli on rakennettu 1861. Kirkkomaan kiertävä kivimuuri on vuodelta 1824. Sitä on laajennettu 1876. Kirkon vieressä oleva hirsinen lainajyvästön mäkasiini vuodelta 1857 on sisustettu kotiseutumuseoksi. Entinen kirkkoherranpappilan puinen päärakennus on vuodelta 1845. (Museovirasto 2024c)

Hämeenkyrön kirkko ja kappeli

Hämeenkyrön kirkko ja siunauskappeli sijaitsevat kaava-alueesta kaakkoon Hämeenkyrön keskustassa noin 14,7 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kirkko sekä siunauskappeli ovat rakennusperintörekisterin mukaisesti kirkkolaita suojeltuja kohteita. Kirkkorakennus on puukirkko, päätytornillinen pitkäkirkko. Hämeenkyrön vanhassa

ydinkeskustassa mäellä sijaitseva Hämeenkyrön kirkko muodostaa kauas näkyvän maa-merkin. 1700-luvun lopulla rakennettu päätytornillinen puukirkko on varustettu kapeilla poikkisakaroilla. Kirkon läheisyydessä on Hämeenkyrön vanhin hautausmaa. Kirkkojärven rannalla sijaitsevalla hautausmaalla on 1895 rakennettu kappeli lähellä vanhan kirkon paikkaa. (Museovirasto 2024c)

Jämijärven kirkko

Jämijärven kirkko sijaitsee kaava-alueesta pohjoiseen Jämijärven keskustassa noin 15 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kirkko rakennusperintörekisterin mukainen kirkkolailla suojeltu kohde. Rakennus on puukirkko, päätytornillinen tasavartinen ristikirkko. Jämijärven kirkko on tornillinen, tasavartinen ristikirkko ja edustaa puukirkkojen varhaista uusgotiikkaa. Kirkon ristivarret ovat lyhyet. Sisätilaa kattavat sakaroissa tasakatot ja ristikeskuksessa kupoli. Kirkko sijaitsee näyttävästi mäellä hautausmaan ympäröimänä ja kirkolle johtaa Jämijärven keskustasta koivukuja. Kirkkomaisemaan liittyvät kirkon lisäksi pappila, pappilan aitta, museona toimiva pitäjän lainamakasiini vuodelta 1856 ja Peijarin tilan rakennusryhmä. (Museovirasto 2024c)

Suodenniemen kirkko

Suodenniemen kirkko sijaitsee kaava-alueesta etelään Suodenniemen keskustassa noin 15,9 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kirkko rakennusperintörekisterin mukainen kirkkolailla suojeltu kohde. Rakennus on puukirkko, päätytornillinen ristikirkko. Suodenniemen puukirkko on muodoltaan länsitornillinen ristikirkko. Ristikeskuksessa on särmäkartion muotoinen holvi. Sakaristo on kuorissa, alttarin takana. Sisään kirkkoon käydään kolminivelisen empiretornin kautta. Ikkunat ovat pyörökaariset ja sakaroissa on päätykolmiot. Kirkon ympärillä on vanha hautausmaa. (Museovirasto 2024c)

Viljakkalan kirkko

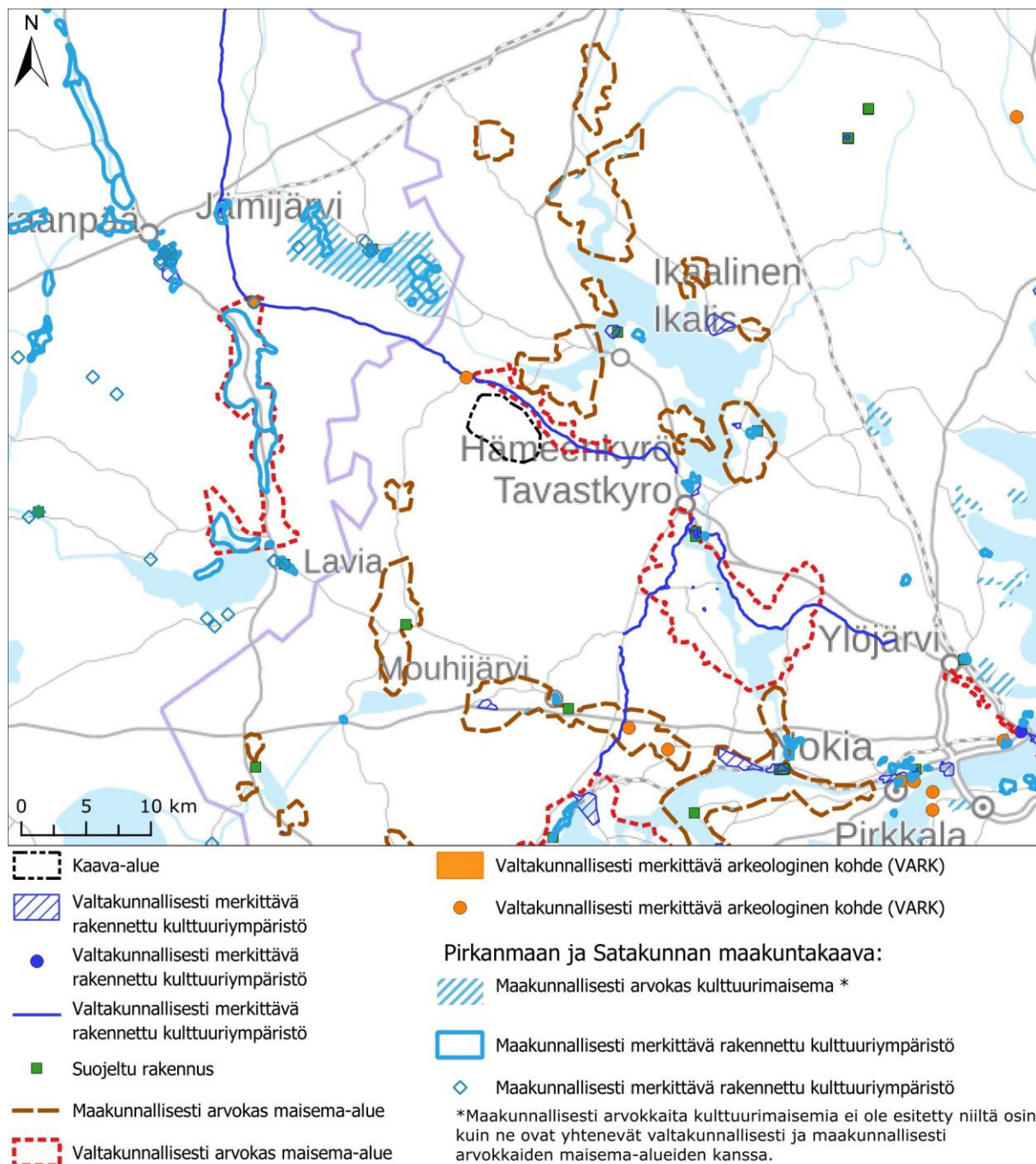
Viljakkalan kirkko sijaitsee kaava-alueesta länteen noin 17,7 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kirkko rakennusperintörekisterin mukainen kirkkolailla suojeltu kohde. Kirkko on puukirkko, päätytornillinen pitkäkirkko. Viljakkalan puukirkko on intendentinkonttorin suunnittelema päätytornillinen pitkäkirkko. Empireä edustavan kirkkorakennuksen pitkällä sivuilla ulkonevat sakaristo ja eteinen. Kupupäätteisen tornin nykyinen muoto ja kirkon ulkovuoraus ovat vuodelta 1930. Kirkon vierellä on vanha hautausmaa, jossa aikaisempi kirkko on sijainnut. Hautausmaata ympäröi vanha kiviaita. Kirkkoaukion laidalla sijaitsee hirsinen lainajyvästö vuodelta 1890. (Museovirasto 2024c)

Lavian kirkko

Lavian kirkko sijaitsee kaava-alueesta kaakkoon Lavian keskustassa noin 19 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Kirkko rakennusperintörekisterin mukainen kirkkolailla suojeltu kohde. Rakennus on puukirkko, tasavartinen ristikirkko, ja sijaitsee kirkonkylän raitin varrella. Puukirkko on muodoltaan tasavartinen ristikirkko, johon liittyy korkea päätytorni. Kolminivelisen tornin ylin osa on kahdeksankulmainen, ristivarret ovat satulakattoiset. Tynnyriholvit kattavat sisätiloja. Kirkon vieressä sijaitseva pappila on 1870-luvulta ja lainajyvästön makasiini vuodelta 1853. (Museovirasto 2024c)

Taulukko 3-4. Suojeltu rakennus ja etäisyys kaava-alueesta.

Suojeltu rakennus	Etäisyys voimaloista (km)
Ikaalisten kirkko	10,5
Hämeenkyrön kirkko ja kappeli	14,7
Jämijärven kirkko	15
Suodenniemen kirkko	15,9
Viljakkalan kirkko	17,7
Lavian kirkko	19



Arkeologiset ja kulttuuriympäristökohteet © Museovirasto 09/2025
Valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet © SYKE 09/2025
Maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt © Pirkanmaan Liitto 09/2025
Maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt © Satakuntaliitto 09/2025
Taustakartta © MML 09/2025
© AFRY Finland Oy 09/2025

Kuva 3-5. Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet hankealueen ympäristössä.

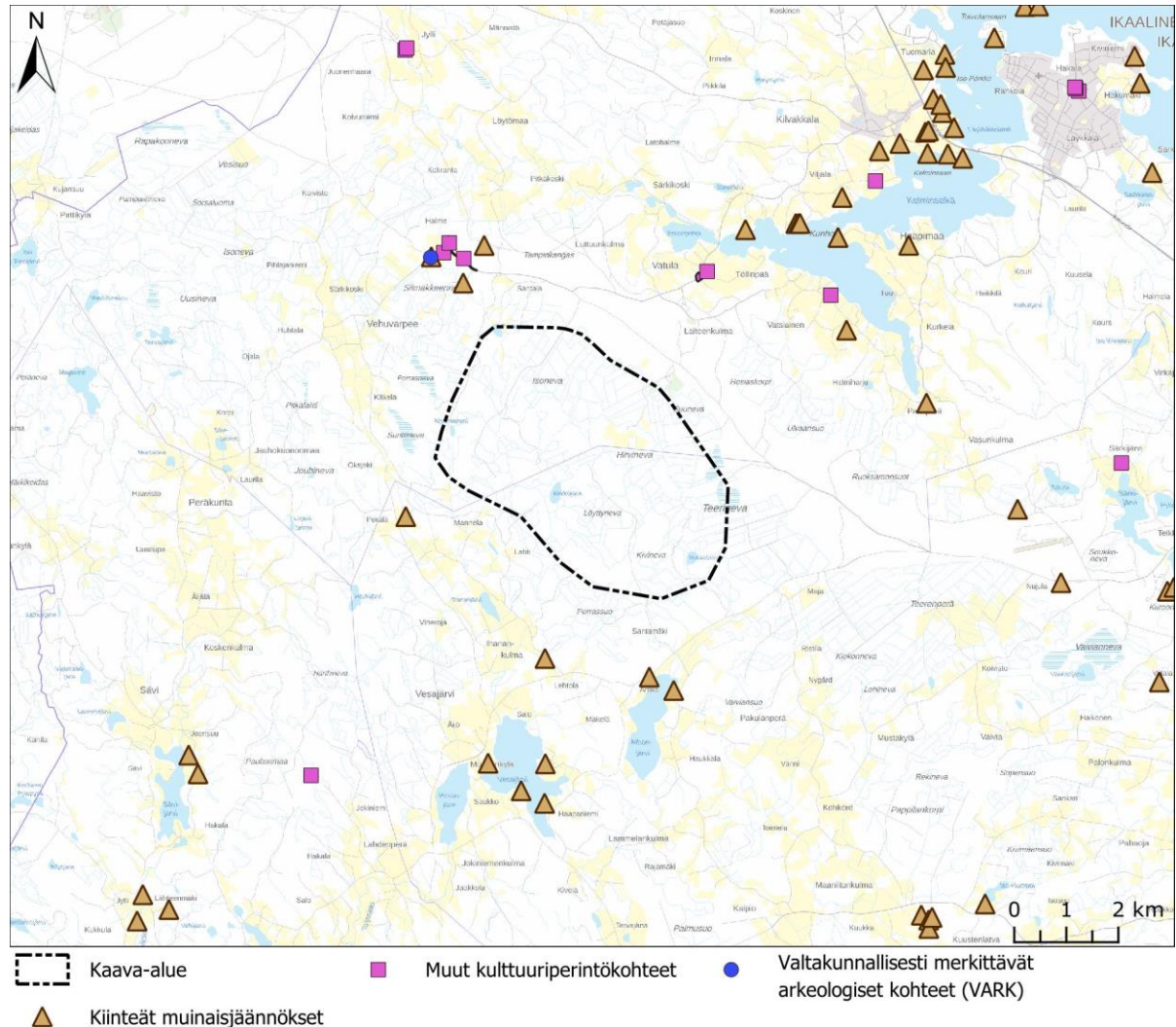
3.2 Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaava-alueella ei sijaitse tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperinnön kohteita.

Kaava-alueella on suoritettu arkeologinen inventointi vuonna 2022 sekä täydennysinventointi vuonna 2024. Tutkimuksissa alueelta ei havaittu uusia arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita.

Lähin valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen alue (VARK) on kaava-alueen pohjoispuolella noin 1,8 kilometrin etäisyydellä sijaitseva Wehuvarpeen kestikievari (101270). (Museovirasto 2025a)

Lähimmät arkeologiset kulttuuriperinnön kohteet ovat kaava-alueen pohjoispuolella noin kilometrin etäisyydellä sijaitseva kiinteä muinaisjäännös Kortesoja 1 (mj. 1000048675) sekä lounaassa noin 1,1 kilometrin etäisyydellä sijaitseva Lamminmäki (mj. 108010005). Lähimmät muut kulttuuriperintökohteet sijaitsevat yli 1,6 kilometrin etäisyydellä kaava-alueesta sen etelä- ja pohjoispuolella. (Museovirasto 2025b)



Muinaisjäännökset, muut kulttuuriperintökohteet, VARK-kohteet © Museovirasto 10/2025
Taustakartta © MML 10/2025
© AFRY Finland Oy 10/2025

Kuva 3-6. Arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet hankealueen ympäristössä.

4 MAISEMAVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

4.1 Vaikutusalueen herkkyys

Vaikutusalueen herkkyys muutoksille arvioidaan visuaalisen maiseman sekä maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteiden osalta **suureksi**. Hankkeen vaikutusalueelle sijoittuu asutusta sekä useita inventoituja maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Vaikutusalue on suurelta osin sulkeutunutta metsäaluetta, joiden lomassa on avoimia peltoalueita ja vesistöjä. Maasto on suhteellisen tasaista, ja avoimilta paikoilta muodostuu paikoittain laajoja ja pitkiä näkymiä voimala-alueen suuntaan. Vaikutusalueella on maisemakuvaltaan pienipiirteisiä ja vaihtelevia maaseutumaisia alueita, joiden yhteydessä on laajojakin viljelysalueita. Lähivaikutusalueella on useita valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja kulttuuriympäristöjä. Lähivaikutusalueella asutus sijoittuu laajojen peltoaukeiden yhteyteen ja erityisesti Kelminselän ympäristöstä aukeaa avointen peltujen ja järvenselän yli laajoja näkymiä voimala-alueen suuntaan. Välittömällä vaikutusalueella sijaitsevilla Vatulanharjulla on valtakunnallisten maisema-arvojen lisäksi maisemallista ja virkistyksellistä merkitystä myös lähialueen asukkaille.

Lähivaikutusalueen maisema on luonteeltaan luonnonmaisemaa harjuineen ja järvineen, metsää sekä maaseutumaista kulttuurimaisemaa, ja alueella on pitkä maataloushistoria. Ihmisen toiminta on vaikuttanut ympäröivään maisemaan lähinnä viljelykulttuurin kautta, ja rakentaminen on sijoitettu maisemaan luontevasti. Maisemakuva on yhtenäinen ja eheä, ja maisemassa erottuvat korkeammat selännealueet. Maiseman arvokkaat ominaispiirteet synnyttänyt maataloustoiminta on jatkunut pitkään samantyyppisenä, ja maanviljely jatkuu alueella edelleen ylläpitäen kulttuurimaisemaa. Vaikutusalueen viljelymaisemilla on merkitystä seudun ominaispiirteiden ja identiteetin hahmottamisen kannalta.

4.2 Vaikutusten merkittävyys

Maisemavaikutusten merkittävyyden arvioinnissa on hyödynnetty Imperia-hankkeen menetelmän mukaisia kohteen herkkyyteen ja muutoksen suuruuteen perustuvia arviointeja. Maiseman muutosta kuvaava arviointi esitetään kirjallisesti visuaalisen maiseman sekä maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteiden osalta muodostuvien vaikutusten kuvauksissa (kappale 4.4 ... 4.6). Vaikutusalueen herkkyys on kuvattu edellä (4.1). Tuulivoimala-alueesta ei arvioida muodostuvan myönteisiä maisemallisia vaikutuksia, joten taulukossa on esitetty vain muutoksen suuruutta kuvaavat kielteiset kriteerit (Taulukko 3-1).

Taulukko 4-1. Visuaaliseen maisemaan sekä maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteisiin kohdistuvien muutosten suuruus.

Muutoksen suunta ja voimakkuus	
Erittäin suuri -	Maisemallinen muutos on havaittavissa erittäin laajalta alueelta. Hankealueen suuntaan avautuu laajoja ja pitkiä näkymiä. Muutos heikentää merkittävästi maiseman tai kulttuuriympäristön kohteiden keskeisiä ominaispiirteitä, arvoja tai niiden säilymisen edellytyksiä. Muutoksen myötä maisemaan tulee uusi elementti, joka eroaa täysin maiseman ominaispiirteistä, mittasuhteista ja luonteesta. Maiseman yhtenäisyys tai maisemaelementit heikentyvät pysyvästi tai tuhoutuvat. Maiseman luonne ja ominaispiirteet muuttuvat merkittävästi. Muutos on pysyvä tai pitkäkestoinen.
Suuri -	Muutos on havaittavissa laajalta alueelta. Muutos heikentää olennaisesti maiseman tai kulttuuriympäristön kohteiden keskeisiä ominaispiirteitä, arvoja tai niiden säilymisen edellytyksiä. Hankkeen myötä maisemaan tulee uusi elementti, joka poikkeaa selkeästi maiseman ominaispiirteistä, mittasuhteista ja luonteesta. Maisemakuva ja maiseman yhtenäisyys heikentyvät huomattavasti. Maiseman luonne ja ominaispiirteet muuttuvat voimakkaasti. Muutos on pitkäkestoinen.
Kohtalainen -	Muutos on havaittavissa välitöntä vaikutusaluetta laajemmalla alueella. Muutos heikentää maiseman tai kulttuuriympäristön kohteiden keskeisiä ominaispiirteitä, arvoja tai niiden säilymisen edellytyksiä. Hankkeen myötä maisemaan tulee uusi elementti, joka poikkeaa maiseman ominaispiirteistä, mittasuhteista ja luonteesta. Maisemakuva ja maiseman yhtenäisyys heikentyvät. Maiseman luonne ja ominaispiirteet muuttuvat osittain. Muutos on pitkäkestoinen, mutta väliaikainen.
Vähäinen -	Muutos on havaittavissa välittömältä vaikutusalueelta. Muutos ei heikennä maiseman tai kulttuuriympäristön kohteiden keskeisiä ominaispiirteitä, arvoja tai niiden säilymisen edellytyksiä. Vähäisiä muutoksia maisemakuvaan, maiseman yhtenäisyyteen ja luonteeseen. Muutos on lyhytkestoinen.
Ei vaikutusta	Ei havaittavia muutoksia maisemaan tai rakennettuun kulttuuriympäristöön. Maiseman nykyinen luonne säilyy.

4.3 Vaikutusten muodostuminen

4.3.1 Tuulivoimalat

Tuulivoimalat vaikuttavat maiseman rakenteeseen, luonteeseen ja laatuun. Vaikutukset ovat erityisesti visuaalisia, ja laaja-alaisimmat vaikutukset kohdistuvat maisemakuvaan. Tuulivoimaloiden maisemavaikutukset muodostuvat erityisesti voimaloiden suuresta koosta ja lapojen pyörivästä liikkeestä sekä yöaikaan myös lentoestevaloista. Korkeutensa takia voimaloiden näkyvyysalue on laaja. Suuren kokonsa vuoksi tuulivoimalat muodostavat usein ympäröivästä maisemasta poikkeavan elementin, eivätkä rinnastu muuhun rakennettuun ympäristöön, kuten rakennuksiin. Voimalan lavan liike usein kiinnittää huomion, vaikka lavasta näkyisikin vain pieni osa. Maisemavaikutuksen kokeminen on usein subjektiivista eli myös havainnoitsijan kokemukset ja asenteet vaikuttavat kokemuksen muodostumiseen. (Ympäristöministeriö 2024)

Tuulivoimaloista ei tavallisesti muodostu vaikutuksia maisemarakenteeseen, sillä voimaloiden toteuttaminen ei yleensä vaadi merkittävää maastonmuokkausta, jolloin vaikutukset maiseman fyysisiin ominaisuuksiin, kuten maa- ja kallioperään tai vesiolosuhteisiin ja kasvillisuuteen jäävät vähäisiksi. Maiseman luonteeseen kohdistuvien vaikutukset riippuvat alueen nykyisestä luonteesta, maiseman eri osa-alueiden vuorovaikutussuhteista sekä tuulivoimaloiden hallitsevuudesta erilaisissa maisematiloissa. Maiseman laatuun kohdistuvat vaikutukset liittyvät maiseman luonteeseen sekä myös subjektiivisiin laatutekijöihin. Ihmisen muokkaamissa teollisissa maisemissa voimalat voivat sulautua osaksi maisemaa juurikaan muuttamatta ympäristön laatua, kun taas luonnontilaisissa ympäristöissä maiseman laatuun voi kohdistua kielteisiä vaikutuksia ihmisen vaikutuksen lisääntyessä. (Ympäristöministeriö 2024)

Maasta käsin tuulivoimala-aluetta ei tavallisesti ole mahdollista nähdä kokonaisuudessaan näkymiä katkaisevien ja rajaavien elementtien vuoksi. Näkymiä katkaisevat mm. rakennukset, rakenteet ja erityisesti kasvillisuus. Metsäisillä alueilla näkymiä katkaisevia elementtejä on tavallisesti runsaasti, ja yksittäisiä tai muutamia voimaloita voi erottua puuston tai rakennusten väleistä. Avoimilta alueilta, kuten peltoaukeilta ja vesistöiltä sekä suo- ja kallioalueilta sekä liikenneympäristöistä voi puolestaan avautua laajojakin näkymiä voimala-alueen suuntaan, ja voimala-alue hahmottua laajempänä kokonaisuutena. (Ympäristöministeriö 2024)

Näkyvyyteen vaikuttaa merkittävimmin ilman kosteus, säätila (mm. sade, sumu), valoisuus, maaston muodot ja suuntautuneisuus, kasvillisuuden peittävyys, rakennukset ja rakenteet sekä etäisyys. Kauempaa katsottaessa voimaloiden suuntaan, on katselupisteen eteen jäätävä avointa tilaa, jotta voimalat erottuvat väliin jäävän puuston yläpuolella. Voimaloiden erottuvuuteen vaikuttaa lisäksi voimalan ulkomuoto, korkeus ja värit sekä voimaloiden lukumäärä. Korkeammat voimalat erottuvat kauemmas ja voivat vaikuttaa olevan lähempänä kuin matalammat voimalat. Myös havainnoinnin ajankohta vaikuttaa voimaloiden näkyvyyteen, ja esimerkiksi kesällä kasvillisuus peittää näkymiä tehokkaammin.

Tuulivoimalat varustetaan lentoestevaloilla. Lentoestevalojen voimakkuuden ja määrän määrittelee liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Lentoestevalojen vaikutukset muodostuvat pääasiassa hämärinä ja pimeinä vuorokauden- ja vuodenaikoina, ja ne erottuvat pisimmäisinä valoina maisemassa. Lentoestevalot voivat olla havaittavissa kymmenien kilometrien päähän sää- ja valoisuusolosuhteista sekä ympäristön valaistuksesta riippuen. Päivänvalossa valot erottuvat pääosin heikosti etenkin kauempaa katsoessa, mutta

päivänvalon vähentyessä erottuvat valot selkeämmin. Pimeänä aikana tuulivoimaloista ei erotu juuri muuta kuin lentoestevalot. Lentoestevalot voivat olla joko vilkkuvia tai kiinteitä. Vilkkuva valo voidaan kokea häiritsevämpänä kuin kiinteä valo. Valojen vilkkumiseen vaikuttaa myös tuulivoimalan lapojen pyörivä liike, jolloin valo hetkeksi katkeaa lavan osuessa sen eteen. Lentoestevalojen havaittavuuteen vaikuttaa myös lähiympäristön valaistus. Valaistummilla alueilla tuulivoimaloiden valot eivät korostu maisemassa yhtä merkittävästi kuin harvaan asutuilla ja luonnontilaisilla alueilla, joissa voimaloiden valot erottuvat selkeämmin ja voivat korostua maisemassa. Konikallion voimala-alueen koillispuolella Ikaalisten keskustan suunnassa on enemmän tieliikenteeseen ja taajamarakenteeseen liittyvää valaistusta, kun taas muissa suunnissa on pääosin valaisemattomia tai vähäisesti valaistuja alueita.

Tuulivoimalan pyörivien lapojen liike voi aiheuttaa lähiympäristöön varjon vilkkumista. Vilkkumisen määrään ja kohdistumisalueeseen vaikuttaa auringonvalon tulokulma, lapojen pituus, voimalan korkeus, maaston muodot ja peitteisyys sekä sääolosuhteet.

Etäisyys vaikuttaa tuulivoimaloiden visuaalisten vaikutusten merkittävyyteen ja muiden näkymäsektorilla olevien maisemaelementtien määrään. Visuaalisten vaikutusten merkitys vähenee etäisyyden kasvaessa. Tuulivoimaloiden maisemavaikutuksia tarkastellaan tavalisesti etäisyysvyöhykkeittäin; välitön vaikutusalue, lähivaikutusalue, ulompi vaikutusalue ja kaukovaikutusalue sekä teoreettinen maksiminäkyvyysalue. Etäisyysvyöhykkeitä arvioidaan mm. tuulivoimaloiden kokonaiskorkeuden perusteella, mutta yleispäteviä etäisyysarvoja ei voi täysin kattavasti määrittellä. (Ympäristöministeriö 2024)

Konikallion tuulivoimapuiston alueelle suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Tässä maisemaselvityksessä välittömäksi vaikutusalueeksi on määriteltä 0–2 kilometriä, lähivaikutusalueeksi 2–7 kilometriä, ulommaksi vaikutusalueeksi 7–15 kilometriä ja kaukovaikutusalueeksi 15–25 kilometriä. Maisemaselvityksessä ei ole huomioitu teoreettista maksiminäkyvyysaluetta (yli 25 km), sillä vaikka hyvissä sää- ja valaistusolosuhteissa voimalat voivat erottua yli 25 kilometrin etäisyydelle, ei voimaloista arvioida muodostuvan maiseman ominaispiirteisiin, laatuun tai luonteeseen kohdistuvia vaikutuksia.

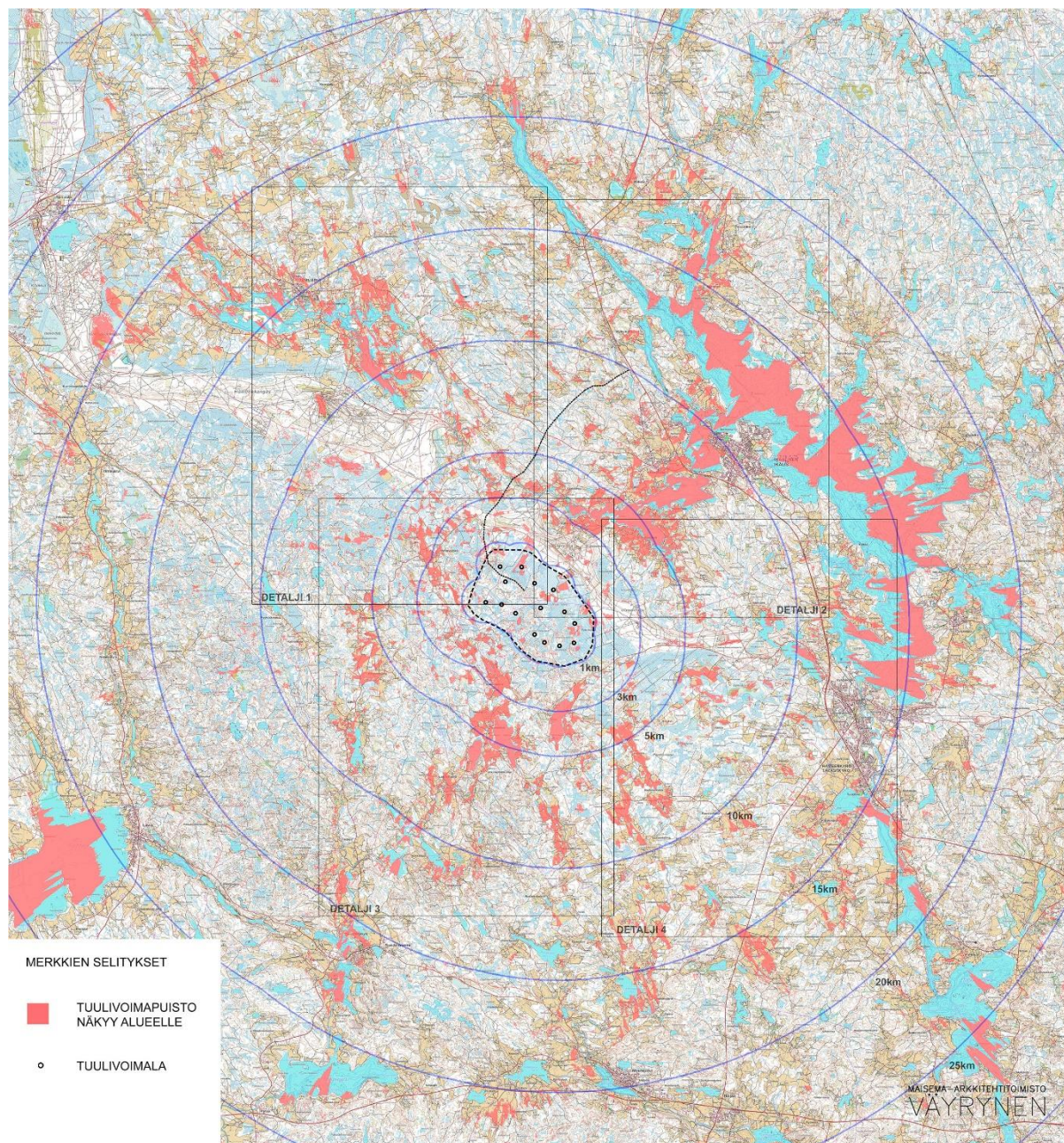
4.3.1.1 Näkymäalueanalyysi

Näkymäalueanalyysin mallinnuksessa ei ole laajan selvitysalueen tai tilanteen väliaikaisuuden takia huomioitu pienipiirteisiä aukkoja, kuten tielinjoja tai pieniä reunapuustoalueita. Tiedot hakkuuaukeista saattavat olla muutaman vuoden vanhoja. Hakkuuaukean puusto kasvaa suhteellisen nopeasti ihmisen katsomiskorkeuden yläpuolelle ja muutaman metrin korkuinen tiheä taimisto vaikuttaa jo voimakkaasti alueelta tehtävään havainnointiin. Analyysissä ei ole myöskään huomioitu eroa havupuuston ja lehtipuuston kesken. Lehdettömään vuodenaikaan voimalat näkyvät laajemmin kuin lehdelliseen vuodenaikaan. Tällöin näkymäalueet voivat olla laajempia kuin analyysi osoittaa. Taajama-alueilla rakennusten ja puuston luomat katvealueet vaihtelevat voimakkaasti, mutta kokonaisuudessaan se on peitteistä tai puolipeitteistä aluetta, joihin lähinnä vesistöt, pellot, kadut ja aukiot avaavat pitempiä näkymiä ympäristöön.

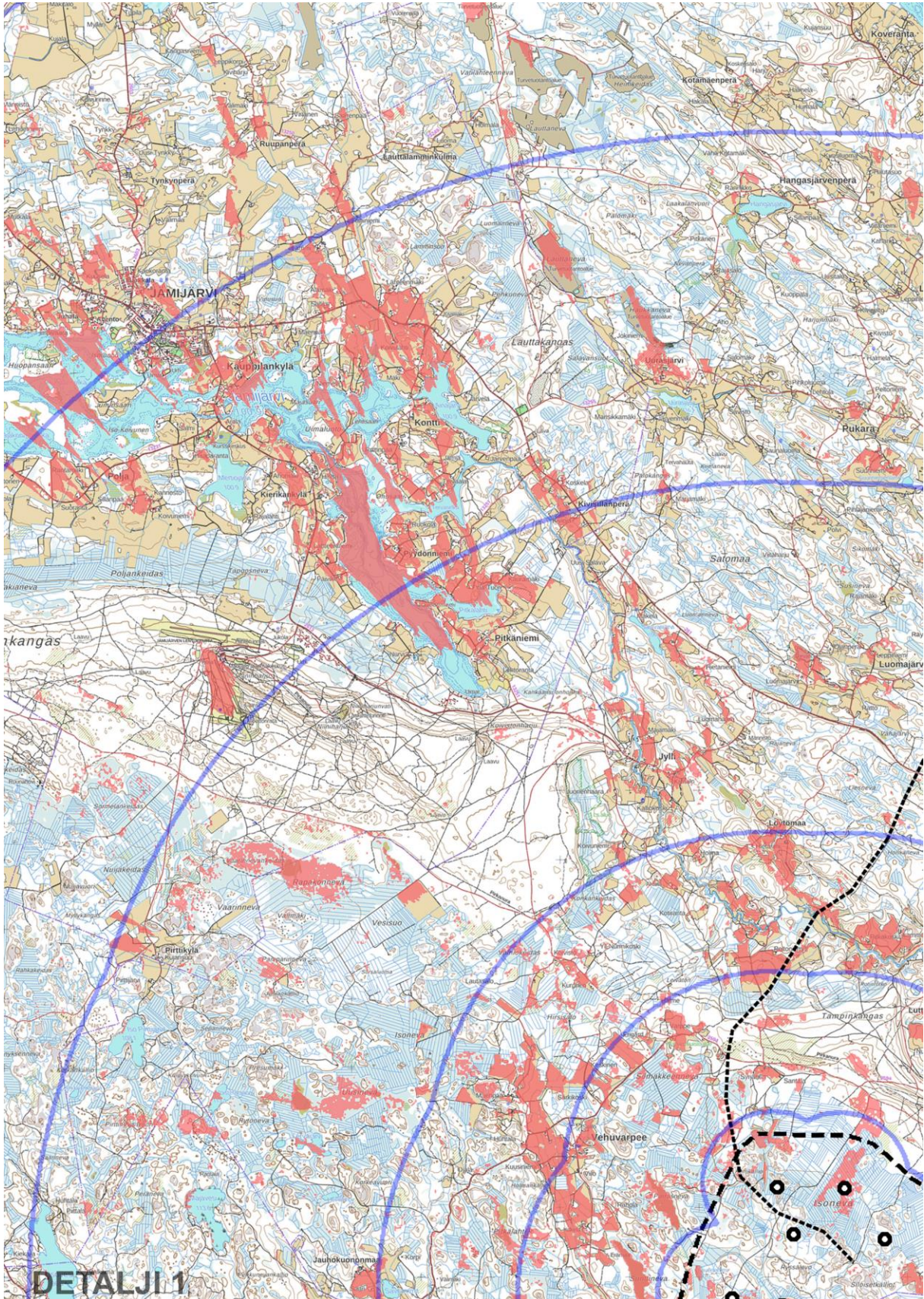
Pelkät näkymäsektorit eivät kerro tuulivoimaloiden maisemallisen vaikutuksen voimakkuutta. Laajoja näkymäsektoreita voi muodostua hyvin kauaksi voimaloista, vaikka voimaloilla olisi vain vähäinen maisemallinen vaikutus kyseisiin alueisiin. Lähellä yksikin voimala voi näkyä hyvin voimakkaasti ja vastaavasti 20 kilometrin etäisyydeltä kaikkien tuulivoimapuiston voimaloidenkin yhteisvaikutukset voivat jäädä vähäisiksi.

Merkittävimmät yksittäiset avoimen näkymäsektorin elementit ovat avoimet järvet sekä laajat viljelysaukeat. Toinen merkittävä näkemäalue muodostuu usein avosoiden yhteyteen. Tuulivoimapuiston lähialueiden avosuot on suurimmalta osalta ojitettu ja sen seurauksena kasvaneet puustoa. Avohakkuut avaavat metsäalueilla väliaikaisesti näkymiä voimaloihin, mutta taimikon kasvamisen myötä näkymät hakkuualueelta peittyvät suhteellisen nopeasti. Tuulivoimapuiston sisälle jäävä alue on suurimmalta osin näkemäaluetta. Teille avautuu näkymiä silloin, kun tien suora suuntautuu jotain voimalaa kohti, tie kulkee avoimen pelto- tai suoaukean yli tai se kulkee hyvin läheltä voimaloita.

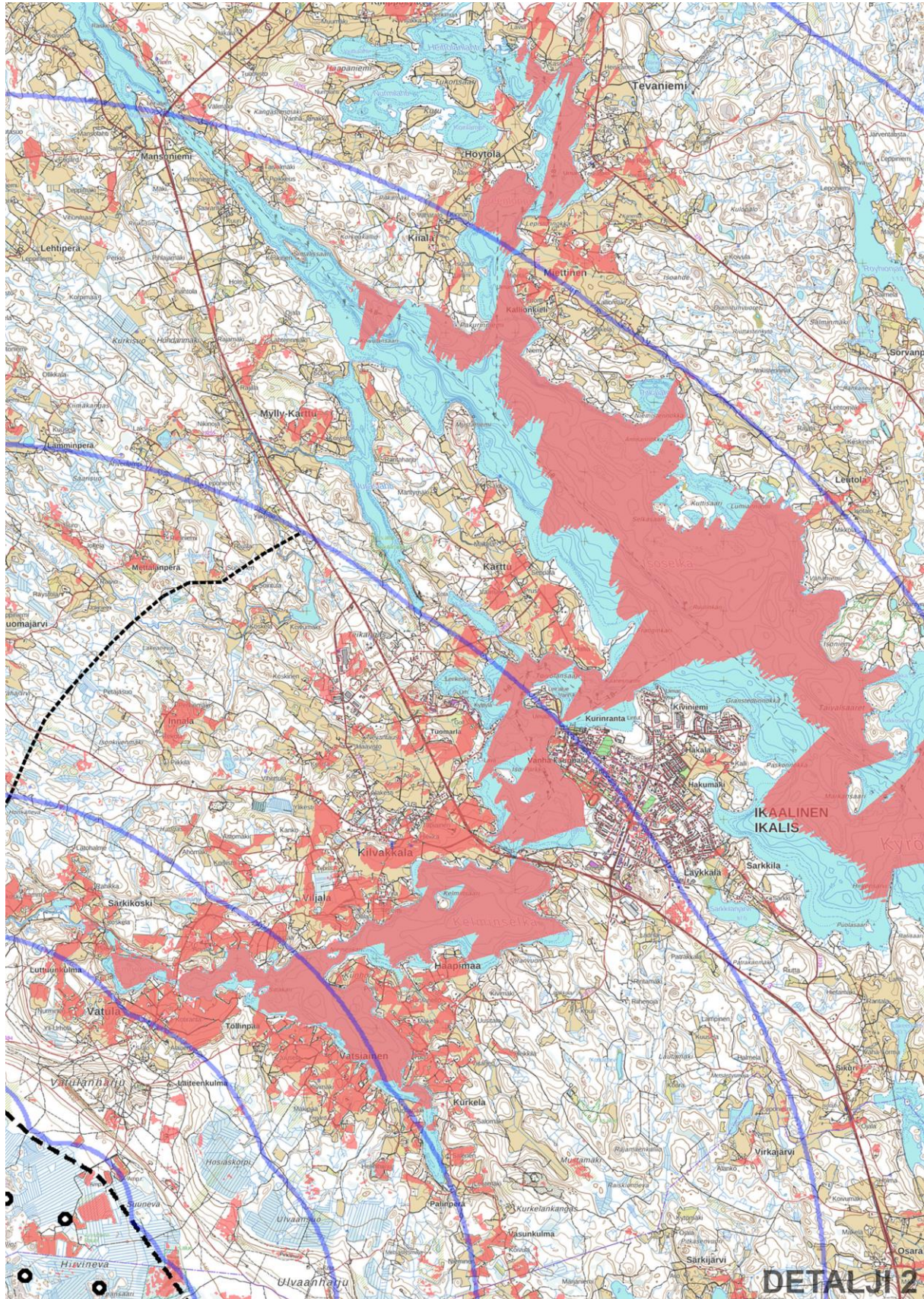
Seuraavissa kuvissa on esitetty Konikallio tuulivoimala-alueen näkymäalueanalyysi (Kuva 4-1 ... Kuva 4-5).



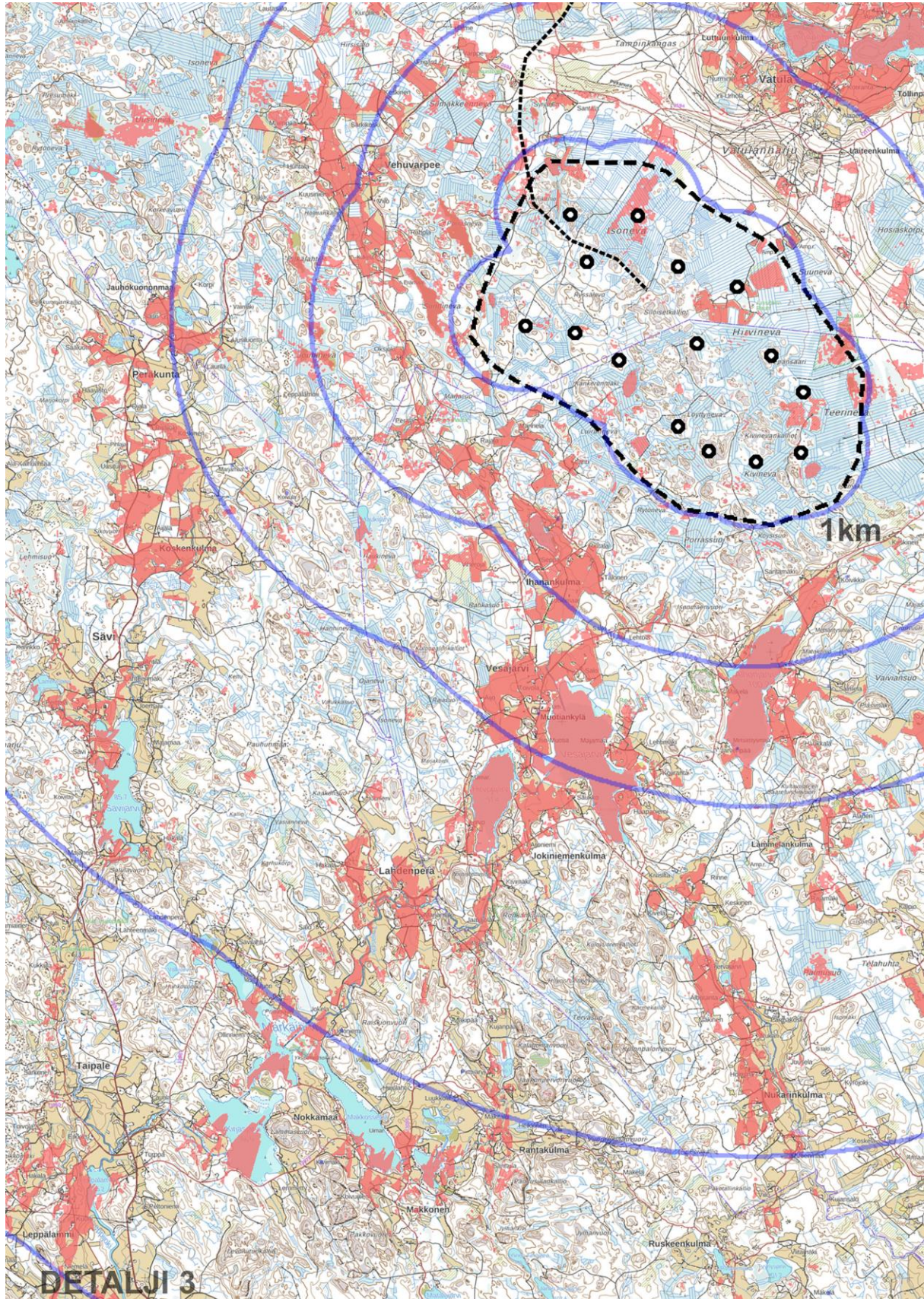
Kuva 4-1. Tuulivoimala-alueen näkymäalueanalyysi. Voimalat erottuvat kartalla punaisella osoitetuille alueille. Näkymäalueanalyysin detaljikartoilla 1–4 on osoitettu tarkemmin voimaloiden näkyminen kaava-alueen ympäristössä. (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen, 2025)



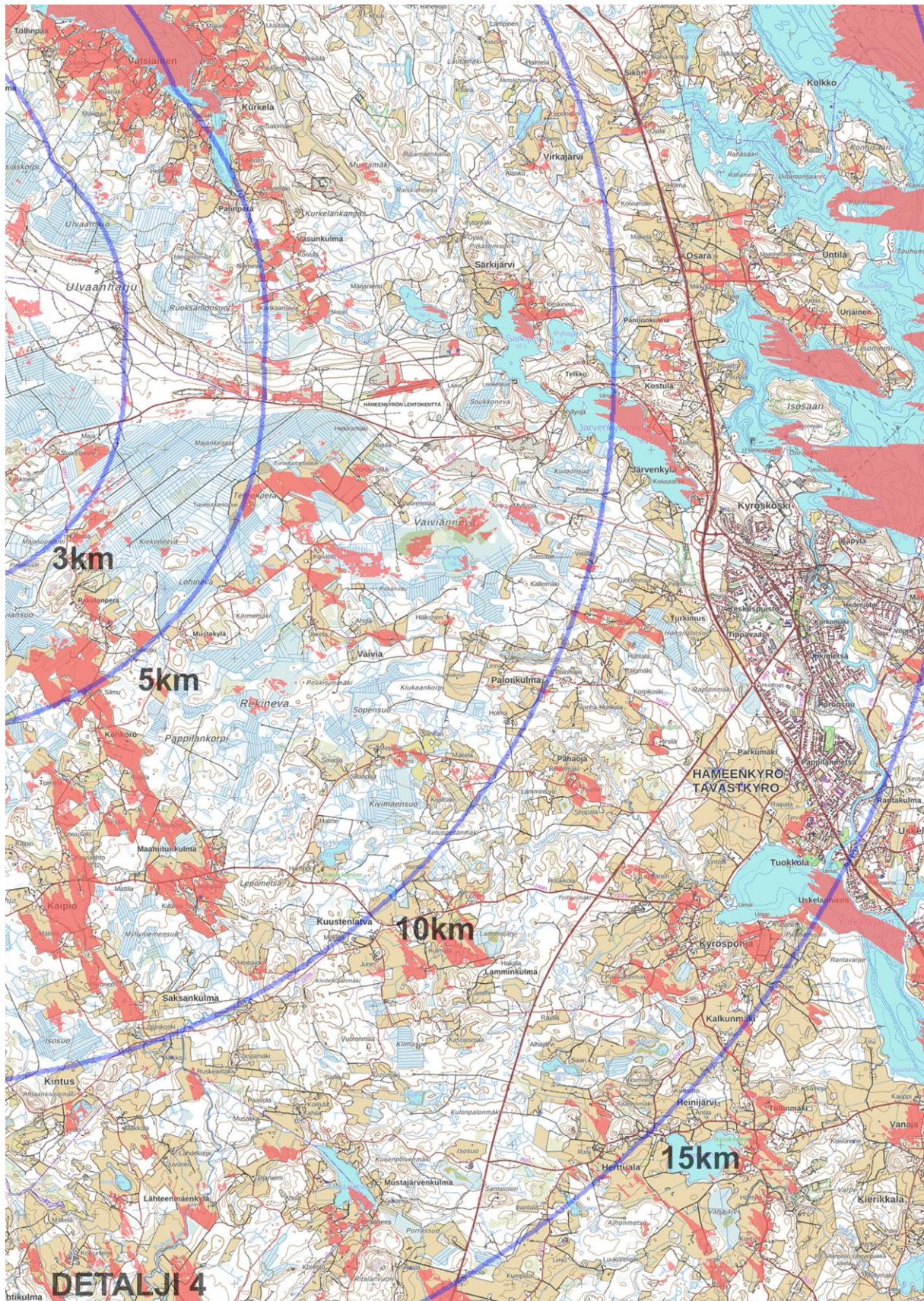
Kuva 4-2. Detalji 1 tuulivoimala-alueen näkymäalueanalyysistä kaava-alueen luoteispuolelta. Tuulivoimalat erottuvat punaisella osoitetuille alueille. (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen, 2025)



Kuva 4-3. Detalji 2 tuulivoimala-alueen näkymäalueanalyysistä kaava-alueen luoteispuolelta. Tuulivoimalat erottuvat punaisella osoitetuille alueille. (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen, 2025)



Kuva 4-4. Detalji 3 tuulivoimala-alueen näkömääalueanalyysistä kaava-alueen luoteispuolelta. Tuulivoimalat erottuvat punaisella osoitetuille alueille. (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen, 2025)



Kuva 4-5. Detalji 4 tuulivoimala-alueen näkymäalueanalyysistä kaava-alueen luoteispuolelta. Tuulivoimalat erottuvat punaisella osoitetuille alueille. (Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrynen, 2025)

4.3.1.2 Havainnekuvat

Havainnekuvat on laadittu keskenään samoilla objektiivin polttoväleillä, jotta eri kohteiden maisemallisten vaikutusten erot näkyvät havainnekuvia keskenään vertailemalla. Lisäksi havainnekuviissa on pyritty havainnollisuuteen ja realistisuuteen. Havainnekuvat on tehty paikan päältä otettuihin valokuviin. Ne perustuvat tuulivoimaloiden ja niiden tarkastelualueen 3D-mallinnukseen, joiden pohjalta havainnekuvat on tehty. Havainnekuvien ottopaikat on valittu niiden monipuolisen edustavuuden, kohteen merkityksen ja maisemallisten vaikutusten kohdistumisen mukaisesti.

Havainnekuvien kuvauspaikat ja havainnekuvat on esitetty kaavaselostuksen liitteessä 2.

4.3.2 Sähkönsiirto

Voimajohdon maisemalliset vaikutukset muodostuvat voimajohdosta pylväineen ja puuttomasta johtoaukeasta. Johtoaukean ja johtojen maisemalliset vaikutukset ovat yleensä paikallisia. Pylväiden vaikutukset ovat laajempia, koska ne ovat paremmin havaittavissa. Voimajohdot koetaan usein maisemassa häiritsevimpinä entuudestaan rakentamattomilla alueilla. Erityisesti erämaiset alueet, joilla ihmisen vaikutus maisemaan on vähäinen, ovat herkkiä muutoksille. Arvokkaat maisema-alueet sekä rakennetun kulttuuriympäristön arvoalueet ja arvokohteet ovat muutoksille herkkiä. Entuudestaan voimakkaasti rakennettujen alueiden herkkyys on näitä vähäisempi. Huomattavimpia maisemavaikutukset ovat avoimilla alueilla, kuten viljelysmaisemassa ja avosoilla sekä vesistöjen läheisyydessä ja ylityksissä tai rinteillä. Avoimilla alueilla voimajohdon näkymäalue on laaja, ja voimajohto pylväineen voi näkyä kauas.

Voimajohdon näkyvyyteen vaikuttavat maastonmuodot, kasvillisuus ja rakenteet, jotka osittain peittävät tai luovat taustaa voimajohtopylväille. Maastonmuodot sekä metsän ja rakennettujen alueiden peitteisyys vähentävät maisemavaikutuksia. Voimajohdon näkyvyys korostuu, mikäli sillä ei ole lainkaan esimerkiksi metsänreunan tai rakennetun ympäristön luomaa taustaa. Olemassa olevien voimalinjojen läheisyys voi vähentää maiseman muutoksen vaikutusta.

Maisemallisen muutoksen voimakkuuteen vaikuttavat vuoden- ja vuorokaudenaika, säätila, katselupisteen korkeus ja mahdolliset näkymiä katkaisevat elementit.

4.4 Vaikutukset visuaaliseen maisemaan

4.4.1 Välitön vaikutusalue (0–2 km)

Välitön vaikutusalue kattaa varsinaisen tuulivoimaloiden alueen sekä sen välittömän lähiympäristön.

Välittömällä vaikutusalueella tuulivoimalat ovat maisemassa hallitsevia elementtejä ja poikkeavat selkeästi maiseman luonteesta ja mittakaavasta. Vaikutukset ovat voimakkaampia voimala-alueella. Tuulivoimalat muuttavat alueen maisemakuvaa, ja metsäinen ympäristö muuttuu voimala-alueeksi. Voimala-alueelle toteutettavat metsäautotiet, sähkönsiirron rakenteet ja voimalapaikat muuttavat maisemaa paikallisesti avoimemmaksi metsänraivauksen myötä. Voimaloiden lapojen liikkeestä aiheutuva välke voi vaikuttaa maisemakokemukseen kaava-alueella tai sen välittömällä vaikutusalueella liikuttaessa.

Vaikutusalueen ympäristö on metsäistä ja sulkeutunutta. Kaava-alueella on talousmetsiä, soita ja ojitettuja soita, paikoin avokallioita sekä muutama viljelykäytössä oleva peltoaukea. Välittömällä vaikutusalueella puuston katvevaikutus on suuri, ja maisemavaikutukset muodostuvat kasvillisuuden väleistä ja avoimilta paikoilta muodostuvista

näkymäyhteyksistä sekä voimaloiden äänen yhteisvaikutuksesta. Avoimia näkymiä voimaloiden suuntaan aukeaa pääasiassa ympäröiviltä pienialaisilta pelto- ja suoalueilta sekä teiltä.

Kaava-alueella ei ole merkittävää virkistysellistä arvoa eikä siellä sijaitse vakituisia tai vapaa-ajan kiinteistöjä, joten sen maisemallisen merkityksen voidaan katsoa olevan vähäinen. Merkittävimmät vaikutukset muodostuvat kaava-alueen ulkopuolella avointen peltoaukeiden yhteydessä sijaitsevalle asutukselle, jolle avautuu laajoja ja pitkiä näkymiä voimala-alueelle. Voimalat erottuvat tällaisille alueille erityisesti pohjoiseen Vehuvarpeen, länteen Jauhokuononmaan ja lounaaseen Ihanankulman alueille. Idässä Vatulanharju katkaisee näkymiä, ja voimalat ovat havaittavissa vasta kauempana välittömän vaikutusalueen ulkopuolella avointen pelto- ja hakkuuaukeiden yli.

Välittömällä lähivaikutusalueella voimalat erottuvat yksittäisille rakennuspaikoille avointen peltoaukeiden reunoille, kuten pohjoisessa Vatulantien varrella Syrjäseen, Kankaanrantaan ja Kortesojaan, lännessä Oksjoentien ympäristössä Oksjoelle, Perälään, Joensivulle ja Mannelaan sekä Lahteen ja etelässä Vesajärventien varrella Koivikkoon. Voimaloiden näkyminen pihapiirissä riippuu pihan kasvillisuuden ja rakennusten peittävyyydestä.

4.4.2 Lähivaikutusalue (2–7 km)

Lähivaikutusalueella tuulivoimaloiden visuaaliset vaikutukset voivat olla niin merkittäviä, että ne vaikuttavat maiseman luonteeseen ja laatuun. Lapojen liike voimistaa vaikutelmaa. Lähivaikutusalueella tuulivoimalat voivat olla edelleen varsin hallitseva elementti maisemassa, ja poikkeavat ympäröivän maiseman luonteesta ja mittakaavasta. Pienimittakavaisessa maisemassa vaikutus on suurpiirteistä maisemaa voimakkaampi. Etäämmällä maisemassa erottuvat muut elementit lisääntyvät, mikä voi lieventää tuulivoimaloiden korostumista. Kauempana voimaloista kasvillisuuden katvevaikutus voimistuu, ja katselupisteen ja voimaloiden väliin tulee jäädä laajempia avoimia alueita, jossa voimalat erottuvat puuston yläpuolella.

Tuulivoimala-alueen maisemavaikutukset painottuvat avoimille peltoaukeille ja järvenselille; pohjoisessa Vehuvarpee, idässä Vatula, Viljala, Vatsiainen ja Haapimaa sekä Kelmiselkä, etelässä Ihanankulma ja Vesajärvi sekä vesistöt Vesajärvi ja Alhonjärvi. Laajempia näkymiä muodostuu erityisesti idän suuntaan Kelminselälle vesipintaa ja peltoaukeita pitkin. Kelminselän pohjoispuolella tuulivoimala-alue erottuu avointen peltoaukeiden yli Kilvakkalaan ja kauemmas. Kelminselän etelärannoilla Vatsiaisen ja Haapimaan avoimilla peltoaukeilla sijaitseville asuinpaikoille tuulivoimaloiden alue näkyy Vatulanharjun yli, jos voimala-alueen ja katselupisteen väliin jää avointa peltoaukeaa. Etelässä Vesajärveltä avautuu järvenselältä ja rannoilta sekä peltoaukeilta avoimia näkymäyhteyksiä voimala-alueen suuntaan. Kylän ydinalueet sijaitsevat Vesajärven pohjoispuolella ja kylärakenne on pääosin suuntautunut etelään, mikä lieventää maisemallista vaikutusta. Pohjoisessa Särkikosken ja Löytömaan suunnassa voi avoimilta peltoaukeilta erottua voimaloita. Voimalat voivat paikoin erottua myös pihapiireihin, erityisesti, jos rakennuspaikka sijaitsee avoimen peltoaukean reunassa ja pihapiiri suuntautuu kohti voimala-aluetta. Pihapiireissä rakennusten ja kasvillisuuden katvevaikutus voi kuitenkin paikoin merkittävästi lieventää voimaloiden erottumista maisemassa.

Koillisessa Kilvakkalan ja Viljalan halki mutkittelee Vatulantie, jolle tuulivoimala-alue monin paikoin erottuu Vatulanharjun takaa peltoaukeiden yli. Etelässä Vesajärven halki kulkee Vesajärventie, jolle niin ikään avoimessa peltomaisemassa voimalat voivat erottua.

4.4.3 Ulompi vaikutusalue (7–15 km)

Ulommalle vaikutusalueelle tuulivoimalat voivat näkyä selvästi, mutta maisemassa on usein jo muita elementtejä, jotka vaikuttavat maisemakokemukseen, ja voimalat ovat osa suurempaa maisemakokonaisuutta. Voimaloiden vaikutuksen maiseman luonteeseen ja laatuun vähenevät etäisyyden kasvaessa. Voimaloiden pyörimisliike on edelleen havaittavissa. Voimaloiden kokoa ja etäisyyttä voimaloille voi olla vaikea hahmottaa.

Ulommalla vaikutusalueella tuulivoimala-alueen maisemavaikutukset painottuvat koilliseseen ja itään Kelminselälle ja sen rantamien peltoaukeille aina Kyrösjärvelle saakka. Pohjoisessa näkymiä aukeaa Jämijärven selältä sekä paikoin järveä ympäröiviltä peltoaukeilta. Muualla voimaloiden erottuvuus on metsävyöhykkeiden peitteisyyden vuoksi vähäisempää painottuen pienten järvien ja peltoaukeille mm. lounaassa Lahdenperän ja etelässä Sak-sankulman ympäristössä. Erityisesti lännessä tuulivoimala-alueen erottuvuus jää laajojen metsävyöhykkeiden vuoksi hyvin paikalliseksi, ja pääosalle aluetta ei voimala-alueen arvioida erottuvan lainkaan.

Kelminselän yli avautuu laajoja näkymiä ja tuulivoimalat erottuvat aina Ikaalisten keskustaan saakka sekä Kyrösjärven vastarannalle ja saariin. Kelminselän pohjoisrannalla voimala-alue erottuu Tuomarlan ja Kartun avoimille paikoille. Etäisyyden kasvaessa tuulivoimaloiden maisemalliset vaikutukset lievenevät. Ikaalisten keskustassa voimalat voivat erottua rakennuksiin, joista avautuu avoimia näkymiä kohti voimala-aluetta. Lehdettömänä vuodenaikana vaikutus voi olla voimakkaampi.

Jämijärven alue on pienimuotoisten kumpareiden, Jämijärven selänteiden ja peltoaukioiden muodostama kokonaisuus, josta avautuu paljon pieniä näkymäyhteyksiä tuulivoimapuistoon. Tuulivoimalat erottuvat peltoaukeille ja niiden reunoilla sijaitseville rakennuspaikoille. Etäisyyden kasvaessa tuulivoimaloiden maisemalliset vaikutukset lievenevät. Pihapiirien kasvillisuus ja rakennukset muodostavat katvealueita, ja voivat paikoin vaikuttaa merkittävästikin voimaloiden erottumiseen yksittäisessä pihapiirissä.

Ikaalisten länsipuolella kulkee valtatie E12 sekä Jämijärventie, joille voimala-alue paikoin erottuu avoimemmissa peltomaisemissa. Voimala-alue erottuu pääosin tiealueille vain yksittäisiltä paikoilta, ja vaikutus tiemaisemassa jää vähäiseksi.

4.4.4 Kaukovaikutusalue (15–25 km)

Kaukovaikutusalueelle tuulivoimalat voivat erottua, mutta etäisyyden vuoksi niillä ei välttämättä enää ole vaikutusta maiseman luonteeseen tai laatuun. Tuulivoimaloiden pyörimisliike on mahdollista havaita.

Kaukovaikutusalueella tuulivoimaloiden maisemavaikutukset kohdistuvat avoimille peltoaukeille ja vesistöille ja niiden voimala-alueesta katsottuna vastakkaisille reunoille tai rannoille. Näkymäalueanalyysin perusteella tuulivoimala-alue erottuu yksittäisille alueille avointen vesistöjen ja peltoaukeiden yhteydessä erityisesti lounaassa Suodenniemellä, etelässä Hahmajärvelle, kaakossa Kirkkojärven ympäristössä, idässä ja koillisessa Kyrösjärvelle ja sen rannoilla sekä pohjoisessa Jämijärvellä. Pitkän etäisyyden vuoksi tuulivoimala-alueen maisemavaikutukset ovat pääosin vähäiset.

4.5 Vaikutukset maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteisiin

Vaikutusten arvioinnissa huomioitu vain ne, joista on todettu aukeavan näkymiä kohti tuulivoimaloita. Kohteiden osalta, joille tuulivoimaloiden ei arvioida erottuvan lainkaan, on todettu, ettei niille muodostu vaikutuksia.

4.5.1 Välitön vaikutusalue (0–2 km)

Varsinaiselle kaava-alueelle ei sijoitu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maiseman tai rakennetun kulttuuriympäristön kohteita, rakennusperintölailla suojeltuja kohteita tai arkeologista kulttuuriperintöä.

Pirkanmaan harjumaisemat (VAMA)

Pirkanmaan harjumaisemat koostuu kahdeksasta harjujaksosta, jonka osa Vatulanharju-Ulvaanharju on. Vatulanharjun ja Ulvaanharjun harjuselänne sijoittuu tuulivoimala-alueen välittömälle vaikutusalueelle sekä lähivaikutusalueelle ulottuen etelässä noin 6 kilometrin etäisyydelle voimaloista.

Vatulanharju on maisemaltaan metsäistä ja sulkeutunutta, ja alueelta avautuu näkymiä ympäristöön lähinnä hakkuiden muodostamilta avoimilta alueilta. Harjulla liikuttaessa tuulivoimalat erottuvat lähinnä paikoin puuston väleistä sekä avoimilta hakkuuaukeilta. Tuulivoimaloiden ääni sekä mahdollinen välke voivat kuitenkin vaikuttaa maisemakokemukseen. Vähäisiä maisemallisia vaikutuksia voi nykytilassa muodostua Vatulanharjun jyrkän eteläreunan avohakkuiden yhteydessä, joista voi väliaikaisesti avautua näkymäyhteyksiä voimaloihin. Ympäristössä tapahtuva muu maankäyttö, kuten metsätalous ja maa-ainesten otto muuttavat paikallisesti maisemaa. Metsäisen maiseman sulkeutuneisuuden vuoksi maisemalliset vaikutukset Vatulanharjulla ja Ulvaanharjulla liikuttaessa jäävät vähäisiksi, sillä voimalat eivät juurikaan erotu harjun maisemassa. Merkittävimmät maisemalliset vaikutukset muodostuvat katsottaessa harjua kohti kauempaa ympäristöstä.

Vatulanharju kohoaa korkeimmalta kohdaltaan noin +186 mmpy, mutta pääosin harjun korkeus on noin +150 mmpy. Vatulanharjun länsipuolella tuulivoimala-alueen halki kuljettaessa maasto laskee 5 kilometrin etäisyydellä noin +100 mmpy, jolloin suhteellinen korkeus on keskimäärin noin 50 metriä. Pohjoiseen ja itään maasto laskee jyrkemmin Kelminselän rantamille noin +85 mmpy jo noin kahden kilometrin matkalla, jolloin suhteellinen korkeusero on enimmillään jopa 100 metriä. Metsäisen maiseman ja puuston peittävyiden vuoksi harjun erottuvuus ja siten maisemallinen merkitys länteen ja etelään on vähäinen. Vatulanharju erottuu maisemassa selkeimmin koillisen ja idän suunnasta avoimien peltoaukeiden ja Kelminselän yli, ja harju erottuu myös kaukomaisemassa. Tuulivoimapuisto erottuu maisemassa Vatulanharjun takana harjun yläpuolelle kohoavana elementtinä. Vatulanharju on havaittavissa mm. Ikaalisten keskustasta noin 9 kilometrin etäisyydeltä kaukomaisemassa kohoavana metsäisenä selänteinä. Tuulivoimapuisto erottuu myös kaukomaisemassa Vatulanharjun takana.

Harjun pitkän historiallisen kehityksen ja säilyneisyyden näkökulmasta tuulivoimaloiden muodostamaa maisemallista vaikutusta voidaan pitää tilapäisenä, mutta maiseman kokemisen kannalta vaikutusta voidaan pitää jopa pitkäaikaisena. Vaikutus ei kuitenkaan ole pysyvä, sillä toiminnan päätyttyä tuulivoimalat poistuvat maisemasta, jolloin maisema voi palautua ennalleen.

Pirkanmaan harjumaisemilla on merkittävää arvoa maisemanähtävyytenä, ja tuulivoimala-alueen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvatkin tuulivoimaloiden erottumiseen

maisemassa osana Vatulanharjua ja Ulvaanharjua katsottaessa harjua kohti muualta ympäristöstä. Tuulivoimala-alueen arvioidaan heikentävän Pirkanmaan harjumaisemien Vatulanharjun ja Ulvaanharjun alueen maisemaan liittyviä arvoja.

Vatulanharjun ja Ulvaanharjun arvot liittyvät erityisesti jääkauden muovaamaan maisemassakin erottuvaan harjumuodostelmaan, monipuoliseen geomorfologiaan ja eliölajistoon sekä historiallisiin kulkureitteihin. Tuulivoimala-alueella ei ole vaikutuksia Vatulanharjun ja Ulvaanharjun geomorfologisiin tai eliölajistoon liittyviin arvoihin, eikä voimala-alue vaaranna harjun säilymisen edellytyksiä. Maisemallisiin arvoihin kohdistuva muutos arvioidaan suureksi kielteiseksi.

Valtakunnallisten arvojen, ja Vatulanharjun maisemallisen merkityksen sekä ympäristöstä harjua ja voimala-aluetta kohtia avautuvien näkymien vuoksi kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi.

Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen Pirkanmaan harjumaisemien Vatulanharjun ja Ulvaanharjun alueelle muodostuvien vaikutusten merkittävyys arvioidaan kokonaisuudessaan suuriksi kielteisiksi.

Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie (RKY ja mk)

Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie on pitkä reittiyyhteys, joka ulottuu tuulivoimala-alueen välittömältä vaikutusalueelta aina kaukovaikutusalueelle saakka ja pohjoisessa tätäkin kauemmas.

Näkymäalueanalyysin mukaan voimalat erottuvat pääosin vain yksittäisille osuuksille avointen peltoaukeiden ja vesistöjen yli sekä avohakkuualueilta. Soisilta alueilta ei muodostu näkymiä, sillä tielinjaus kiertää suoalueet. Tien sijaitessa pääasiassa metsän keskellä tuulivoimapuisto ei ole havaittavissa puuston katvevaikutuksen vuoksi. Lähin voimala sijaitsee noin 1,4 kilometrin etäisyydellä tien Vatulanharjulla sijaitsevan osuuden länsipuolella, mutta voimala ei juuri erotu metsän keskelle.

Lähin peltojen yli avautuva näkymäyhteys Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantielta tuulivoimapuistoon avautuu pohjoisesta Varppen alueella olevien peltojen ja hakamaiden yli noin 2,5 kilometrin etäisyydeltä. Kauempaa Hämeenkyrön suunnasta noin 15 kilometrin etäisyydeltä avautuu tieltä myös näkymäyhteyksiä tuulivoimala-alueelle peltoaukeiden ja vesistöjen yli.

Kohteen arvot liittyvät erityisesti sen merkitykseen historiallisena kulkureittinä sekä tien historiallisen linjauksen säilyneisyyteen ja maantiemaiseen luonteeseen. Tuulivoimala-alue erottuu kohteen alueelle vain hyvin paikallisesti, eikä voimaloiden arvioida heikentävän kohteen arvoja tai vaarantavan niiden säilymisen edellytyksiä. Hankkeella ei ole merkittäviä maisemallisia vaikutuksia valtakunnallisesti arvokkaalle Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantielle. Kohteelle muodostuvan maisemallisen muutoksen suuruus arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Kohteella on valtakunnallisia ja maakunnallisia arvoja, mutta maiseman sulkeutuneisuuden vuoksi kohteesta ei avaudu laajoja näkymiä ympäristöön, joten kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi.

Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantielle muodostuvien vaikutusten merkittävyys arvioidaan kokonaisuudessaan vähäisiksi kielteisiksi.

4.5.2 Lähivaikutusalue (2–7 km)

Kelminselän kulttuurimaisema (mk)

Kelminselän kulttuurimaisema käsittää Haapimaan-Vatsiaisten, Vatulan ja Kilvakkalan-Viljalan kulttuurimaisemat. Kulttuurimaisema sijaitsee Kelminselän laaksomuodostelmassa, josta on hyvä näkymäyhteys tuulivoimapuistoon. Lyhyen etäisyyden vuoksi voimalat erottuvat maisemassa selvästi, ja avoimen maiseman vuoksi näkymät voimala-alueen suuntaan ovat paikoin laajoja. Tuulivoimalat erottuvat voimakkaimmin lähimmille alueille Vatulan ja Vatsiaisen alueille sekä Haapimaalla, jossa näkymiä suuntautuu kohti voimala-alueita. Tuulivoimalat näkyvät laajasti myös Viljalan alueille sekä Kilvakkalan rantaan suuntautuville pelloille, mutta pidempi etäisyys lieventää tuulivoimaloiden maisemallisia vaikutuksia. Tuulivoimapuisto näkyy voimakkaasti myös Anjalan suunnasta Vatulanharjulle.

Kohteen arvot liittyvät erityisesti avoimen viljelymaiseman muodostamaan maisemakuvaan, kylien vanhaan rakennuskantaan ja avoimeen viljelymaiseman ja järvenselän yli viljelymaisemiin avautuviin laajoihin näkymiin. Tuulivoimala-alueen myötä maisemaan tulee elementti, joka poikkeaa selkeästi maiseman luonteesta, ominaispiirteistä ja mittasuhteista ja vaikuttaa maisemakuvaan kielteisesti. Kelminselän kulttuurimaisemalle aiheutuvan maisemallisen muutoksen suuruus arvioidaan suureksi kielteiseksi, joskin Kilvakkalan alueella vaikutukset ovat vähäisemmät pidemmän etäisyyden vuoksi.

Kohteen maakunnallisen merkityksen, vaihtelevan maisemakuvan sekä alueelta voimaloita kohti avautuvien paikoin laajojenkin näkymien vuoksi kohteen herkkyyys muutoksille arvioidaan suureksi.

Kelminselän kulttuurimaisemalle muodostuvien vaikutusten merkittävyys arvioidaan kokonaisuudessaan suuriksi kielteisiksi.

Vatulan kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimalat erottuvat lähes koko kulttuurimaiseman alueelle, ja erityisesti laajoille peltoaukeille ja niiden läpi kulkeville kylä- ja pihateille. Kulttuurimaisema suuntautuu koilliseen viljelysaukeiden yli laskien kohti järvenselkää. Alueen halki rantaa kohti kiemurteleva Vatulantieltä avautuu näkymiä ympäröivään viljelymaisemaan tien itä- ja länsipuolelle, mutta erityisesti tietä etelään ajettaessa tuulivoimalat hahmottuvat selkeästi maiseman taustalla metsän takana. Tuulivoimala-alue jää kulttuurimaisemasta katsoen sen eteläpuolelle. Tuulivoimaloita erottuu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille ja paikoin niiden yksittäisiin pihapiireihin. Pääosin voimalat erottuvat kuitenkin peltoaukeille, mutta voivat erottua aukeiden reunoilla sijaitseviin pihapiireihin tai rakennuksiin. Lyhyen etäisyyden vuoksi voimalat erottuvat maisemassa selvästi. Voimalat muodostavat pieni-piirteiselle maalaismaisemalle poikkeavan elementin, ja vaikuttavat maiseman taustalla erityisesti voimala-alueen suuntaan avautuvissa näkymissä.

Kohteen arvot liittyvät erityisesti perinteiseen ja vaihtelevaan maatalousmaiseman muodostamaan maisemakuvaan. Kulttuurimaisemalle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan suureksi kielteiseksi.

Kohteen maakunnallisen merkityksen, vaihtelevan maisemakuvan sekä alueelta voimaloita kohti avautuvien näkymien vuoksi kohteen herkkyyys muutoksille arvioidaan suureksi.

Vatulan kulttuurimaisemalle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan suureksi kielteiseksi.

Haapimaan – Vatsiaisen kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimalat erottuvat lähes koko kulttuurimaiseman alueelle, ja erityisesti laajoille peltoaukeille ja niiden läpi kulkeville kylä- ja pihateille ja järvenselälle. Kulttuurimaisema suuntautuu Vatsiaisessa pohjoiseen ja Haapimaalla länteen ja luoteeseen laskien viljelysaukeiden yli kohti järvenselkää. Erityisesti Vatsiaisessa rannan suuntaisesti kulkevalle Palinperäntieltä aukeaa näkymiä peltoaukeiden yli sekä kohti järveä että lounaaseen peltoaukeille ja kohti voimala-aluetta. Voimalat erottuvat maiseman taustalla metsän takana. Haapimaalla näkymiä suuntautuu selkeämmin lounaaseen peltoaukeiden yli kohti järvenselkää ja voimala-aluetta. Voimaloita erottuu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille, ja voivat erottua pihapiireihin erityisesti avointen peltoaukeiden reunoilla. Lyhyen etäisyyden vuoksi voimalat erottuvat maisemassa selkeästi, ja muodostavat pienipiirteiselle maalaismaisemassa sen luonteesta ja ominaispiirteistä poikkeavan elementin.

Kohteen arvot liittyvät erityisesti sen pitkän viljelyhistorian muodostamaan perinteiseen ja vaihtelevaan maatalousmaisemaan. Kulttuurimaisemalle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan suureksi kielteiseksi.

Kohteen maakunnallisen merkityksen, vaihtelevan maisemakuvan sekä alueelta voimaloita kohti avautuvien näkymien vuoksi kohteen herkkyyks muutoksille arvioidaan suureksi.

Haapimaan-Vatsiaisen kulttuurimaisemalle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan suureksi kielteiseksi.

Kilvakkalan – Viljalan kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimalat erottuvat laajasti kulttuurimaiseman alueelle painottuen etelä- ja keskiosien laajoille peltoaukeille ja niiden läpi kulkeville kylä- ja pihateille. Voimalat voivat erottua yksittäisiin pihapiireihin avoimemmilla alueilla. Kasvillisuus ja rakennukset voivat muodostaa paikallisesti kuitenkin merkittäviäkin katvealueita. Valtatieltä kohti lounasta kiemurtelevalle Jämijärventielle voimaloita erottuu useille osuuksille, ja erityisesti lounaaseen ajettaessa voimalat erottuvat selkeästi maiseman taustalla metsän takana peltoaukeiden ja järvenselän yli katsottaessa. Tuulivoimalat eivät erotu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille lukuun ottamatta Änkön järvelle avautuvaa pihapiiriä sekä Hiekan pihapiiriä Jämijärventien varrella avoimen peltoaukean pohjoisreunassa. Etäisyys lieventää tuulivoimaloiden korostumista maisemassa.

Kohteen arvot liittyvät erityisesti pitkän viljelyhistorian muodostamaan perinteiseen ja vaihtelevaan maisemakuvaan ja maakunnallisesti arvokkaaseen rakennuskantaan. Kulttuurimaisemalle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan kohtalaiseksi kielteiseksi.

Kohteen maakunnallisen merkityksen, vaihtelevan maisemakuvan sekä alueelta voimaloita kohti avautuvien näkymien vuoksi kohteen herkkyyks muutoksille arvioidaan suureksi.

Kilvakkalan-Viljalan kulttuurimaisemalle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan vähintään kohtalaiseksi kielteiseksi.

4.5.3 Ulompi vaikutusalue (7–15 km)

Hämeenkyrön kulttuurimaisema (VAMA)

Kohteen arvot perustuvat historialliseen maisemarakenteeseen ja elinvoimaiseen ja monipuoliseen maatalouteen, luonnonpiirteiden ja maanviljelyn muovaaman maiseman eheyteen sekä arvokkaisiin rakennetun ympäristön kohteisiin. Kohde on yksi Suomen kansallismaisemista.

Kulttuurimaiseman pohjoisin osa, Kyröspohja, sijaitsee noin 12 kilometrin etäisyydellä voimaloista, mutta pääosa alueesta sijoittuu kuitenkin kauemmas yli 15 kilometrin etäisyydelle ulottuen aina noin 25 kilometrin etäisyydelle.

Näkymäalueanalyysin perusteella pääosalle kulttuurimaisema-alueetta tuulivoimalat eivät erotu lainkaan. Voimalat voivat erottua maisema-alueen pohjoisosissa Hämeenkyrön kirkon ympäristössä, Kyröspohjan ja Kierikkalan alueiden avoimemmille pelto-osuuksille sekä yksittäisille rakennuspaikoille avointen peltoaukeiden reunoilla. Lisäksi voimalat erottuvat paikoittain Kirkkojärven selälle sekä järven vastarannoille rantapeltojen yli. Peltoalueilla oleskellaan vähän, eikä näille alueille tuulivoimaloiden erottumisen arvioida vaikuttavan merkittävästi kulttuurimaisemakokonaisuuden kokemiseen tai arvoihin. Pienipiirteisen maiseman muut elementit sekä maiseman ja kylärakenteen suuntautuneisuus kohti järveä lieventävät voimaloiden vaikutusta kulttuurimaisemassa. Pihapiireissä rakennukset ja kasvillisuus voivat luoda merkittäviäkin katvealueita voimala-alueen suuntaan.

Kohteen arvot liittyvät vaihtelevaan ja perinteistä maaseutumaisemaa edustavaan yhtenäiseen ja eheään maisemakuvaan, arvokkaisiin rakennetun ympäristön kohteisiin ja perinnebiotooppeihin ja luonnonpiirteiden vaihtelevuuteen ja monipuolisuuteen. Tuulivoimalan ei arvioida vaikuttavan kulttuurimaiseman arvoihin tai niiden säilymisen edellytyksiin heikentävästi. Kohteelle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi.

Valtakunnallisten arvojen ja vaihtelevan, eheän maisemakuvan vuoksi kohteen herkkyyks muutoksille arvioidaan erittäin suureksi. Kohteelle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan kokonaisuudessaan vähäisiksi kielteisiksi.

Ikaalisten vanhan kauppalan alue ja Ikaalisten kirkon seutu (RKY)

Niemen etelärannalta avautuu laajempi näkymäyhteys tuulivoimapuistoon Läykkälänlahden ja Kelminselän vesistöjen yli. Maisemalliset vaikutukset kohdistuvat ranta-alueelle ja yksittäisiin rakennuksiin ja pihapiireihin, joista Vatulanharju näkyy. Tuulivoimapuisto voi paikoittain näkyä myös etelärantaan laskeville teille, jos tuulivoimapuiston voimala sijoittuu tielinjalle. Kasvillisuus ja rakennukset peittävät näkymiä. Ikaalisten kirkon ympäristöstä ei ole näkymäyhteyttä voimala-alueen suuntaan. Voimalat erottuvat Vatulanharjun takana puustorajan yläpuolella maiseman taustalla. Pitkä etäisyys lieventää maisemallista vaikutusta, ja vaikutukset ovat pääasiassa paikallisia voimaloiden erottuessa yksittäisille alueille ja katseen suuntautuessa voimala-alueen suuntaan. Kohteen arvot liittyvät erityisesti kauppalahistoriaan, vanhaan rakennuskantaan ja asemakaavarakenteeseen. Tuulivoimala-alue ei vaikuta heikentävästi näihin arvoihin tai niiden säilymisen edellytyksiin.

Kohteen arvot liittyvät erityisesti säilyneeseen asemakaavarakenteeseen ja vanhaan rakennuskantaan. Tuulivoimalan ei arvioida vaikuttavan arvoihin tai niiden säilymisen edellytyksiin heikentävästi. Kohteelle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan vähäiseksi.

Valtakunnallisten arvojen ja pienipiirteisten mittasuhteiden vuoksi kohteen herkkyyks muutoksille arvioidaan suureksi. Kohteelle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan kokonaisuudessaan vähäisiksi kielteisiksi.

Kyröskosken tehdasyhdyskunta (RKY)

Ei vaikutuksia.

Hämeenkyrön vanha keskusta (RKY)

Voimalat erottuvat keskustan länsipuolella sijaitsevien peltoaukeille ja niiden reunaan. Varsinaisen rakennetun ympäristön alueelle eivät voimalat erotu, eivätkä voimalat vaikuta vanhan keskustan rakennetuilta alueilta peltomaisemaan avautuviin näkymiin.

Kohteen arvot liittyvät erityisesti vanhaan rakennuskantaan ja kirkonkylän rakenteeseen. Tuulivoimala-alueen ei arvioida heikentävän kohteen arvoja tai vaarantavan niiden säilymisen edellytyksiä. Kohteelle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan korkeintaan vähäiseksi.

Valtakunnallisten arvojen ja pienipiirteisten mittasuhteiden vuoksi kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi. Hämeenkyrön vanhalle keskustalle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan korkeintaan vähäisiksi kielteisiksi.

Sävijärven kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimapuisto näkyy Sävijärven maakunnallisesti arvokkaalle kulttuurimaisema-alueelle. Kumpareisen maaston, metsän peitteisyyden ja pienimuotoisten peltoaukeiden takia näkyvyys on heikompi. Voimalat näkyvät paikoin maisemassa painottuen avoimille pelto-alueille. Voimalat eivät erotu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille, mutta voivat erottua pihapiirejä ympäröiville peltoaukeille ja niiden reunaan. Maisema suuntautuu pääosin kohti vesistöjä lounaaseen ja etelään poispäin voimala-alueesta, joka sijaitsee kulttuurimaisema-alueeseen nähden koillisessa. Voimalat voivat paikoittain erottua alueen halki pohjois-eteläsuuntaisesti kulkevalle Sävintielle, mutta tieltä avautuvat näkymät suuntautuvat pääosin itään ja länteen aukeaville peltoalueille ja niiden yli vesistöille, eivät voimala-alueen suuntaan.

Kohteena arvot liittyvät pitkään viljelyhistoriaan ja perinteiseen ja vaihtelevaan maisemakuvaan. Kohteelle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Maakunnallisten arvojen ja vaihtelevan maisemakuvan vuoksi kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi.

Sävijärven kulttuurimaisemalle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi.

Jämijärven kulttuurimaisema (mk)

Voimalat erottuvat pääosin avoimille järvenselille sekä laajoille peltoaukeille kulttuurimaiseman itäosassa Pyydönniemessä (Pitkälahti), Kierikankylässä ja Kontin ranta-alueilla sekä Jämijärven etelärannalla Poljaan ja pohjoisrannalla Kauppilankylään ja Koivulahteen. Voimalat voivat erottua yksittäisiin pihapiireihin avoimemmilla paikoilla sekä paikoittain tieosuuksille peltoaukeiden keskellä. Voimalat eivät hahmotu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ja -perinnön kannalta keskeisiin kohteisiin. Kumpuileva maasto ja metsävyöhykkeet heikentävät voimaloiden erottumista kulttuurimaiseman alueella. Viljelymaisema on pääosin suuntautunut kohti Jämijärveä, jolloin voimala-alueen suuntaan kohdistuvat näkymät jäävät vähäisemmiksi. Pitkä etäisyys lieventää voimaloiden havaittavuutta ja korostumista maisemassa, ja voimalat erottuvat lähinnä maiseman taustalla metsävyöhykkeen takana.

Kohteena arvot liittyvät perinteiseen ja vaihtelevaan maisemakuvaan sekä perinteiseen rakennuskantaan. Maiseman yhtenäisyyttä ovat paikoin heikentäneet uudemmat maa-

talousrakennukset. Kohteelle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Maakunnallisten arvojen ja vaihtelevan maisemakuvan vuoksi kohteen herkkyyks muutoksille arvioidaan suureksi.

Jämijärven kulttuurimaisemalle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi.

Hämeenkankaantie (mk)

Näkymäalueanalyysin perusteella tuulivoimapuisto erottuu Hämeenkankaantielle vain paikallisesti muutamalle yksittäisille lyhyelle tieosuudelle. Arviolta voimaloiden erottuvuus tie-maisemassa jää korkeintaan vähäiseksi. Kohteen arvot liittyvät erityisesti sen merkitykseen historiallisena kulkureittinä sekä tien historiallisen linjauksen säilyneisyyteen ja säilyneeseen vanhan maantien luonteeseen. Tuulivoimala-alue erottuu kohteen alueelle vain hyvin paikallisesti, eikä aiheuta tiemaisemassa havaittavaa muutosta. Voimaloiden ei arvioida heikentävän kohteen arvoja tai vaarantavan niiden säilymisen edellytyksiä. Kohteelle ei arvioida muodostuvan vaikutuksia.

Kartun kulttuurimaisema (mk)

Näkymäalueanalyysin perusteella tuulivoimapuisto näkyy avoimia peltoja pitkin Kartun kulttuurimaiseman alueelle. Voimalat erottuvat pääosin avoimille peltoaukeille sekä alueen halki kulkevalle Sällintielle. Maisema avautuu Sällintien molemmiin puoliin, jolloin näkymiä avautuu myös voimala-alueen suuntaan. Voimalat erottuvat kaukana maiseman taustalla. Voimalat eivät erotu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille. Pitkän etäisyyden vuoksi maisemalliset vaikutukset eivät ole merkittäviä, eivätkä tuulivoimalat vaikuta merkittävästi kohteen arvoihin tai niiden säilymisen edellytyksiin. Kohteelle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan vähäiseksi.

Maakunnallisten arvojen sekä perinteisen ja vaihtelevan maisemakuvan vuoksi kohteen herkkyyks muutoksille arvioidaan suureksi. Kohteelle muodostuvien maisemallisten vaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi.

Urjaisen – Osaran – Kostulan kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimapuisto näkyy kulttuurimaiseman alueelle avoimia peltoja pitkin. Tuulivoimalat erottuvat pääosin Osaran ja Urjaisen peltoaukeiden itäreunoilla. Tuulivoimalat erottuvat alueen halki johtavalle Osarantielle sekä Urjaisentielle teiden kulkiessa avointen peltoaukeiden halki. Tieltä näkymät suuntautuvat pääasiassa sen etelä- ja pohjoispuolella avautuviin peltoaukeille, mikä vähentää voimaloiden erottumista maisemassa. Peltoaukeille erottuvat voimalat eivät vaikuta peltoaukeiden suuntaan avautuviin näkymiin. Voimalat voivat erottua kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueisiin lukeutuvan Osaran kartanon pihapiirin länsiosiin avoimen peltoaukean yli sekä maamieskoululle johtavalle tielle, joka kulkee avoimen pellon itäreunassa. Erityisesti Urjaisessa voimalat erottuvat pihapiireihin, jotka sijaitsevat avoimen peltoaukean reunassa. Pitkän etäisyyden vuoksi maisemalliset vaikutukset eivät ole merkittäviä. Kohteelle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan vähäiseksi.

Maakunnallisten arvojen sekä perinteisen ja vaihtelevan maisemakuvan ja arvokkaan rakennuskannan vuoksi kohteen herkkyyks muutoksille arvioidaan suureksi. Kohteelle muodostuvien maisemallisten vaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi.

Kalman ja Kallin kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimapuisto näkyy ainoastaan kulttuurimaisema-alueen länsiosan peltoaukeille sekä kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueisiin lukeutuvan Kallin pihapiiriin johtavalle ja sen eteläpuolelta kaartavalle Kallinraatiantielle peltoaukean itäreunassa. Kalman alueelle tuulivoimalat eivät erotu lainkaan. Kallin pihapiiri aukeaa lounaaseen ja kohti voimala-alueita. Kasvillisuus ja rakennukset voivat luoda paikallisesti merkittäviä katvealueita. Voimalat eivät erotu maisemassa katsottaessa ympäröiviltä tiealueilta pihapiiriin, sillä voimala-alue jää katselupisteestä poispäin. Etäisyys lieventää voimaloiden erottuminen maisemassa, ja voimalat hahmottuvat Kallin pihapiiristä ja ympäristöstä avautuvista näkymissä maiseman taustalla puustovyöhykkeen takana.

Kohteen arvot liittyvät erityisesti monipuoliseen rakennuskantaan sekä Kallin maisemallisesti näkyvään sijaintiin. Tuulivoimaloiden ei arvioida heikentävän kohteen arvoja tai niiden säilymisen edellytyksiä. Kohteelle muodostuvan maisemallisen muutoksen suuruus arvioidaan korkeintaan vähäiseksi.

Maakunnallisten arvojen ja pienipiirteisen mittakaavan vuoksi kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi. Kalman ja Kallin kulttuurimaisemalle muodostuvien maisemavaikeutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Kyrönkankaantie (mk)

Ei vaikutuksia.

Suodenniemen kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimalat erottuvat kulttuurimaiseman pohjoisosassa läpi virtaavan Leppijoen länsipuolella laajoille peltoaukeille Leppälammin alueella, Koivuniemenjärven pohjoisrannalla ja Mikkolanlahden ranta-alueelle Pohjankylässä, Kirkkojärvelle ja Koivuniemenjärvelle sekä kulttuurimaiseman eteläosassa Kourajärvelle ja sen länsirantojen avoimille peltoalueille. Voimalat voivat erottua yksittäisiin pihapiireihin avoimessa ympäristössä. Pohjoisessa Leppälammin tieltä voi Leppälammin vesistöä kohti laskevien avointen peltoaukeiden yli voimaloita erottua maiseman taustalla metsävyöhykkeen takana, mutta etäisyyden vuoksi voimaloiden havaittavuus ja merkittävyys maisemassa jää vähäiseksi. Etäisyyden ja metsävyöhykkeiden vuoksi voimalat eivät korostu maisemassa, tai muodosta merkittäviä maisemassa havaittavia muutoksia.

Kohteen arvot liittyvät erityisesti jääkaudelta peräisin olevaan maisemarakenteeseen, pitkään asutushistoriaan ja kohti järveä avautuviin näkymiin sekä vanhaan rakennuskantaan. Tuulivoimaloiden ei arvioida merkittävästi heikentävän kohteen arvoja tai vaarantavan niiden säilymisen edellytyksiä. Kulttuurimaisemalle muodostuva maisemallinen muutos jää korkeintaan vähäiseksi.

Maakunnallisten arvojen ja pienipiirteisen mittakaavan vuoksi kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi. Suodenniemen kulttuurimaisemalle muodostuvien maisemavaikeutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Kyröskosken tehdasyhdyskunnan asuinalueet (mk)

Ei vaikutuksia.

Leppijoen – Taipaleen – Kirkkojärven kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimalat erottuvat kulttuurimaiseman läpi virtaavan Leppijoen länsipuolella laajoille peltoaukeille Leppälämmen alueella, Koivuniemenjärven pohjoisrannalla ja Mikkolanlahden ranta-alueelle Pohjankylässä. Voimalat erottuvat paikallisesti myös Kirkkojärven ja Koivuniemenjärven järvenselille. Voimalat eivät erotu rakennuskulttuurin ydinalueille lukuun ottamatta pohjoisessa sijaitsevan Viinikan ja Koivuniemenjärven pohjoisrannalla sijaitsevan Heikkilän pihapiirejä, joissa voimalat voivat erottua erityisesti avoimen talouspihan ympäristöön. Pohjoisessa Leppälämmintieltä voi Leppälämmen vesistöä kohti laskevien avointen peltoaukeiden yli voimaloita erottua maiseman taustalla metsävyöhykkeen takana, mutta etäisyyden vuoksi voimaloiden havaittavuus maisemassa jää vähäiseksi. Tuulivoimala-alue ei muodosta merkittäviä maisemassa havaittavia muutoksia, ja maisemallinen muutos jää korkeintaan vähäiseksi. Maakunnallisten arvojen ja perinteisen ja vaihtelevan maaseutumaiseman vuoksi kohteen herkkyyks arvioidaan suureksi. Kohteelle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Kierikkalan – Vanajan – Laitilan – Kirkkojärven kulttuurimaisema (mk)

Voimalat näkyvät maisema-alueen pohjoisosissa Hämeenkyrön kirkon ympäristöön, Kyröspohjan ja Kierikkalan alueiden laajoille peltoaukeille sekä yksittäisille rakennuspaikoille avointen peltoaukeiden reunoilla. Lisäksi voimalat erottuvat paikoittain Kirkkojärven selälle sekä järven vastarannoille rantapeltojen yli. Peltoalueilla oleskellaan vähän, eikä näille alueille tuulivoimaloiden erottumisen arvioida vaikuttavan kulttuurimaisemakokonaisuuden kokemiseen tai arvoihin. Peltomaisemaan ympäristöstä avautuviin näkymiin ei peltoaukeille erottuvilla voimaloilla ole vaikutusta, mikäli voimala ei näy katselupisteeseen. Tuulivoimalat erottuvat osaan kulttuurimaiseman ydinalueisiin lukeutuvista pihapiireistä, jotka sijaitsevat länteen avautuvien peltoaukeiden reunoilla. Pienipiirteisen maiseman muut elementit sekä maiseman ja kylärakenteen suuntautuneisuus kohti järveä lieventävät voimaloiden vaikutusta maisemassa. Pihapiireissä rakennukset ja kasvillisuus voivat luoda merkittäviäkin katvealueita voimala-alueen suuntaan. Kohteelle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi. Maakunnallisten arvojen, kylärakenteen ja vanhan rakennuskannan sekä pitkän viljelyhistorian muodostaman maisemakuvan vuoksi kohteen herkkyyks arvioidaan suureksi. Kohteelle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Kauppilankylä (mk)

Tuulivoimalat erottuvat avoimen järvenselän yli suurelle osalle kulttuurimaisemaa ja sen peltoaukeita. Kulttuurimaisemasta avautuu keskeisiä näkymiä etelään järvelle, ja alueen arvot liittyvät järvimaisemassa sijaitsevaan vanhaan rakennuskantaan. Voimalat erottuvat useaan pihapiiriin avointen peltoaukeiden ja järven yli. Pitkän etäisyyden vuoksi voimalat eivät ole maisemassa hallitsevia, mutta erottuvat näkymien taustalla metsävyöhykkeen takana. Voimaloiden erottuminen järven suuntaan avautuvissa näkymissä voi vaikuttaa kielteisesti maisemakokemukseen maalaismiljöössä. Tuulivoimalat eivät vaaranna kohteen säilymisen edellytyksiä. Maisemallinen muutos arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi. Maakunnallisten arvojen sekä vanhan rakennuskannan ja maisemallisten arvojen vuoksi kohteen herkkyyks arvioidaan suureksi. Kohteelle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Ikaalisten kirkko (sr)

Ei vaikutuksia.

Hämeenkyrön kirkko ja kappeli (sr)

Ei vaikutuksia.

4.5.4 Kaukovaikutusalue (15–25 km)**Vihteljärven vesireitin ja Riihilahden kulttuurimaisemat (VAMA)**

Pääosin tuulivoimala-alue ei erotu kulttuurimaiseman alueelle, sillä Vihtelinjärvestä etelää kohti laskeva vesireitti peltoineen ja asutuksineen sijoittuu laakson pohjalle, mistä on heikko näkymäyhteys tuulivoimapuistoon. Voimalat näkyvät lähinnä yksittäisille avoimille peltoalueille kulttuurimaiseman pohjoisosissa Vihteljärven ja rantapeltojen yli sekä maisema-alueen keskiosiin Niemenkylän kohdalla. Niemenkylässä voimalat voivat erottua kylän läpi kulkevalle Pohjanmaantielle, Suuriniementielle ja Ruojärventielle. Kulttuurimaiseman eteläosassa Karhijärveltä on näkymäyhteys tuulivoimapuistoon, mutta maisemakokonaisuuden Riihilahden osa-alue on pääosin katveessa. Pitkän etäisyyden ja heikon näkymäyhteyden vuoksi kulttuurimaisema-alueelle ei muodostu maisemassa havaittavia muutoksia.

Herttulan kylä (RKY)

Ei vaikutuksia.

Haverin kaivosyhdyskunta (RKY)

Ei vaikutuksia.

Ison-Röyhiön kylä (RKY)

Ei vaikutuksia.

F.E. Sillanpään kodit (RKY)

Ei vaikutuksia.

Lavian kirkonkylän raitti (RKY)

Ei vaikutuksia.

Eskolan ja Tervämäen kylät (RKY)

Ei vaikutuksia.

Kaukojärvi-Kourankulma (mk)

Ei vaikutuksia.

Vihteljärvi (mk)

Tuulivoimalat voivat näkyä yksittäisille avoimille peltoalueille kulttuuriympäristön pohjoisosissa Vihteljärven ja rantapeltojen yli. Pitkän etäisyyden vuoksi voimaloiden havaittavuus maisemassa jää vähäiseksi. Kulttuurimaisemalle ei muodostu maisemassa havaittavia muutoksia.

Aluskylän – Niemenkylän kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimalat voivat näkyä Niemenkylän kohdalla yksittäisille peltoaukeille sekä kylän läpi kulkevalle Pohjanmaantielle, Suuriniementielle ja Ruojärventielle. Pitkän etäisyyden vuoksi

voimaloiden havaittavuus maisemassa jää vähäiseksi. Kulttuurimaisemalle ei muodostu maisemassa havaittavia muutoksia.

Kalliokielen – Tevaniemen -Riitalan kulttuurimaisema (mk)

Kulttuurimaisema-alue käsittää Riitalan – Heittolan, Tevaniemen ja Kiialan – Höytölän kulttuurimaisemat, joiden osalta arviot jäljempänä. Tuulivoimalat eivät erotu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille lukuun ottamatta muutamaa poikkeusta. Paikallisesti kasvillisuus ja rakennukset voivat muodostaa merkittäviäkin katvealueita pihapiireissä. Tuulivoimalat eivät korostu kulttuurimaisemassa, ja erottuvat pääosin vain yksittäisille alueille näkymien avautuessa voimala-alueen suuntaan. Kohteen arvot liittyvät laajaan viljelymaisemaan ja pitkän maataloushistorian ja luonnonpiirteiden muodostamaan maisemakuvaan sekä paikoin merkittäviinkin vesistöjen suuntaan avautuviin näkymiin. Tuulivoimala-alue ei merkittävästi heikennä kulttuurimaiseman arvoihin tai vaaranna niiden säilymisen edellytyksiä. Kulttuurimaisemalle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi. Maakunnallisten arvojen ja maiseman pienipiirteisyyden ja laajojen näkymien vuoksi kohteen herkkyyks muutoksille arvioidaan suureksi. Kulttuurimaisemakokonaisuudelle muodostuvien maisemallisten vaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Riitalan – Heittolan kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimalat erottuvat avoimille peltoalueille kulttuurimaiseman keskiosissa Heittolassa ja Kimppukylässä sekä Vääräjoen itäpuolella Heinistössä. Voimalat erottuvat yksittäisille paikoille kulttuurimaiseman itä- ja eteläosassa kulkevalle Heittolantielle, jolta näkymiä avautuu Heittolan viljelysaukeiden sekä Kimppukylän rantapeltöjen yli myös kohti voimala-alueita. Heittolantie on historiallinen tielinja. Voimalat eivät erotu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille lukuun ottamatta Heittolan ryhmäkylää, jonka pihapiireihin voimalat voivat erottua. Rakennukset ja kasvillisuus voivat kuitenkin paikallisesti muodostaa merkittäviäkin katveja piha-alueilla. Etäisyyden myötä voimaloiden korostuminen maisemassa jää vähäiseksi. Kohteelle muodostuvien maisemallisten vaikutusten suuruus arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi. Maakunnallisten arvojen sekä pitkän maataloushistorian muovaaman perinteisen ja vaihtelevan maisemakuvan vuoksi kohteen herkkyyks muutoksille arvioidaan suureksi. Kohteelle muodostuvien maisemallisten vaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Tevaniemen kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimala-alue erottuu pääosin kulttuurimaisema-alueen länsipuolella olevalla avoimelle järvenselälle sekä laajoille peltoaukeille Miettisessä ja Ala-Ruusissa. Kulttuurimaisema on Miettisentien pohjoispuolella suuntautunut kohti järvenselkää laskevien viljelys-alueita pitkin länteen, mutta eteläosa suuntautuu myös etelään, jolloin näkymiä peltoaukeiden yli aukeaa myös voimala-alueen suuntaan. Voimalat eivät erotu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille lukuun ottamatta keskiosassa sijaitsevaa Musta pihapiiriä, jonka talouspihaan voimalat erottuvat avoimen järvenselän ja peltoalueen yli. Miettisen alueella voimalat hahmottuvat erityisesti avointen peltöjen pohjoisreunaan, mutta pihapiirien kasvillisuuden ja rakennusten peittävyys vuoksi voimalat eivät juurikaan erotu pihoihin. Voimalat eivät näy alueen halki kulkevalle Luhalahdentielle, ja näkyvät vain yksittäisille paikoille alueen lounaisosassa sijaitsevaan Lepistönnokkaan johtavalle Miettistentielle. Etäisyys lieventää voimaloiden korostumista maisemassa. Voimaloiden hahmottuminen kulttuurimaisemassa on vähäinen, ja maisemallinen muutos jää vähäiseksi kielteiseksi. Maakunnallisten arvojen sekä pitkän maataloushistorian muovaaman perinteisen

ja vaihtelevan maisemakuvaan ja maakunnallisesti arvokkaan rakennuskannan vuoksi kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi. Kohteelle muodostuvien maisemallisten vaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Kiialan – Höytölän kulttuurimaisema (mk)

Tuulivoimaloita erottuu lähinnä Aureenlopin selälle sekä yksittäisille peltoaukeille Kiialan länsiosassa, Höytölän eteläosassa ja Saarelassa. Voimalat eivät erotu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille, eivätkä hahmotu kulttuurimaisemaan teiltä ja pihapiireistä avautuvissa näkymissä. Voimalat voivat erottua paikallisesti Kiialantielle sekä pohjoisessa Tukontielle. Kulttuurimaiseman pohjoisosassa Nurmilahden ja Koirilammen ympäristössä maisema suuntautuu ympäröiviltä viljelyaukeilta kohti vesistöjä, eivätkä näkymät suuntaudu voimala-alueen suuntaan Saarelaa lukuun ottamatta, jossa etäisyyden vuoksi voimaloiden erottuvuus jää vähäiseksi. Höytälän ja Kiialan alueella maisema suuntautuu itään rantapelloja pitkin kohti Aureenloppia. Tuulivoimalat eivät muodosta maisemassa havaittavaa muutosta. Kohteelle ei muodostu maisemallisia vaikutuksia.

Heiskan talo ympäristöineen (mk)

Ei vaikutuksia.

Inkulan silta ja kulttuurimaisema (mk)

Näkymäalueanalyysin perusteella voimalat voivat erottua kulttuurimaiseman koillisnurkassa yksittäiselle peltoaukealle ja pellon reunassa sijaitsevien talousrakennusten ja asuinrakennuksen ympäristöön Kirkkojärven rannalla. Etäisyyden vuoksi voimaloiden havaittavuus jää vähäiseksi, eivätkä voimalat erotu ympäristöstä peltoaukealle suuntautuviin näkymiin. Kulttuurimaisema suuntautuu Luhalahdentielle molemmin puolin avautuviin peltomaisemiin, ja erityisesti itään Kirkkojärven suuntaan peltoaukean yli avautuvaan avoimeen järvimaisemaan, jonne voimalat eivät erotu. Voimalat eivät erotu lainkaan rakennuskulttuurin ydinalueille. Kohteelle ei muodostu maisemallisia vaikutuksia.

Jämijärven kirkko ympäristöineen (mk)

Näkymäalueanalyysin perusteella voimalat eivät erotu Jämijärven kirkolle lainkaan, mutta erottuvat Peijarin alueelle Kirkkotien varressa tien pohjoispuolella sijaitseville asuinkiinteistöille ja avoimille peltoalueille. Voimalat eivät erotu Peijarin vanhaan pihapiiriin aivan rantaa lukuun ottamatta. Voimalat eivät myöskään erotu kunnantalolle, mutta voivat näkyä sen eteläpuolella sijaitsevalle avoimelle niittyaukealle. Lisäksi voimalat erottuvat osalle rannassa sijaitsevan vanhan urheilukentän aluetta. Pitkä etäisyys lieventää voimaloiden erottuvuutta maisemassa, ja maisemallisen muutoksen arvioidaan jäävän korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi. Maakunnallisten arvojen sekä arvokkaan rakennuskannan ja rantamaisemaan liittyvien arvojen vuoksi kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi. Tuulivoimaloiden ei arvioida heikentävän kohteen arvoja tai vaarantavan niiden säilymisen edellytyksiä. Kohteelle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Vähä-Röyhiön kulttuurimaisema (mk)

Ei vaikutuksia.

Iso-Röyhiön kulttuurimaisema (mk)

Ei vaikutuksia.

Viljakkalan – Harhalan kulttuurimaisema (mk)

Voimalat erottuvat pääosin kulttuurimaiseman länsipuolella avoimelle järvenselälle kulttuurimaiseman länsipuolella. Laajimmin voimalat erottuvat kulttuurimaiseman eteläosassa Harhalan ryhmäkylää ympäröiville peltoaukeille sekä kylään johtavalle Harhalantielle. Kyröskoskentie kulkee kulttuurimaiseman halki, ja tieltä aukeaa näkymiä tien molemmin puolin avautuviin viljelysmaisemiin. Voimalat eivät erotu Kyröskoskentielle muuta kuin Harhalan kylän kohdalla, jossa tien länsipuolelle jää laaja järveä kohti laskeva peltoaukea. Pitkän etäisyyden vuoksi voimaloiden erottuminen maisemassa jää vähäiseksi. Kulttuurimaiseman läntinen reuna on metsäinen, eikä kulttuurimaisemasta avaudu laajoja näkymiä järvelle tai voimala-alueen suuntaan. Kulttuurimaiseman pohjoisosassa laajat näkymät suuntautuvat itään peltoaukeuden yli Kirkkojärvelle poispäin voimala-alueesta. Kulttuurimaisemalle muodostuvan maisemallinen muutos jää korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi. Kohteen herkkyys arvioidaan suureksi sen maakunnallisten arvojen ja maisemakuvan pienipiirteisyyden ja pitkien näkymien vuoksi. Kulttuurimaisemalle muodostuvien maisemallisten vaikutusten merkittävyys arvioidaan korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi.

Viljakkalan keskusta (mk)

Voimalat erottuvat Kirkkojärven etelärannassa sijaitsevalle pienelle peltoaukealle ja järven rantaan. Muulle osalle aluetta voimaloita ei erotu. Kohteelle ei muodostu vaikutuksia.

Harhalan kulttuurimaisema (mk)

Voimalat erottuvat Harhalan ryhmäkylää ympäröiville peltoaukeille sekä kylään johtavalle tielle. Tieltä ympäröivään peltomaisemaan avautuvat näkymät suuntautuvat etelään ja pohjoiseen, eivätkä voimalat hahmotu maisemassa. Voimalat eivät juurikaan erotu ryhmäkylän pihapiireihin kasvillisuuden peitteisyyden vuoksi, mutta voivat yksittäisiin katsepisteisiin näkyä voimala-alueen suuntaan katsottaessa. Pitkä etäisyys lieventää voimaloiden erottumista maisemassa, ja maisemallinen muutos jää arviolta korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi. Kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi maakunnallisten arvojen sekä rakennetun ympäristön pienipiirteisyyden ja vanhan rakennuskannan vuoksi. Kohteelle muodostuvien maisemallisten vaikutusten merkittävyys arvioidaan vähäiseksi kielteiseksi.

Koppelon kulttuurimaisema (mk)

Ei vaikutuksia.

Luhalahden kirkko ja kulttuurimaisema (mk)

Näkymäalueanalyysin perusteella voimalat eivät erotu kirkon tai kulttuurimaiseman alueelle lukuun ottamatta koulun ympäristöä. Koulu on inventoinneissa myös osoitettu kuuluvaksi alueen rakennuskulttuurin ydinalueisiin. Näkyvyyteen vaikuttaa erityisesti koulun länsipuolelle jäävä hakkuualue, joka on avannut näkymiä koulun ympäristöstä voimala-alueen suuntaan. Koulun piha-alue avautuu koilliseen avointen peltoaukeiden yli Luhalahdentielle ja poispäin voimala-alueesta. Muihin kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille voimalat eivät erotu. Kohteelle muodostuva maisemallinen muutos arvioidaan korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi. Vaikutuksia voidaan pitää jossain määrin väliaikaisina metsänhakkuiden koulun alueelle muodostaman hetkellisen näkyvyyden vuoksi. Kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi sen maakunnallisten arvojen sekä perinteisen ja vaihtelevan maisemakuvan ja arvokkaan rakennuskannan vuoksi. Kohteelle muodostuvien maisemavaikutusten merkittävyys arvioidaan korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi.

Saukonperän kulttuurimaisema (mk)

Ei vaikutuksia.

Lavian kirkonkylä (mk)

Ei vaikutuksia.

Palolahden-Palokosken kulttuurimaisema (mk)

Voimalat erottuvat pääosin Palolahden ja Majanlahden vesistöalueille sekä niiden ranta-alueiden laajoille peltoaukeille erityisesti kulttuurimaiseman eteläosassa Peltoniemessä sekä pohjoisessa järvenpohjukasta pohjoiseen suuntautuvalle peltoaukealle. Voimalat voivat paikoittain erottua avointen peltoaukeiden reunoilla sijaitseviin pihapiireihin kaakkoon suuntautuvien näkymien taustalla. Pitkän etäisyyden vuoksi voimaloiden hahmottuminen maisemassa jää vähäiseksi. Maisemallinen muutos arvioidaan korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi. Kohteen herkkyys muutoksille arvioidaan suureksi maakunnallisten arvojen sekä kauniiden näkymien, pitkän maataloushistorian muodostaman maisemakuvan ja arvokkaan, hyvin säilyneen rakennuskannan vuoksi. Kohteelle muodostuvien maisemallisten vaikutusten merkittävyys arvioidaan korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi.

Selkeen – Eskolan – Tervämäen kulttuurimaisema (mk)

Voimalat erottuvat kulttuurimaiseman eteläreunan laajojen peltoaukeille ja erityisesti niiden eteläisimpiin osiin. Voimalat eivät erotu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille eivätkä alueen halki kulkevalle Porintielle. Voimalat erottuvat paikoin Porintien eteläpuolella sijaitseville Suntinkulmantielle ja Katinkulmantielle. Tuulivoimala-alue ei hahmotu alueen viljelysmaisemiin avautuvissa näkymissä, sillä näkymät suuntautuvat pääosin Porintieltä etelään poispäin voimala-alueesta, ja Porintien pohjoispuolella voimalat erottuvat yksittäisille paikoille peltoaukeilla, jolloin ne eivät vaikuta peltomaisemaan ympäriltä avautuviin näkymiin ja sitä kautta maisemakokemukseen. Voimalat eivät erotu kulttuurimaiseman pihapiireistä lukuun ottamatta aivan alueen lounaiskulmassa sijaitsevan Uusi-Rauvan avointa talouspihaa. Pitkän etäisyyden vuoksi voimaloiden hahmottuminen maisemassa jää korkeintaan vähäiseksi, ja rakennusten ja pihapiirin katvevaikutus voi olla merkittävä. Kohteelle ei arvioida muodostuvan maisemassa selkeästi havaittavia muutoksia. Kohteen herkkyys arvioidaan suureksi sen maakunnallisten arvojen, kylärakenteen ja ympäröivän viljelymaiseman muodostaman kokonaisuuden, perinteisen ja vaihtelevan maisemakuvan ja maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen vuoksi. Kohteelle muodostuvien maisemallisten vaikutusten merkittävyys arvioidaan korkeintaan vähäisiksi kielteisiksi.

Susikoski (mk)

Ei vaikutuksia.

Riihonlahden kulttuurimaisema (mk)

Ei vaikutuksia.

Kovelahden kulttuurimaisema (mk)

Näkymäalueanalyysin perusteella voimalat erottuvat Pitkälahden ja Rautalahden järvenselälle sekä avoimille peltoaukeille ja alueen halki kulkevalle Kovelahdentielle. Järven itä- ja länsirannoille voimalat eivät erotu, eikä maisema ole suuntautunut voimala-alueen suuntaan, vaan kohti järvenselkää. Kovelahdessa tuulivoimalat voivat erottua myös useisiin

pihapiireihin riippuen paikallisesta kasvillisuuden ja rakennusten katvevaikutuksesta. Kylän maisemat ovat osittain suuntautuneet etelään ja kohti voimala-aluetta, mutta pihapiireistä avautuu näkymiä myös muihin ilmansuuntiin peltoaukeille, jolloin voimalat eivät vaikuta maisemassa. Kovelahdentielle pohjoisen suuntaan voimalat eivät vaikuta maisemassa, sillä ne jäävät katselusuuntaan nähden taakse. Pitkä etäisyys lieventää voimaloiden hallitsevuutta maisemassa. Kohteelle muodostuvan maisemallisen muutoksen suuruus arvioidaan korkeintaan vähäiseksi. Kohteen arvot liittyvät pitkään maataloushistoriaan sekä perinteiseen ja vaihtelevaan maisemakuvaan. Tuulivoimala-alue ei merkittävästi heikennä kohteen arvoja tai vaaranna niiden säilymisen edellytyksiä. Kohteen herkkyyks muutoksille arvioidaan suureksi sen maakunnallisten arvojen ja perinteisen, vaihtelevan maisemakuvan vuoksi. Kohteelle muodostuvien maisemallisten vaikutusten merkittävyys arvioidaan korkeintaan vähäiseksi kielteiseksi.

Poltinjoen kulttuurimaisema (mk)

Näkymäalueanalyysin perusteella voimalat voivat erottua hyvin yksittäisille paikoille Poltinjoen pohjoispuolella aivan alueen reunassa sijaitsevien peltoaukeiden pohjoisreunaan sekä yksittäisiin pisteisiin joen eteläpuolella sijaitsevien laajojen peltoaukeiden keskelle. Etäisyyden vuoksi voimaloiden havaittavuus jää arviolta vähäiseksi. Voimalat eivät erotu rakennuskulttuurin ydinalueille, eivätkä erotu viljelymaisemaan avautuvissa näkymissä laakson ja kylärakenteen suuntautuneisuuden vuoksi. Tuulivoimalat eivät heikennä kohteen arvoja tai vaaranna niiden säilymisen edellytyksiä. Kohteelle ei arvioida muodostuvan vaikutuksia.

Valkaman – Rienilän – Tupurlan kulttuurimaisema (mk)

Ei vaikutuksia.

Jumesniemen kulttuurimaisema (mk)

Näkymäalueanalyysin perusteella tuulivoimalat erottuvat yksittäisille alueille avointen peltoaukeiden yli. Voimalat eivät erotu alueen halki kulkevalle Jumesniementielle, eivätkä vaikuta alueen viljelymaisemiin avautuvissa näkymissä. Voimalat eivät erotu kulttuurimaiseman rakennuskulttuurin ydinalueille lukuun ottamatta Jaskaran pihapiiriä alueen eteläosassa. Voimalat voivat erottua paikallisesti pihapiirin pohjoispuolella sijaitsevan peltoaukean yli pellon pohjoisreunaan, mutta voivat paikoin erottua myös rakennusten reunustamaan talouspihaan kasvillisuuden ja rakennusten paikallisesta katvevaikutuksesta riippuen. Päärakennuksen ympäristöön voimalat eivät erotu kasvillisuuden peittävyys vuoksi. Etäisyyden vuoksi voimaloiden vaikutukset Jaskaran pihapiirin maisemassa jäävät korkeintaan vähäisiksi. Kulttuurimaisemalle ei arvioida muodostuvan vaikutuksia.

Sasin – Mahnalalan kulttuurimaisema (mk)

Voimalat erottuvat kulttuurimaiseman eteläosassa Mahnalassa yksittäisille paikoille peltoaukeilla. Voimalat eivät hahmotu peltomaisemaan avautuvissa näkymissä. Voimalat voivat erottua hyvin paikallisesti Nikkilän sekä Yli-Rautian talouspihoihin. Tuulivoimala-alue ei muodosta kulttuurimaisemassa havaittavia muutoksia. Kohteelle ei muodostu vaikutuksia.

Nokkamaan kulttuurimaisema (mk)

Voimalat erottuvat pääosin Karhijärven selälle. Rantapuusto peittää näkymät kulttuurimaisema-alueelle tai sieltä järvenselälle. Voimalat erottuvat kulttuurimaiseman yksittäisille avoimille peltoalueille. Voimalat eivät erotu tieltä tai pihapiireistä peltomaisemaan

avautuvissa näkymissä, eivätkä siten vaikuta kohteen maisemassa. Kohteelle ei arvioida muodostuvan vaikutuksia.

Haapalanmäki (mk)

Ei vaikutuksia.

Jämijärven kirkko (sr)

Ei vaikutuksia.

Suodenniemen kirkko (sr)

Ei vaikutuksia.

Viljakkalan kirkko (sr)

Ei vaikutuksia.

Lavian kirkko (sr)

Ei vaikutuksia.

Taulukko 4-2. Yhteenveto arvokkaille maisema-alueille ja rakennetuille kulttuuriympäristöille muodostuvista vaikutuksista.

Nro	Kohteen nimi	Herkkyys	Muutos	Merkittävyys
Välitön vaikutusalue (0–2 km)				
1	Pirkanmaan harjumaisemat; Vatulanharju ja Ulvaanharju (VAMA)	Suuri	Suuri kielteinen	Suuri kielteinen
2	Hämeenkaan- ja Kyrönkankaantie (RKY, mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
Lähivaikutusalue (2–7 km)				
3	Kelminselän kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Suuri kielteinen	Suuri kielteinen
4	Vatulan kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Suuri kielteinen	Suuri kielteinen
5	Haapimaan-Vatsiaisen kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Suuri kielteinen	Suuri kielteinen
6	Kilvakkalan-Viljalan kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Kohtalainen kielteinen	Kohtalainen kielteinen
Ulompi vaikutusalue (7–15 km)				
7	Hämeenkyrön kulttuurimaisema (VAMA)	Erittäin suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
8	Ikaalisten vanhan kauppalan alue ja Ikaalisten kirkon seutu (RKY)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
9	Kyröskosken tehdasyhdyskunta (RKY)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
10	Hämeenkyrön vanhan keskusta (RKY)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
11	Sävijärven kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen



12	Jämijärven kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
13	Hämeenkancaantie (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
14	Kartun kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
15	Urjaisen-Osaran-Kostulan kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
16	Kalman ja Kallin kulttuurimaisema	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
17	Kyrönkancaantie (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
18	Suodenniemen kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
19	Kyröskosken tehdasyhdyskunnan asuinalueet (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
20	Leppijoen-Taipaleen-Kirkkojärven kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
21	Kierikkalan-Vanajan-Laitilan-Kirkkojärven kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
22	Kauppilankylä (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
23	Ikaalisten kirkko (sr)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
24	Hämeenkyrön kirkko ja kappeli (sr)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
Kaukovaikutusalue (15–25 km)				
25	Vihteljärven vesireitin ja Riihilahden kulttuurimaisemat (VAMA)	Erittäin suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
26	Herttulan kylä (RKY)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
27	Haverin kaivosyhdyskunta (RKY)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
28	Ison-Röyhiön kylä (RKY)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
29	F.E. Sillanpään kodit (RKY)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
30	Lavian kirkonkylän raitti (RKY)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
31	Eskolan ja Tervamäen kylät (RKY)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
32	Kaukojärvi-Kourankulma (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
33	Vihteljärvi (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
34	Aluskylän-Niemenkylän kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
35	Kallionkielen-Tevaniemen-Riitilan kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
36	Riitilan-Heittolan kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
37	Tevaniemen kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen

38	Kiialan-Höytölän kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
39	Heiskan talo ympäristöineen (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
40	Inkulan silta ja kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
41	Jämijärven kirkko ympäristöineen (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
42	Vähä-Röyhön kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
43	Iso-Röyhön kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
44	Viljakkalan-Harhalan kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
45	Viljakkalan keskusta (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
46	Harhalan kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
47	Koppelon kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
48	Luhalahden kirkko ja kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
49	Saukonperän kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
50	Lavian kirkonkylä (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
51	Palolahden-Palokosken kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
52	Selkeen-Eskolan-Tervämäen kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
53	Susikoski (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
54	Riihonlahden kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
55	Kovelahden kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Vähäinen kielteinen	Vähäinen kielteinen
56	Poltinjoen kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
57	Valkaman-Rienilän-Tupurlan kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
58	Jumesniemen kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
59	Sasin-Mahnanalan kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
60	Nokkamaan kulttuurimaisema (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
61	Haapalanmäki (mk)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
62	Jämijärven kirkko (sr)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
63	Suodenniemen kirkko (sr)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
64	Viljakkalan kirkko (sr)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta
65	Lavian kirkko (sr)	Suuri	Ei muutosta	Ei vaikutusta

4.6 Sähkönsiirto

Sähkönsiirto kulkee tuulivoimapaistosta pohjoisen suuntaan metsäisiä osuuksia pitkin, kunnes ylittää Vatulantien. Voimajohto kulkee Vatulantien eteläpuolella Kortesojan ja Syrjäsen asuinpaikkojen keskellä noin 200 metrin etäisyydellä Kortesojasta ja noin 500 metrin

etäisyydellä Syrjäsestä. Syrjäsen pohjoispuolella Vatulantien varressa on Kankaanrannan pihapiiri. Voimajohdon länsipuolella sijaitsee Mäkelän pihapiiri noin 500 metrin etäisyydellä sekä hieman lännempänä Varpen ja Koivikon pihapiirit noin 900 metrin etäisyydellä. Voimajohdon ei arvioida erottuvan pihapiireihin metsän katvevaikutuksen vuoksi.

Vatulantien pohjoispuolella on tuore hakkuuaukea, jonka yli voimajohto näkyy Vatulantielle. Näkymäalue on kapea voimajohdon erottuessa vain lyhyelle osuudelle Vatulantielle. Taimikon kasvaessa näkymäyhteys tieltä voimajohtoon heikkenee ja voimajohto on havaittavissa pääosin johtokäytävän kohdalta. Metsän peitteisyyden vuoksi voimajohdon ei arvioida erottuvan kauemmas ympäristöön.

Pohjoisempana voimajohto ylittää Kankaanrannantien ja kulkee Hangassuolla peltoaukean itäreunassa Jyllinjoen kapeaan jokilaaksoon. Voimajohdon länsipuolella peltoaukean reunoilla sijaitsee Peltoniemen pihapiiri noin 200 metrin etäisyydellä sekä Koivumäen pihapiiri noin 650 metrin etäisyydellä. Peltoaukean kohdalla voimajohto näkyy Kankaanrannan tielle sekä arviolta myös pihapiireihin peltoaukean yli. Tumma metsätausta lieventää voimajohdon korostumista maisemassa.

Jyllinjoen jälkeen voimajohto sijoittuu pääosion metsäisille alueille, jossa se ylittää Jämijärventien ja Teijärven tien. Teiden ylityksissä voimajohtoaukea muodostaa aukon metsävyöhykkeeseen, mutta vaikutus jää paikalliseksi. Jämijärventien pohjoispuolella voimajohdosta kaakkoon sijaitsee Petäjäsuon pihapiiri noin 300 metrin etäisyydellä, mutta voimajohto ei erotu pihapiirin metsävyöhykkeen takaa. Suojasen pihapiiri sijaitsee Teijärventien varressa noin 170 metriä luoteeseen voimajohdon ylityskohdasta. Teijärventien länsipuolella voimajohto kulkee peltoaukean halki ja sen reunassa Paskolammintien varressa, ja voi paikoittain erottua Suojasen pihapiiriin peltoaukean yli. Tumma metsätausta lieventää voimajohdon korostumista maisemassa. Muut pihapiirit sijaitsevat kauempana voimajohdosta, ja metsän peitteisyys estää voimajohdon erottumisen maisemassa.

Voimajohto ylittää valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) Vatulantie. Voimajohto voi vaikuttaa paikallisesti tieltä avautuvaan maisemaan, missä johtoaukea muodostaa aukon tienvarsimaisemaan. Voimajohdon ei arvioida heikentävän kohteen historiallisia arvoja tai vaarantavan niiden säilymisen edellytyksiä. Kohteelle muodostuu korkeintaan vähäisiä maisemallisia vaikutuksia.

Vatulantien ja Kankaanrannantien välissä voimajohto kulkee noin 800 metrin matkalla valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen (VAMA) Pirkanmaan harjumaisemien Vatulanharjun halki. Voimajohtoaukea muodostaa aukon metsäpeitteeseen, ja erottuu erityisesti teiden ylityskohdissa, mutta metsän peitteisyyden vuoksi voimajohto ei erotu maisemassa kauempaa, ja vaikutus jää paikalliseksi. Voimajohdon ei arvioida heikentävän kohteen arvoja tai vaarantavan niiden säilymisen edellytyksiä. Kohteelle muodostuu vähäisiä maisemallisia vaikutuksia.

Voimajohdon maisemallisia vaikutukset ovat paikallisia kohdistuen teiden ylityskohtiin sekä yksittäisiin asuinkiinteistöihin peltoaukeiden reunoilla. Voimajohdon maisemavaikutukset jäävät vähäisiksi.

5 YHTEENVETO

Tuulivoimahankealueen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat lähivaikutusalueella sijaitsevalle asutukselle, mikäli pihapiiristä avautuu näkymäyhteys tuulivoimapuistoon. Vaikutukset kohdistuvat erityisesti laajojen peltoaukeiden yhteydessä sijaitseville asuinpaikoille Vehuvarpeen, Ihanankulman ja Vatulan ja Vatsiaisien alueille sekä Haapimaalla ja Kilvakkalassa, joilta aukeaa viljelysmaiseman ja järvenselän yli laajoja näkymiä voimala-alueen suuntaan ja voimalat erottuvat maisemassa selkeästi Vatulanharjun takana. Maisemallisia vaikutuksia muodostuu laajasti myös Ikaalisen keskustan suuntaan vesistöjen ja peltoaukeiden yhteydessä. Etäisyyden kasvaessa voimaloiden hallitsevuus maisemassa lievenee. Tuulivoimapuistosta muodostuu lähivaikutusalueen asutukselle suuria tai kohtalaisia maisemallisia vaikutuksia siten, että suurimmat vaikutukset muodostuva tuulivoimala-alueen läheisyydessä ja etäisyyden kasvaessa vaikutus lievenee. Ulommalla vaikutusalueella ja kauempana sijaitsevalle asutukselle maisemallisia vaikutuksia muodostuu vähäisesti tai ei lainkaan.

Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat Kelminselkää ympäröiville kohteille erityisesti Vatulassa, Vatsiaisessa ja Haapimaalla, joiden maisemassa tuulivoimalat erottuvat laajasti, ja vaikuttavat poikkeavasti maaseutumaiseman ominaispiirteisiin. Lyhyen etäisyyden vuoksi voimalat erottuvat maisemassa selkeästi. Vatulanharjulle sekä etäämmäs Kelminselän ranta-alueille Kilvakkalaan ja kauemmas, muodostuu kohtalaisia vaikutuksia, sillä Vatulanharjulla metsän peitteisyys vähentää voimaloiden erottumista maisemassa, ja kauempana Kelminselän ranta-alueille etäisyys lieventää voimaloiden korostumista maisemassa, joskin ne ovat edelleen selkeästi erotettavissa Vatulanharjun takana. Kauempana sijaitseville kohteille muodostuu pääosin vähäisiä vaikutuksia tai ei vaikutuksia lainkaan pitkän etäisyyden ja metsän peittävyiden vuoksi.

Kokonaisuudessaan vaikutukset visuaaliseen maisemaan sekä maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteisiin arvioidaan **kohtalaisiksi kielteisiksi**.

6 LÄHDELUETTELO

Suluissa oleva päivämäärä nettilähteiden perässä kertoo, milloin lähteeseen on viitattu.

Ympäristöministeriö 2024. Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa. Päivitys 2024. Ympäristöministeriön julkaisuja 2024:29. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165785>

Ympäristöministeriö 1992. Maisemanhoito. Maisema-alue työryhmän mietintö, osa I. Mietintö 66/1992. <https://helda.helsinki.fi/items/6675faaf-c530-4bc2-8da8-b83e3668cd3c> (2.12.2024)

Ympäristöministeriö 2021a. Pirkanmaa. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. VAMA 2021. https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/VAMA%202021_6%20Pirkanmaa.pdf

Ympäristöministeriö 2021b. Satakunta. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. VAMA 2021. https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/VAMA%202021_3%20Satakunta.pdf

Museovirasto 2024a. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. https://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx (2.12.2024)

Museovirasto 2024b. Rakennusperintölailla suojele. <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennettu-kulttuuriymparisto/rakennusperintolailla-suoja> (3.12.2024)

Museovirasto 2024c. Rakennusperintö. https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/rapea/read/asp/r_default.aspx (3.12.2024)

Museovirasto 2025a. Valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kulttuuriperintö (VARK) https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/VARKL/asp/v_default.aspx (5.8.2025)

Museovirasto 2025b. Muinaisjäännösrekisteri. (5.8.2025) https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Satakuntaliitto 2013. Katson maalaismaisemaa. Satakunnan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. <https://satakunta.fi/alueidenkaytto/projektit/esitykset-varsinais-suomen-ja-satakunnan-arvokkaiksi-maisema-alueiksi/>

Satakuntaliitto 2007. Satakuntalaiset kulttuuriympäristöt. <https://satakunta.fi/alueidenkaytto/voimassa-olevat-maakuntakaavat/satakunnan-maakuntakaavan-aineistot-ja-selvitykset/>

Ramboll Finland Oy 2023. Satakunnan rakennetut kulttuuriympäristöt. Maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen päivitys- ja täydennysinventointi 2023. <https://satakunta.fi/alueidenkaytto/vireilla/selvitykset/>

Pirkanmaan liitto, 2013. Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi. Ehdotus maakunnallisiksi maisema-alueiksi 2013. Pirkanmaan maakuntakaava 2040.

https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/sites/default/files/Pirkanmaan%20maakunnallisesti%20arvokkaiden%20maisema-alueiden%20p%C3%A4ivitysinventointi%20RAPORTTI%202013_pieni.pdf

Pirkanmaan liitto, 2016a. Maakuntakaava 2040. Kulttuurimaisemat 2016. Pirkanmaan maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat maatalousalueet. Kohdekortit.

<https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/kulttuuriymparistot>

Pirkanmaan liitto, 2016b. Pirkanmaan maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2016.

https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/sites/default/files/raku_27052016.pdf